

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การจัดการขยะโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน บริเวณตลาดน้ำอัมพวา
จังหวัดสมุทรสงคราม

Solid Waste Management with People Participation at Amphawa
Floating Market in Samut Songkram Province

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพบูรณ์ แจ่มพงษ์

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ปีงบประมาณ 2553

บทคัดย่อ

ชื่อรายงานการวิจัย : การจัดการขยะโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน บริเวณตลาดน้ำ
อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ชื่อผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพบุลย์ แจ่มพงษ์

ปีที่ทำการวิจัย : 2553

ขยะมูลฝอยนับเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญปัญหาหนึ่งของชุมชนต่างๆ ทั่วโลก และมีแนวโน้มจะมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกปีเนื่องจากประชากรที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นรวมทั้งสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการบริโภคในรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลายขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น “ชุมชนอัมพวา” หรือชุมชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งมีตลาดน้ำอัมพวาและมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติหลายแห่ง อันส่งผลกระทบต่อปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างจำนวนมาก การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงแนวทางการจัดการขยะ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจจากกลุ่มประชาชนในเขตเทศบาลและนักท่องเที่ยว จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์มุ่งเน้นประเด็นการจัดการขยะและนำผลมาจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ระดมความคิดเห็นจากกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาที่สำคัญพบว่าขยะในชุมชนเป็นขยะเปียกมากที่สุด รองลงมาเป็นขยะทั่วไป และขยะรีไซเคิล ในด้านการจัดการขยะของครัวเรือนพบว่าร้อยละ 90 มีภาชนะรองรับขยะประจำบ้าน ในส่วนการทิ้งขยะของนักท่องเที่ยวพบว่าประมาณร้อยละ 40 ทิ้งขยะในภาชนะรองรับของร้านค้าต่างๆ รองลงมา ทิ้งขยะในภาชนะที่เทศบาลจัดเตรียมไว้ โดยนักท่องเที่ยวกว่าร้อยละ 85 มีความเห็นว่านักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของชุมชนได้ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของชุมชน พบว่าประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้ในประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1) ร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน 2) ร่วมวางแผนและกำหนดกิจกรรมแก้ไขปัญหา 3) ร่วมตัดสินใจใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหา 4) ร่วมปฏิบัติตามแผน 5) ร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผน 6) ร่วมเสนอแนะปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในส่วนของนักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมใน

การบริหารจัดการขยะของชุมชนได้ดังนี้ 1)ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษของชุมชน 2)ร่วมลดปริมาณขยะที่จะเกิดขึ้นในชุมชน 3)ร่วมรักษาความสะอาดทิ้งขยะในภาชนะรองรับที่ชุมชนจัดไว้ โดยในทางปฏิบัติประชาชนสามารถให้ความร่วมมือมากที่สุด คือ ร่วมปฏิบัติตามแผนแก้ไขปัญหามลพิษของชุมชน ในส่วนของนักท่องเที่ยวให้ความร่วมมือมากที่สุดคือร่วมรักษาความสะอาดทิ้งขยะในภาชนะรองรับที่ชุมชนจัดไว้ ทั้งนี้ประชาชนและนักท่องเที่ยวคาดหวังที่จะให้เทศบาล บริหารจัดการขยะโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้เทศบาลรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้ชุมชนลดปริมาณขยะและทิ้งขยะในภาชนะรองรับ

คำสำคัญ : ขยะชุมชน ; การจัดการขยะ ; การมีส่วนร่วมของชุมชน

Abstract

Research Title : Solid Waste Management with People Participation at
Amphawa Floating Market in Samut Songkram Province

Researcher : Assistant Professor Dr.Palboon Jeamponk

Year : 2010

Solid waste is an important environment problem of world community. It trends to continually increase every year because the amount of population grows up and economic condition contributes various consumption types. It occurs especially, the important touristic sites such as “Amphawa Community” and other communities in Amphawa municipal, Samut Songkram Province. Amphawa District has a famous floating market and other historical and cultural national heritages which affects to an increase amount of solid waste. Thus, the objective of this research is to study the guideline of solid waste management from community participation. The research method is doing a survey from residents in district municipal and tourists, analyzing the data, and doing the focus group, brain storming from the involved people. The results found that the most amount of municipal solid waste are organic waste, non recycle waste and recycle waste, respectively. For housing solid waste management, 90 % of it is dropped into solid waste containers. Regarding solid waste management of tourists, the most 40% of tourists throw it into the shops’ container and the second is into district municipal’s container. There are 85% of tourists thinking that the tourists should be able to participate in municipal solid waste management. About people participation in solid waste management in Amphawa municipal, it found that they could contribute in following ways: 1) analyze problems condition and needs on solid waste solving 2) make plans and define problem solution activities 3) make decision on using community sources for problem solving 4) follow the those plans 5) evaluate outputs 6) propose

suggestions and improve working process to meet the effective goals. For tourists, they can participate in municipal solid waste management as follow: 1) express their opinions on municipal solid waste management 2) decrease solid waste in community 3) keep the place clean and throw the solid waste into the container provided. In addition, people and tourists expect the municipal government to manage community solid waste which allows community participation, including raise community awareness to reduce solid waste and throwing it the container provided.

Key words: Municipal solid waste ; Solid waste management ; Community participation

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง การจัดการขยะโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน บริเวณตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางบริหารจัดการขยะชุมชนได้ตามความเหมาะสม อันจะเป็นการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้เข้มแข็ง ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชน ผลการวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดีจากความร่วมมือของหน่วยงานและบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้วิจัยต้องขอขอบคุณตามลำดับดังนี้

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่ได้ให้ทุนสนับสนุนโครงการวิจัย

ขอขอบคุณกลุ่มประชากรตัวอย่างทั้งจากครัวเรือนและกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณกลุ่มเยาวชน ชาย-หญิง ผู้นำชุมชน ประชาชนกลุ่มอาชีพต่างๆรวมทั้งเจ้าหน้าที่นักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสะอาดของเทศบาลตำบลอัมพวา ที่ได้ข้อมูลแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะ

ขอขอบคุณ ร.ท. พิชโรดม อุณสุวรรณ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอัมพวา คุณวสุภัทร กล่ำกลิ่น ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งเจ้าหน้าที่พนักงานเทศบาลตำบลอัมพวาทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวกอย่างดียิ่ง ให้คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนอาจารย์ในสาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมทุกท่านที่ให้กำลังใจ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนอัมพวันวิทยาลัยที่ร่วมเก็บข้อมูลจนประสบผลสำเร็จอย่างดียิ่ง

ผศ.ดร. ไพบุลย์ แจ่มพงษ์

ธันวาคม 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ (1)	
Abstract	(3)
กิตติกรรมประกาศ (5)	
สารบัญ (6)	
สารบัญตาราง (10)	
สารบัญภาพ	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 ปัญหาการวิจัย	2
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 จังหวัดสมุทรสงคราม	6
2.2 ขยะมูลฝอย	11
2.2.1 ประเภทของขยะมูลฝอย	12
2.2.2 การกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน	15
2.3 ผลกระทบของขยะต่อสิ่งแวดล้อม	19
2.3.1 ผลกระทบต่อแหล่งน้ำ	19
2.3.2 ผลกระทบต่อคุณภาพอากาศ	19
2.3.3 ผลกระทบต่อดิน	20
2.3.4 ผลกระทบต่อคุณภาพน้ำใต้ดิน	20
2.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	20
2.4.1 ทฤษฎีการกระทำทางสังคม	21

2.4.2 ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์	22
2.4.3 ทฤษฎีความคาดหวัง	23
2.5 การมีส่วนร่วมของประชาชน	24
2.5.1 กระบวนการของการมีส่วนร่วม	28
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	34
3.1 การศึกษาหาเชิงปริมาณ	34
3.1.1 ประชากร	34
3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง	34
3.1.3 การสุ่มตัวอย่าง	34
3.1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	36
3.1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
3.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	38
3.2 การศึกษาเชิงคุณภาพ	38
3.2.1 การค้นคว้าเอกสาร	38
3.2.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม	38
3.2.3 การสัมภาษณ์เจาะลึก	39
3.2.4 การสนทนากลุ่ม	39
3.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	39
3.3 การสุ่มเก็บตัวอย่างมาศึกษา	39
บทที่ 4 ผลการวิจัย	40
4.1 พฤติกรรมการทิ้งขยะของชุมชนบริเวณตลาดน้ำอัมพวา	40
4.1.1 พฤติกรรมการทิ้งขยะของครัวเรือน	40
(1) คุณลักษณะของครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถาม	40
(2) ชนิดและปริมาณขยะจากครัวเรือน	42
(3) การจัดการขยะของครัวเรือน	46
(4) ความคิดเห็นของครัวเรือนต่อปัญหาการจัดการขยะ	49

(5) การมีส่วนร่วมของครัวเรือนในการบริหาร จัดการขยะชุมชน	53
(6) ความพึงพอใจของครัวเรือนต่อการบริหาร จัดการขยะ ในเขต ทต. อัมพวา 55	
(7) ความปรารถนาของครัวเรือนต่อการบริหาร จัดการขยะของ ทต.อัมพวา	57
4.1.2 พฤติกรรมการทิ้งขยะของนักท่องเที่ยว 60	
(1) คุณลักษณะของครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถาม 60	
(2) ข้อมูลขยะที่นักท่องเที่ยวพบในชุมชน 63	
(3) ชนิดของขยะจากนักท่องเที่ยว 65	
(4) พฤติกรรมการทิ้งขยะของนักท่องเที่ยว 68	
(5) ความพึงพอใจต่อสภาพการบริหารจัดการขยะ บริเวณตลาดน้ำอัมพวา	68
(6) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหาร จัดการขยะบริเวณตลาดน้ำอัมพวา 69	
(7) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ บริเวณตลาดน้ำอัมพวา 70	
4.2 ประเภทของขยะชุมชนในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา 71	
4.2.1 ขยะเปียก 72	
4.2.2 ขยะทั่วไป 72	
4.2.3 ขยะรีไซเคิล 72	
4.2.4 ขยะอันตราย 73	
4.3 สภาพการจัดการของเทศบาลตำบลอัมพวา 73	
4.3.1 สภาพทั่วไปของเทศบาลตำบลอัมพวา 73	
4.3.2 ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการขยะ ของเทศบาลตำบลอัมพวา	73
4.3.3 ประสิทธิภาพการจัดการขยะ ของเทศบาลตำบลอัมพวา	74

4.4 การจัดการขยะโดยกระบวนการมีส่วนร่วมชุมชน	75
4.4.1 สภาพขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา	75
4.4.2 ประชุมกลุ่มย่อยหาแนวทางบริหาร	
จัดการขยะชุมชนอย่างยั่งยืน	76
4.4.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน	
ในการบริหารจัดการขยะ	79
(1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ	
บริหารจัดการขยะ	79
(2) การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการ	
บริหารจัดการขยะชุมชน	80
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	81
5.1 สรุปผลการวิจัย	81
5.2 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	84
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก	91
ภาคผนวก ก แบบสอบถามการจัดการขยะในครัวเรือน	92
ภาคผนวก ข แบบสอบถามการจัดการขยะ	
ของนักท่องเที่ยว	108
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์การจัดการขยะของเทศบาล	
ตำบลอัมพวา	118

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
1	คุณลักษณะของครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถาม	41
2	ชนิดและปริมาณขยะเปียกจากครัวเรือน / วัน	43
3	ชนิดและปริมาณขยะแห้ง (รีไซเคิล) จากครัวเรือน / วัน	44
4	ชนิดและปริมาณขยะแห้ง (ขยะทั่วไป) จากครัวเรือน / วัน	44
5	ชนิดและปริมาณขยะอันตรายจากครัวเรือน / วัน	45
6	ชนิดและปริมาณขยะอื่น ๆ จากครัวเรือน / วัน	45
7	การจัดการขยะของครัวเรือน	47
8	พฤติกรรมภารกิจขยะของสมาชิกในครัวเรือน	49
9	ความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดการขยะของชุมชน ทต.อัมพวา	50
10	การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชน ทต.อัมพวา	53
11	ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการขยะในเขต ทต.อัมพวา	56
12	ความปรารถนาในการจัดการขยะของ ทต.อัมพวา	58
13	คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม	61
14	ข้อมูลขยะที่นักท่องเที่ยวพบในชุมชน	63
15	ชนิดของขยะเปียกจากนักท่องเที่ยว	66
16	ชนิดของขยะแห้งที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ (ขยะรีไซเคิล) จากนักท่องเที่ยว	66
17	ชนิดของขยะแห้งที่ไม่คุ้มค่ากับการรีไซเคิล (ขยะทั่วไป) จากนักท่องเที่ยว	67
18	ชนิดของขยะอันตรายจากนักท่องเที่ยว	67
19	ชนิดของขยะอื่น ๆ จากนักท่องเที่ยว	68
20	พฤติกรรมภารกิจขยะของนักท่องเที่ยว	68
21	ความพึงพอใจต่อสภาพการบริหารจัดการขยะ บริเวณชุมชนตลาดน้ำอัมพวา	69
22	ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะบริเวณตลาดน้ำอัมพวา	70

23 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะบริเวณ ตลาดน้ำอัมพวาของนักท่องเที่ยว	71
24 ชนิดและปริมาณขยะในเขต ทต.อัมพวา	76

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แผนที่เขตตำบลอัมพวาและทรัพยากรการท่องเที่ยวในตำบลอัมพวา	9
2 แผนที่คลองอัมพวา	10
3 แผนที่บริเวณตลาดน้ำอัมพวา	11
4 กรอบแนวคิดการวิจัย	33

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ขยะมูลฝอย นับเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญปัญหาหนึ่งของชุมชนต่างๆ ทั่วโลก เพราะนอกจากจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและสัตว์นำโรคต่างๆแล้ว ยังจะเป็นปัญหาด้านกลิ่นเหม็นสร้างความรำคาญให้กับชุมชน เป็นปัญหาทำให้แหล่งน้ำเน่าเสียจากการที่ขยะมูลฝอยมีอินทรีย์สารเน่าเสียหรือมีของเสียอันตรายปะปนอยู่ ทำให้ไม่สามารถใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคได้ นอกจากนี้ ปัญหาขยะมูลฝอยยังจะทำให้ชุมชนขาดความสะอาด สวยงาม ไม่น่าอยู่และยังต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บ ขน และกำจัดขยะอีกด้วย จากรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2552 พบว่าทั่วประเทศมีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณ 15 ล้านตัน หรือวันละ 41,240 ตัน และมีแนวโน้มว่าจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปีเนื่องจากจำนวนประชากรที่มากขึ้น รวมทั้งสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการบริโภคในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ จะมีปริมาณขยะมูลฝอยมากกว่าชุมชนทั่วไปเป็นเท่าตัว กล่าวคือ ปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยในชุมชนทั่วไปจะมีอัตราเฉลี่ยเท่ากับ 0.6 - 0.8 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ในขณะที่พื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น เมืองพัทยา เมืองภูเก็ต พบว่ามีอัตราการเกิดขยะเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 1.5 เท่าต่อคนต่อวัน (อาณัติ ต๊ะปิงตา, 2551) จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาคส่วนต่าง ๆ ต้องหันมาให้ความร่วมมือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้เป็นรูปธรรม และกำหนดแนวทางหรือรูปแบบการแก้ปัญหาที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในทางปฏิบัติต่อไป

ตลาดน้ำอัมพวา ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งหนึ่งที่ได้รับค่านิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ทำให้เกิดผลดีต่อสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดใกล้เคียง โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณตลาดน้ำและในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา รวมทั้งพื้นที่โดยรอบด้วย อย่างไรก็ตามการพัฒนากองท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ตลาดน้ำอัมพวาที่ขยายตัวเป็นไปอย่างรวดเร็วและขาดการวางแผนอย่างรอบคอบ จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างเห็นได้ชัด ตัวอย่างที่ปรากฏให้เห็นเป็นรูปธรรมก็คือปัญหาการตกค้างของขยะที่มีจำนวนมาก ปัญหากลิ่นเหม็นรบกวนจากกองขยะ ปัญหาการเน่าเหม็นของน้ำในคูคลองต่าง ๆ ปัญหาการสะสมของขยะที่ไม่ย่อยสลายในแหล่งน้ำ เช่น กุ้งพลาสติก โฟม กระจังบรรจุอาหารและเครื่องดื่มต่าง ๆ ในคู

คลอง ปัญหาที่ระบายน้ำในชุมชนอุดตัน ปัญหาสภาพภูมิทัศน์ของคุณคลอง แม่น้ำขาดความสวยงาม ปัญหาการเก็บรวบรวมขยะและนำไปกำจัดอย่างไม่ถูกวิธี รวมทั้งปัญหาการขาดระบบการจัดการในรูปแบบของการนำขยะกลับไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น

การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องตระหนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ดังเช่นตลาดน้ำอัมพวาที่จำเป็นต้องมีกลไกการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการควบคุมและลดปริมาณของเสียที่จะทำให้เกิดขยะ มีการนำขยะกลับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน ในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างสันติและเกื้อกูล ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชน (people participatory) นับเป็นกลไกความร่วมมือที่จะทำให้ประชาชนได้พัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน จนกระทั่ง สามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างยั่งยืน ประกอบกับจังหวัดสมุทรสงครามมีวิสัยทัศน์ “เป็นเมืองแห่งอาหารทะเลและผลไม้ปลอดภัยจากสารพิษ ศูนย์กลางการพักผ่อน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางลำคลองระดับชาติ ดินแดนแห่งประชาชนรักถิ่นกำเนิด อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมอันดีงาม” มียุทธศาสตร์ของจังหวัดที่สำคัญ คือ การพัฒนาจังหวัดให้เป็นศูนย์กลางการพักผ่อนและการท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ทางลำคลอง และการปลูกจิตสำนึกให้ชาวจังหวัดสมุทรสงครามรักถิ่นกำเนิด อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอันดีงาม จากเหตุดังกล่าวมาแล้วข้างต้น จึงมีความสำคัญยิ่งที่จะต้อง ทำการศึกษาถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยมุ่งศึกษาชุมชนตลาดน้ำอัมพวา รวมทั้งชุมชนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามซึ่งการศึกษาในประเด็นดังกล่าวนี้ ยิ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ในการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน ให้อยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยการส่งเสริมสิทธิชุมชน และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการสงวน อนุรักษ์ พัฒนา ใช้ประโยชน์ และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ รวมทั้งสร้างกลไกในการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

1.2 ปัญหาการวิจัย

- 1.2.1 พฤติกรรมการทิ้งขยะของชุมชนตลาดน้ำอัมพวามีสภาพเป็นอย่างไร
- 1.2.2 การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลอัมพวามีประสิทธิผลเพียงใด
- 1.2.3 รูปแบบการจัดการขยะชุมชนที่เหมาะสมของตลาดน้ำอัมพวาควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.3.1 ศึกษาพฤติกรรมกรรมการทิ้งขยะของชุมชนตลาดน้ำอัมพวา
- 1.3.2 ศึกษาประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลอัมพวา อ.อัมพวา
จ.สมุทรสงคราม
- 1.3.3 ศึกษารูปแบบการจัดการขยะชุมชนที่เหมาะสม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของ
ชุมชน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) มุ่งศึกษาพฤติกรรมกรรมการทิ้งขยะของชุมชนตลาดน้ำอัมพวา ประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลอัมพวา รวมถึงรูปแบบการจัดการขยะชุมชนที่เหมาะสม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้มุ่งทำการศึกษาชุมชนตลาดน้ำอัมพวา เขตเทศบาลตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

1.4.3 ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการระหว่างเดือน ตุลาคม 2552 – กันยายน 2553

1.5 นิยามศัพท์

การจัดการขยะ หมายถึง การดำเนินการเก็บกวาด รวบรวม ขนย้าย และกำจัดขยะมิให้เหลือตกค้าง ณ บริเวณครัวเรือน หรือชุมชนตลาดน้ำอัมพวา และหรือในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอัมพวามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และร่วมปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอยในบริเวณตลาดน้ำอัมพวา

ชุมชนตลาดน้ำอัมพวา หมายถึง ครัวเรือนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

พฤติกรรมกาทิ้งขยะของชุมชนตลาดน้ำอัมพวา หมายถึง พฤติกรรมกาทิ้งขยะของครัวเรือนและนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะมีประโยชน์ต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.6.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ได้กระบวนกาวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบขององค์ความรู้ใหม่ ๆ ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนอย่างยั่งยืนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจากการลงพื้นที่ปฏิบัติจริง และยังเป็นกาสร้างโอกาสให้นักศึกษา และอาจารย์ซึ่งเป็นนักวิจัยรุ่นใหม่ของมหาวิทยาลัยได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยจากประสบการณ์ตรงในพื้นที่ทำการวิจัย นอกจากนั้นยังเป็นโอกาสที่มหาวิทยาลัยจะได้ทำหน้าที่บริการวิชาการให้สังคม ชุมชน และยังเป็นกาสร้างเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพกาวิจัยและการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยในโอกาสต่อไปอีกด้วย

1.6.2 เทศบาลตำบลอัมพวา ซึ่งเป็นหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่ทำการวิจัย จะได้รูปแบบการบริหารจัดการขยะชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการขยะชุมชนในพื้นที่ตลาดน้ำอัมพวาได้อย่างเหมาะสม ตรงความต้องการของชุมชน อันจะทำให้พื้นที่ หรือชุมชนตลาดน้ำอัมพวาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางลำคลองบรรลุดตามยุทธศาสตร์ และเป้าหมายการพัฒนาของจังหวัดสมุทรสงคราม

1.6.3 จังหวัดสมุทรสงคราม ได้รูปแบบการบริหารจัดการจัดการขยะชุมชนต้นแบบ ซึ่งสามารถนำรูปแบบการบริหารจัดการขยะดังกล่าวไปประยุกต์ใช้บริหารจัดการขยะชุมชนในพื้นที่อื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น พื้นที่ชุมชนตลาดน้ำท่าคา ตลาดน้ำบางน้อย ดอนหอยหลอด ตลาดริมทางรถไฟ เป็นต้น

1.6.4 **ชุมชนตลาดน้ำอัมพวา** ชุมชนตลาดน้ำอัมพวาจะได้รับการพัฒนาเสริมสร้าง ศักยภาพของชุมชนให้เข้มแข็ง ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชน มีการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชน มีกระบวนการ จัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งกิจกรรมและวิธีการดังกล่าว สามารถพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนในการพึ่งตนเอง รวมทั้งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน ให้ชุมชน พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงต่อเหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคต

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 จังหวัดสมุทรสงคราม

จังหวัดสมุทรสงคราม มีพื้นที่ทิศตะวันออกจรดอ่าวแม่กลอง (อ่าวไทย) ทิศใต้จรดจังหวัดเพชรบุรี ทิศตะวันตกจรดจังหวัดราชบุรี ทิศเหนือจรดจังหวัดราชบุรี และสมุทรสาคร มีประชากร 206,452 คน รายได้เฉลี่ยประชากร 57,817 บาท เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในการผลิตสินค้าการเกษตรที่สำคัญหลายชนิด รวมทั้งการประมงและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและการประมง อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตน้ำตาล อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ อุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร มี โรงงานทั้งสิ้น 270 โรงงาน ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมน้ำตาล อาหารทะเลแปรรูป ห้องเย็นเก็บสัตว์น้ำ โรงงานผลิตน้ำกะทิสด โรงงานผลิตน้ำตาลมะพร้าว เป็นต้น

2.1.1 วิสัยทัศน์ของจังหวัดสมุทรสงคราม คือ "เป็นเมืองแห่งอาหารทะเลและผลไม้ปลอดภัยจากสารพิษ ศูนย์กลางการพักผ่อน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางลำคลองระดับชาติ ดินแดนแห่งประชาชนรักถิ่นกำเนิด อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมอันดีงาม"

2.1.2 ยุทธศาสตร์ของจังหวัดสมุทรสงคราม กำหนดไว้ 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

(1) การพัฒนาและส่งเสริมจังหวัดให้เป็นเมืองอาหารทะเล และผลไม้ปลอดสารพิษ

(2) การพัฒนาให้จังหวัดเป็นศูนย์กลางการพักผ่อนและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทาง ลำคลอง จากสภาพที่ตั้งของจังหวัดสมุทรสงครามซึ่งห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ 65 กิโลเมตร ถือเป็นข้อได้เปรียบของจังหวัดที่จะพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางของการพักผ่อนและท่องเที่ยว เนื่องจากปัจจุบันมีการคมนาคมที่สะดวก โดยเฉพาะการเดินทางโดยรถยนต์ จะใช้เวลาเดินทางจากกรุงเทพฯ ไม่เกิน 1 ชั่วโมง ก็จะได้พบกับสภาพของธรรมชาติ และอากาศที่สดชื่น ประกอบกับสภาพพื้นที่หลายแห่ง ประชาชนจะสร้างที่อยู่อาศัยตามริมฝั่งคลองที่มีมากมายกว่า 300 คลอง อาทิ อำเภออัมพวา จะมี คลอง เช่น คลองอัมพวา คลองผีหลอก คลองประชามชื่น ฯลฯ อำเภอบางคนที จะมีคลองบางคนที คลองบางน้อย เป็นต้น ดังนั้นจังหวัดสมุทรสงครามจึงมีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาให้เป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการพักผ่อน และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางลำคลองเป็นอย่างยิ่ง

(3) การปลูกจิตสำนึกให้ชาวจังหวัดสมุทรสงครามรักถิ่นกำเนิด อนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอันดีงาม

(4) ดำรงรักษาความเป็นเมืองที่มีระบบนิเวศ 3 น้ำ จังหวัดสมุทรสงครามมี
พื้นที่ติดกับชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย และมีแม่น้ำแม่กลองไหลผ่าน จึงส่งผลให้พื้นที่ของจังหวัด
สมุทรสงคราม มีระบบนิเวศ 3 น้ำคือ น้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม โดยอำเภอบางคนที่เป็นเขตน้ำจืด
อำเภอ อัมพวาเป็นเขตน้ำกร่อย และอำเภอเมืองเป็นเขตน้ำเค็ม

2.1.3 ทรัพยากรทางน้ำ

จังหวัดสมุทรสงครามมีแม่น้ำไหลผ่านทั้ง 3 อำเภอ เป็นระยะทางประมาณ 30 กม.
ออกสู่ปากอ่าวแม่กลอง มีคลองเล็ก ๆ อีกประมาณ 300 คลอง การคมนาคมในจังหวัดจึงใช้เรือ
เป็นสำคัญ ซึ่งโดยมากได้แก่ เรือยนต์ เรือหางยาว เรือแจว และมีท่าเทียบเรืออีก 7 แห่ง พื้นที่
โดยทั่วไปของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มริมทะเล สภาพของดินเป็นดินเหนียวปนทราย แม่น้ำสำคัญของ
จังหวัดที่ไหลผ่านคือ แม่น้ำแม่กลอง ซึ่งไหลผ่านบริเวณท้องที่อำเภอบางคนที และอำเภออัมพวา
ไปออกทะเลอ่าวไทย ที่บริเวณปากแม่น้ำแม่กลองในเขตอำเภอเมืองสมุทรสงคราม มีลำคลองใหญ่
น้อยมากมายแยก จากแม่น้ำแม่กลอง 366 คลอง ลำประโดง 1,947 ลำประโดง สะดวกในด้านการ
คมนาคมทางน้ำ และการประกอบอาชีพด้านกสิกรรม จนเป็นที่รู้จักกันในนาม “เวนิชตะวันออก
แห่งสุดท้ายของเมืองสยาม”

2.1.4 การวิเคราะห์ด้านศักยภาพ ด้านเศรษฐกิจ สังคมทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อมของจังหวัด สมุทรสงคราม

จุดแข็ง (STRENGTHS)	จุดอ่อน (WEAKNESSES)
1. เป็นเมืองที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ ที่มี สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่ดีและมีวิถี ชีวิตสงบเรียบง่าย	1. ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสื่อมโทรม
2. เป็นเมืองสุดยอดอาหารทะเลสด	2. การคมนาคม(ถนน)ทั้งภายในและภายนอก ไม่สะดวก
3. เป็นเมืองผลไม้ปลอดสารพิษ	3. ขาดแคลนแรงงานในภาคประมง
4. ลำคลองเป็นเวนิชตะวันออกแห่งสุดท้ายของ ประเทศ	4. ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคที่มีคุณภาพ
5. ดอนหอยหลอดแห่งเดียวที่มีชื่อเสียงของ ประเทศ	

โอกาส (OPPORTUNITIES)	ข้อจำกัด/ภัยคุกคาม (THREATS)
<ol style="list-style-type: none"> มีทรัพยากรธรรมชาติที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของประเทศ ครวัโลกและการท่องเที่ยว โลกอนาคตมีความสนใจในสุขภาพและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นจังหวัดที่มีการพัฒนาและความเจริญสามารถกระจายอย่างทั่วถึงครอบคลุมทั้งจังหวัด เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีขนาดเล็ก 	<ol style="list-style-type: none"> แรงงานต่างด้าวที่ไม่ได้จดทะเบียนควบคุมในภาคประมงและอุตสาหกรรมแปรรูปก่อนปัญหาด้านความมั่นคงปลอดภัยและโรคติดต่อ มีมลภาวะทางน้ำจากจังหวัดใกล้เคียง การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มแม่น้ำไม่สอดคล้องกับระบบนิเวศ 3 น้ำ

ที่มา : เว็บไซต์จังหวัดสมุทรสงคราม <http://www.samutsongkhram.go.th/index1.htm>

ผลจากการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา อุปสรรคของจังหวัดสมุทรสงครามสรุปได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพสูงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพฯ ทำให้การเดินทางไปมาที่สะดวก มีความหลากหลายด้านอาชีพ เป็นแหล่งผลิตอาหารด้านเกษตรและอาหารทะเลที่มีความอุดมสมบูรณ์และปลอดภัย ประชากรมีคุณภาพ มีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม สงบร่มเย็นตามสภาพธรรมชาติเสมือน “บ้านริมน้ำ” ที่ยังคงดำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณีไทยอย่างสวยงาม มีแหล่งโบราณสถานทางประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญาท้องถิ่นอันมีค่ามากมาย จากศักยภาพดังกล่าว จังหวัดสมุทรสงครามจึงได้กำหนดทิศทางการพัฒนาจังหวัด ตามลำดับดังนี้

(1) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเน้นสายน้ำ 366 ลำคลอง อนุรักษ์ส่งเสริมมารยาท วัฒนธรรม ประเพณี และเจ้าบ้านที่ดี

(2) ส่งเสริมอาหารทะเลและผลไม้ปลอดภัยจากสารพิษ

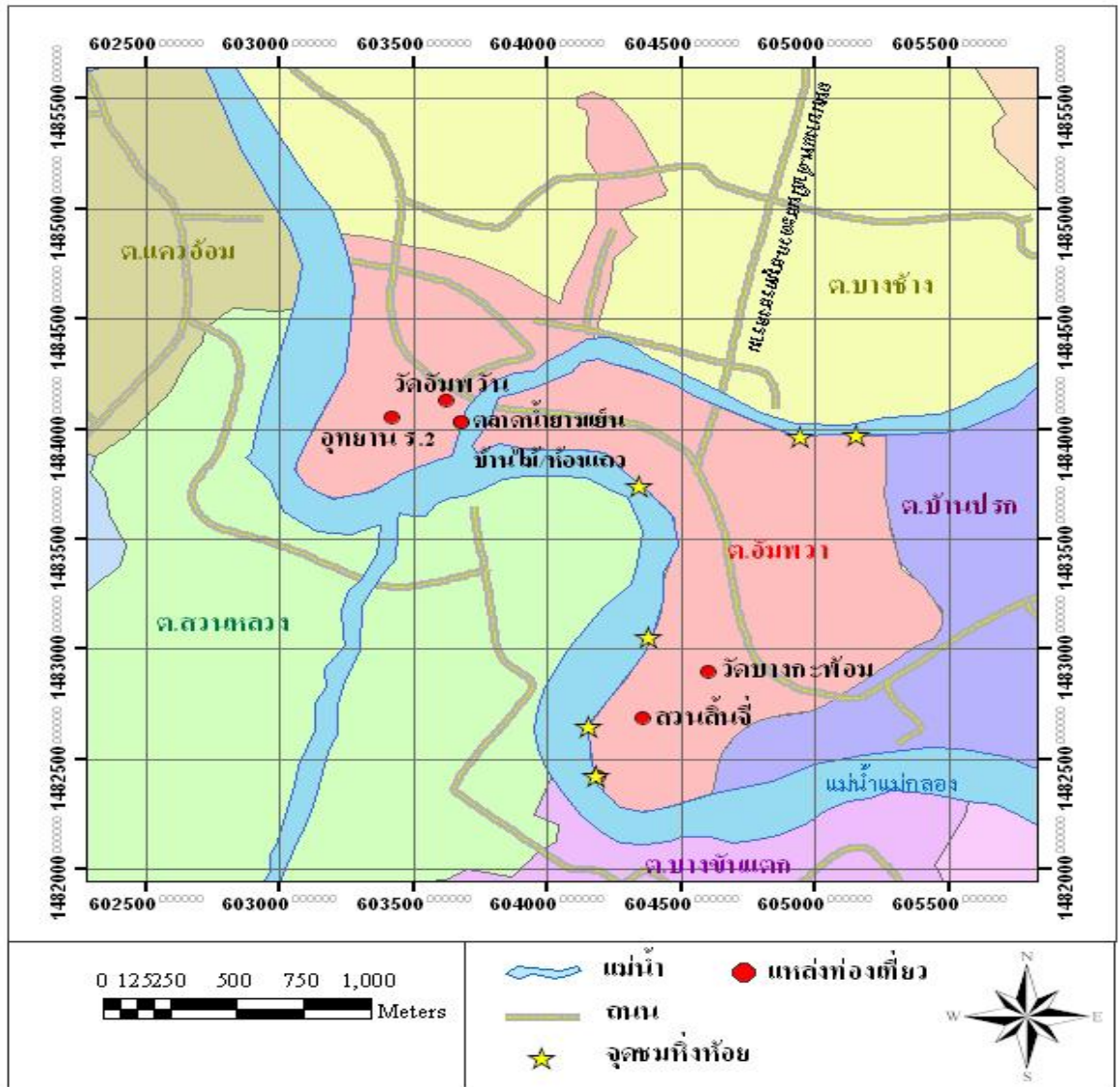
ภาคเกษตร จังหวัดมีผลไม้ขึ้นชื่อ คือ ส้มโอพันธุ์ขาวโพธิ์หรือ ขาวใหญ่ ลิ้นจี่ พันธุ์ค่อม มะพร้าว เน้นการเพาะปลูกด้วยเกษตรอินทรีย์และภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้าน

ภาคประมง (การพัฒนาเชิงอนุรักษ์) เน้นขยายพันธุ์กุ้งก้ามกรามปล่อยในแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (แม่น้ำแม่กลอง)

2.1.5 ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เดิมเรียกว่า “แขวงบางช้าง” ตำบลอัมพวามีเนื้อที่ 2.5 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,505 ไร่ 1 งาน 60 ตารางวา มีจำนวนชุมชนทั้งหมด 10 ชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนตลาดอัมพวา ชุมชนโรงเจ ชุมชนวัดอัมพวา

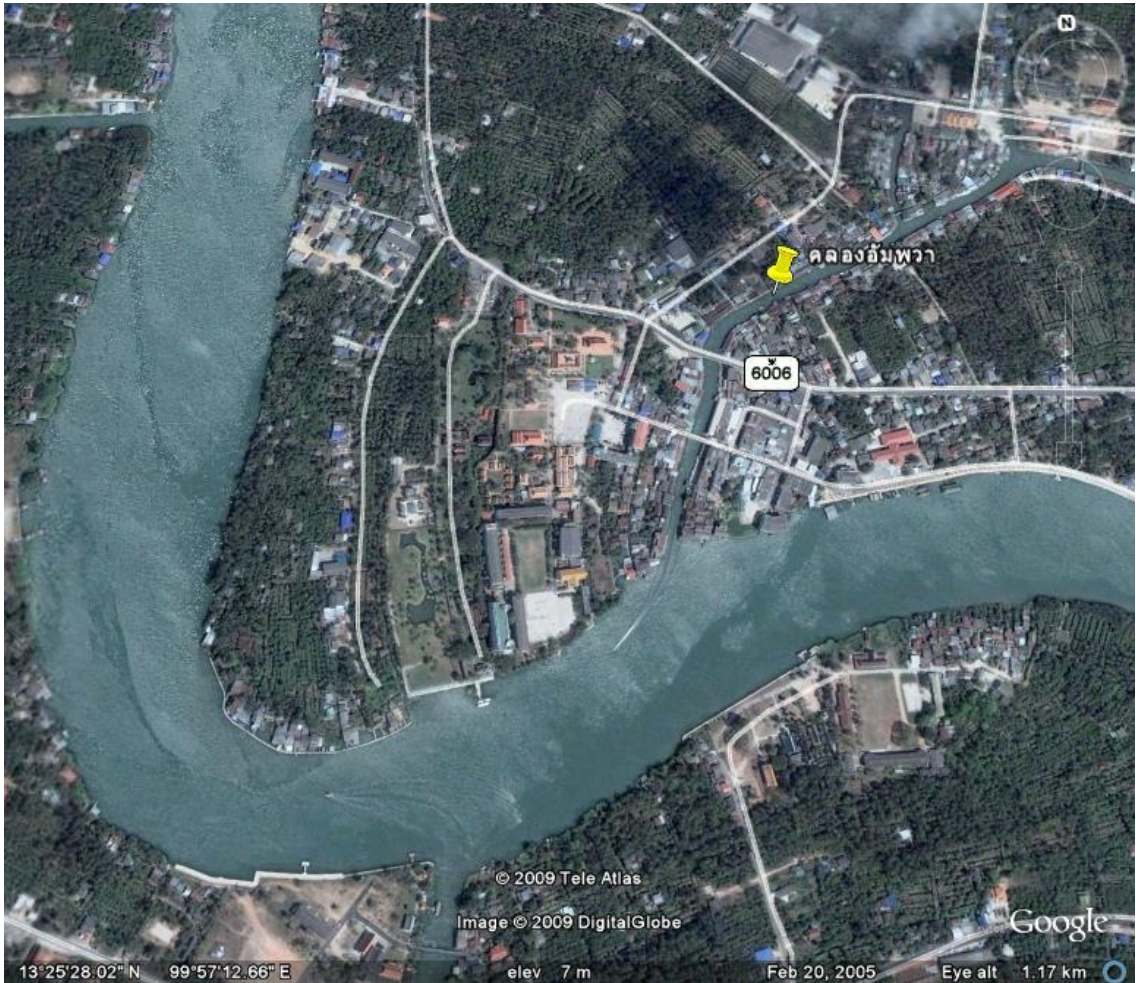
ชุมชนคลองอัมพวา ชุมชนริมเขื่อน ชุมชนบางกะพ้อม 1 ชุมชนบางกะพ้อม 2 ชุมชนบางจาก ชุมชนบ้านหัวแหลม ชุมชนประชาอุทิศ

อำเภออัมพวามีสภาพภูมิประเทศโดยทิศใต้กับทิศตะวันตกมีแม่น้ำแม่กลองไหลผ่าน มีลำคลองไหลผ่านหลายสายได้แก่ คลองอัมพวา คลองวัดนางวัง คลองวัดบางกะพ้อม คลองบางจาก คลองดาวดั่งส์ คลองลัดดาโชติ คลองสวน คลองจางวาง คลองบางกุ้ง เป็นต้น

ภาพที่ 1 แผนที่เขตตำบลอัมพวาและทรัพยากรการท่องเที่ยวในตำบลอัมพวา

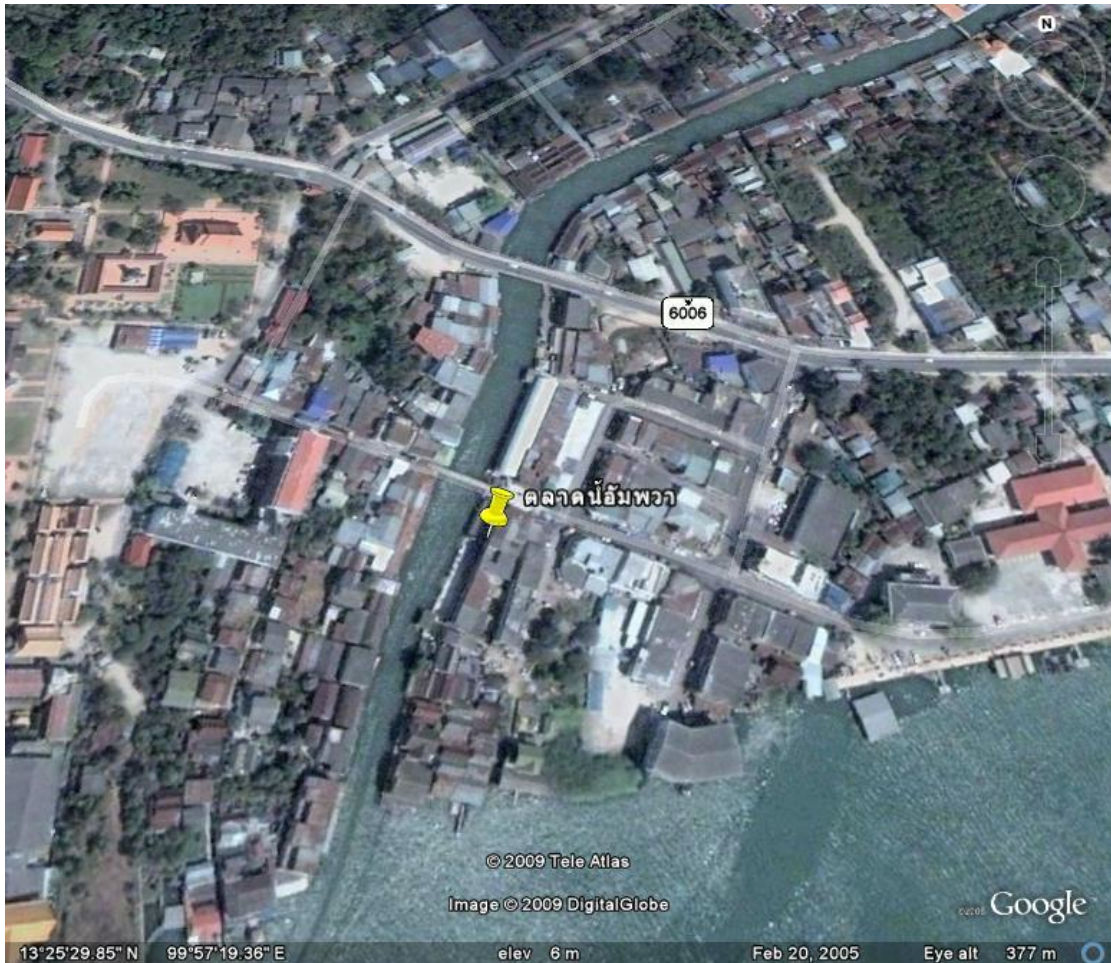
ที่มา : เอกสิทธิ์ สุดแก้ว. 2549. หน้า 33

ภาพที่ 2 แผนที่คลองอัมพวา

ที่มา : google earth.com

2.1.6 ตลาดน้ำอัมพวาหรือตลาดน้ำยามเย็น ตำบลอัมพวา อำเภอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ในอดีตเมืองอัมพวาถือว่าเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางน้ำที่สำคัญ มีตลาดน้ำขนาดใหญ่และชุมชนริมน้ำที่เป็นศูนย์กลางด้านพาณิชยกรรม แต่ผลกระทบของการพัฒนาการคมนาคมทางบก ทำให้ความเป็นศูนย์กลางของอัมพวาต้องสูญหายไป ตลาดน้ำค่อย ๆ ลดความสำคัญและสูญหายไปที่สุดในที่สุด ทิ้งไว้แต่ร่องรอยของความเจริญในอดีตซึ่งยังคงปรากฏให้เห็นชัดเจนในทุกวันนี้ ทางเทศบาลตำบลอัมพวาโดยความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในท้องถิ่น ได้ฟื้นฟูตลาดน้ำอัมพวาขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง เพื่ออนุรักษ์ความเป็นอยู่ของชุมชนริมน้ำ ซึ่งในปัจจุบันจะหาดูได้ยาก ให้สืบทอดตลอดไป โดยใช้ชื่อว่า "ตลาดน้ำยามเย็น" จัดขึ้นที่ลำคลองกลางตลาดอัมพวาติดกับวัดอัมพวาเจติยาราม จะมีทุกวันศุกร์ เสาร์และอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 17 นาฬิกาเป็นต้นไป

ภาพที่ 3 แผนที่บริเวณตลาดน้ำอัมพวา

ที่มา : google earth.com

2.2 ขยะมูลฝอย

ขยะหรือขยะมูลฝอยเป็นคำที่มักจะใช้ในความหมายเดียวกันซึ่ง Shah (2000) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ขยะมูลฝอย (Solid Waste)” หมายถึงสิ่งต่างๆที่ใช้ในกิจกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์แล้วถูกทิ้งขว้างเนื่องจากไม่สามารถใช้งานได้อีกต่อไปหรืออาจไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ใช้หรืออาจด้วยเหตุผลอื่นๆที่ทำให้สิ่งเหล่านั้นกลายสภาพเป็นสิ่งที่หมดคุณค่าหรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ในทำนองเดียวกัน ยุพดี เสตพรธ (2544) ได้กล่าวถึงขยะมูลฝอยว่า หมายถึงเศษสิ่งของที่ไม่ต้องการแล้ว สิ่งของที่ชำรุดเสียหายใช้ไม่ได้หรือเสื่อมคุณภาพ ต้องกำจัดทำลายหรือสิ่งของที่ต้องทิ้งหรือแจกจ่ายให้แก่ผู้อื่น เช่น เศษกระดาษ เศษอาหาร ขวดแก้ว พลาสติก ซากสัตว์ ซากรถยนต์ เป็นต้น สำหรับ สุธีรา ตูลยะเสถียร และคณะ (2544) ได้ให้ความหมายของขยะมูลฝอยไว้ว่าหมายถึง สิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นของแข็ง อาจเน่า

เปื้อยได้หรือไม่ก็ตาม รวมไปถึง ถ้ำ ซากสัตว์ มูลสัตว์ เศษวัสดุที่ทิ้งแล้วจากอาคารบ้านเรือนหรือสถานที่อื่นๆเช่นตลาดสด โรงงานและฟาร์มเลี้ยงสัตว์ในขณะที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2545) ได้ให้ความหมายของ “ขยะ” ว่าเป็นของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและการใช้สอยของมนุษย์หนึ่งสำหรับพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้ให้นิยามของคำว่า “มูลฝอย” หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัสดุ ถูงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์หรือซากสัตว์รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่นๆ

จากความหมายดังกล่าวจึงอาจสรุปได้ว่า “ขยะ” หรือ “ขยะมูลฝอย” หมายถึงสิ่งต่างๆที่ใช้ในกิจกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์รวมทั้ง ถ้ำ ซากสัตว์ มูลสัตว์ เศษวัสดุที่ทิ้งแล้วจากอาคารบ้านเรือนหรือ สถานที่อื่นๆและไม่ใช่ที่ประสงค์ของผู้ใช้ทำให้สิ่งเหล่านั้นหมดคุณค่าหรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

2.2.1 ประเภทของขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยอาจจำแนกได้หลายประเภทตามลักษณะของการจำแนก ซึ่ง อาณัติ ตีะ ปินดา (2553) ได้จำแนกประเภทของขยะดังนี้

(1.) การจำแนกตามลักษณะทางกายภาพ เป็นการจำแนกขยะมูลฝอยตามลักษณะที่ปรากฏและมองเห็นจากภายนอก ซึ่งสามารถจำแนกออกได้ดังนี้

1.1 ขยะเปียก (garbage) หมายถึง ขยะมูลฝอยที่เป็นสารอินทรีย์ชนิดต่างๆ และมีความชื้นสูงสามารถย่อยสลายได้ง่ายโดยกระบวนการทางชีวภาพ เช่น เศษอาหาร เศษพืชผักและผลไม้ เศษหญ้า เป็นต้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทำการเก็บขนและนำไปกำจัดทำลายหลายอย่างรวดเร็วเพื่อป้องกันกลิ่นเหม็นจากการเน่าเสียของขยะประเภทนี้

1.2 ขยะแห้ง (rubbish and trash) หมายถึงขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในรูปของสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์ ซึ่งมีความชื้นต่ำย่อยสลายด้วยกระบวนการทางชีวภาพได้ยาก เช่น กระดาษ กล่องกระดาษ เศษกิ่งไม้ใบไม้ เศษยาง เศษผ้า เศษแก้วหรือขวดแก้ว เศษหนังหรือผลิตภัณฑ์หนัง เศษกระป๋องโลหะ เศษพลาสติก เป็นต้น

1.3 ถ้ำ (ash) หมายถึง ซากของแข็งที่เหลือจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงประเภทฟืนหรือถ่านหินที่ให้พลังงานความร้อนทั้งในบ้านพักอาศัย ในอาคาร หรือในโรงงานต่างๆ

1.4 เศษสิ่งก่อสร้าง (demolition and construction waste) หมายถึง ขยะมูลฝอยที่เกิดจากการก่อสร้างหรือการรื้อถอน อาคาร เช่น เศษเหล็ก เศษอิฐ เศษปูนซีเมนต์ เศษกระเบื้องเซรามิก เศษท่อพีวีซี เศษสายไฟ เศษหินและเศษไม้ เป็นต้น

1.5 ซากสัตว์ต่างๆ (dead animal) หมายถึงซากสัตว์ต่างๆทั้งที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น สัตว์เลี้ยงตามบ้านเรือนที่ตายลงจากภาคเกษตรกรรม เช่น ซากสัตว์ในฟาร์มปศุสัตว์ต่างๆ ที่อาจตายลงจากการเกิดโรคระบาดและจากภาคอุตสาหกรรม เช่น เศษชิ้นส่วนของสัตว์ที่เหลือจากโรงงานผลิตอาหารสำเร็จรูปหรืออาหารกระป๋อง เป็นต้น

1.6 ตะกอนจากระบบบำบัดน้ำเสีย (sludge) หมายถึงกากตะกอนที่เกิดจากการบำบัดน้ำเสียในระบบบำบัดน้ำเสียของชุมชนหรือภายในโรงงานทั้งหลาย โดยอาจมีลักษณะเป็นของแข็งหรือกึ่งของแข็งมีทั้งส่วนที่สามารถย่อยสลายได้และย่อยสลายไม่ได้ด้วยขบวนการทางชีวภาพ กากตะกอนเหล่านี้หากปล่อยทิ้งไว้โดยไม่กำจัดอาจถูกชะล้างลงสู่แหล่งน้ำหรือไหลซึมลงสู่ชั้นน้ำใต้ดินได้

1.7 ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Waste from Electronic Equipment,WFEE) หมายถึงขยะที่เกิดขึ้นจากภาคธุรกิจซึ่งผลิตสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ออกมาจำหน่ายในตลาด และเมื่อสินค้าเหล่านั้นเสื่อมสภาพหรือหมดอายุการใช้งานลงก็กลายเป็นขยะที่ต้องนำไปกำจัดทำลาย ซึ่งส่วนใหญ่จะมีขนาดใหญ่จะมีน้ำหนักมากขยะประเภทนี้ได้แก่ ซากตู้เย็น เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องเสียง เครื่องซักผ้า เครื่องปรับอากาศ เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

(2.) การจำแนกตามองค์ประกอบ เป็นการจำแนกตามลักษณะของขยะมูลฝอยว่าประกอบไปด้วยวัตถุใดบ้าง และวัตถุนั้นมีประโยชน์ที่จ่านำกลับมาใช้ใหม่ได้อีกหรือไม่โดยอาจจำแนกออกเป็นประเภทต่างๆได้ดังนี้คือ

2.1 ขยะอินทรีย์(Organic Waste) ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่สามารถย่อยสลายได้ด้วยขบวนการทางชีวภาพโดยมีจุลินทรีย์ทำหน้าที่ย่อยสลาย เช่น เศษอาหาร เศษพืชผักและผลไม้ เศษหญ้า เศษใบไม้และกิ่งไม้ รวมทั้งซากสัตว์และมูลสัตว์ต่างๆเป็นต้น ขยะประเภทนี้สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ในรูปของการนำมาทำปุ๋ยหมัก

2.2 ขยะที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ (recycle waste) ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพในการนำมาแปรรูปเพื่อใช้ประโยชน์ได้อีก เช่น แก้ว กระดาษ โลหะ เหล็ก พลาสติก อะลูมิเนียม หนังและยาง เป็นต้น ขยะประเภทนี้เมื่อนำมาทำการคัดแยกผ่านกระบวนการแปรรูปแล้วสามารถนำมาเป็นวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิตสินค้า หรืออาจนำไปเป็นส่วนผสมกับวัตถุดิบใหม่เพื่อลดปริมาณการใช้ทรัพยากรธรรมชาติลงได้

2.3 ขยะที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ไม่ได้ (non-recycle waste) ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก เช่น เศษผ้า เศษอิฐและเศษปูนจากการก่อสร้าง

เศษวัสดุต่างๆจากการรื้อถอนอาคาร ถ้าจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงตลอดจนเศษชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์บางชนิด เป็นต้น ขยะเหล่านี้ไม่มีศักยภาพในการนำกลับมาใช้ได้อีกจึงต้องนำไปฝังกลบทำลายยังสถานที่ฝังกลบเท่านั้น

2.4 ขยะติดเชื้อ (infectious waste) ได้แก่ขยะมูลฝอยที่มีเชื้อโรคปนเปื้อนอยู่ซึ่งจะทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ได้ เช่น เนื้อเยื่อหรือชิ้นส่วนอวัยวะต่างๆรวมทั้งวัสดุที่สัมผัสกับผู้ป่วย เช่น สำลี ผ้าพันแผล เข็มฉีดยา มีดผ่าตัด และเสื้อผ้าผู้ป่วย เป็นต้น

(3.) **การจำแนกตามแหล่งกำเนิด** เป็นการจำแนกตามแหล่งที่มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นจากกิจกรรมต่างๆซึ่งแหล่งกำเนิดที่สำคัญของขยะมูลฝอยมีอยู่ 4 ประเภทด้วยกันดังต่อไปนี้

3.1 ขยะจากชุมชน (municipal waste) ได้แก่ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมประจำวันของประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมืองและชนบทประกอบด้วยขยะจากบ้านเรือน อาคารสำนักงาน โรงเรียน สถาบันการศึกษา อาคารพาณิชย์ โรงแรม คอนโดมิเนียม ตลาดสด ตลาดนัดและแหล่งชุมชนอื่นๆเช่น สวนสาธารณะและชายหาด เป็นต้น

3.2 ขยะจากโรงงานอุตสาหกรรม (industrial waste) ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากภาคการผลิตสินค้าโรงงานอุตสาหกรรมและสถานประกอบการต่างๆซึ่งโดยปกติแล้วขยะที่เกิดขึ้นจากภาคอุตสาหกรรมนี้จะประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ ขยะทั่วไปที่เกิดจากกิจกรรมซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตสินค้าโดยตรง เช่น ขยะที่เกิดจากสำนักงานและโรงอาหารภายในโรงงาน เป็นต้น ขยะส่วนนี้จะถือว่าเป็นขยะจากชุมชน(municipal waste) ประเภทหนึ่งเช่นกัน สำหรับอีกส่วนหนึ่งก็คือขยะที่เกิดขึ้นในขั้นตอนของกระบวนการผลิตสินค้า(process waste) ซึ่งในขยะส่วนนี้จะมีทั้งในส่วนที่ไม่เป็นอันตราย(industrial non-hazardous waste) เช่น วัสดุคิป จำพวกเศษผ้า เศษไม้ เศษหนัง และเศษพลาสติก ฯลฯ กับขยะที่เป็นอันตราย(industrial hazardous waste) เช่น ตะกอน โลหะหนัก กากตะกอนน้ำมัน กรด ด่าง ตัวทำละลาย และกากสี เป็นต้น โดยขยะในส่วนหลังนี้ก็คือของเสียอันตรายประเภทหนึ่งนั่นเอง

3.3 ขยะจากภาคเกษตรกรรม (agricultural waste) ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆในภาคการเกษตรทั้งจากการเพาะปลูกในเรือกสวนไร่นาและการเลี้ยงสัตว์ ประกอบด้วย ซากพืช ซากสัตว์ มูลสัตว์ ตอซัง ชานอ้อย เศษหญ้าและเศษใบไม้ รวมไปถึงภาชนะบรรจุสารเคมีภัณฑ์ที่เสื่อมสภาพแล้ว เป็นต้น ซึ่งในส่วนของภาชนะบรรจุสารเคมีและเคมีภัณฑ์ที่เสื่อมสภาพก็จะจัดอยู่ในจำพวกของเสียอันตรายเช่นเดียวกัน

3.4 ขยะจากสถานพยาบาล (hospital waste) ได้แก่ ขยะที่มีแหล่งกำเนิดจากโรงพยาบาล สถานีอนามัย คลินิกรักษาโรคคนและสัตว์ ซึ่งจะเป็นขยะที่มีเชื้อโรคปะปนอยู่ใน

ปริมาณที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ที่สัมผัสได้ เช่น ฝ้าพ่นแผล เข็มฉีดยา ชิ้นส่วนของอวัยวะต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังหมายถึงขยะที่เกิดจากห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์อีกด้วย

2.2.2 การกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน

การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เป็นกรรมวิธีการดำเนินงานด้วยกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนลดลงหรือไม่เกิดผลกระทบต่อชุมชน จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบตั้งแต่การลดขยะที่แหล่งกำเนิดไปจนถึงการนำขยะไปกำจัดหรือทำลายซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้ ฐเรศ ศรีสถิตย์ (2553) และอาณัติ ต๊ะปิ่นตา (2553) ได้เสนอแนวทางประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆที่สำคัญหลายขั้นตอนดังนี้

(1.) **การลดและการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด** เป็นการดำเนินการกับขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น จากแหล่งกำเนิดต่างๆอันได้แก่ บ้านเรือน อาคารสำนักงาน สถานศึกษา ตลอดจนสถานที่สาธารณะทั่วไปเพื่อรอการเก็บขน การรวบรวมและนำไปกำจัดทำลายซึ่งการดำเนินการกับขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดนี้เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงของบุคคลหรือเจ้าของบ้านเรือน อาคารสถานที่ต่างๆที่จะต้องดำเนินการแก้ไขใน 2 ลักษณะ คือการลดขยะ ณ แหล่งกำเนิดและการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด

1.1 การลดขยะ ณ แหล่งกำเนิด ซึ่งดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น

1.1.1 การปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ที่จะสร้างปัญหาขยะ (refuse) แนวทางนี้สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบได้แก่

1.) หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรจุภัณฑ์ห่อหลายชั้น
2.) หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าชนิดใช้ครั้งเดียวหรือผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานต่ำ
3.) ในการเลือกสินค้าต่างๆที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สบู่ ยาสีฟัน น้ำยาทำความสะอาด ผงซักฟอก ฯลฯ ให้เลือกซื้อเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดบรรจุใหญ่กว่า เนื่องจากบรรจุภัณฑ์น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยน้ำหนักของผลิตภัณฑ์
4.) หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ซึ่งมีส่วนประกอบของขยะที่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ก่อองโฟม ถุงพลาสติก เป็นต้น

1.1.2 การเลือกซื้อสินค้าที่สามารถส่งบรรจุภัณฑ์คืนแก่ผู้ผลิตได้ (return) แนวทางนี้สามารถดำเนินการได้ดังนี้

- 1.) เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตมีการเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์หลังการบริโภคของประชาชน
- 2.)) เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีระบบมัดจำและคืนเงิน(deposit refund system) เช่น สินค้าประเภทขวดน้ำอัดลมหรือน้ำดื่มบรรจุขวด เป็นต้น
- 3.)) เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์หรือรีไซเคิลได้ หรือมีส่วนประกอบวัสดุรีไซเคิลต่างๆ

1.1.3 การใช้ซ้ำ (reuse) หมายถึง การนำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีการใช้งานแล้วกลับมาใช้งานอีก โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงหรือรูปแบบใดๆ เช่น

- 1.)) เลือกซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีการออกแบบมาให้ใช้ได้มากกว่าหนึ่งครั้ง เช่น แบตเตอรี่ชนิดเติมประจุไฟฟ้าใหม่ได้ (rechargeable battery) เป็นต้น
- 2.)) เลือกสินค้าชนิดเติม (refill) เช่น ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาด เป็นต้น
- 3.)) ซ่อมแซมเครื่องใช้และอุปกรณ์ต่างๆ (repair) ให้สามารถใช้งานได้ต่อไปอีก หรือบำรุงรักษาให้มีอายุการใช้งานนานขึ้น
- 4.)) นำบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้อื่นๆกลับมาใช้ประโยชน์อีก เช่น การใช้ซ้ำถุงผ้า ถุงกระดาษ ถุงพลาสติก กล่องกระดาษ และขวดแก้วต่างๆ ฯลฯ
- 5.)) ยืมหรือเช่าหรือใช้สิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บ่อยครั้งร่วมกัน เช่น เครื่องดูดฝุ่น อุปกรณ์ทำความสะอาดบ้านต่างๆ เป็นต้น

1.2 การคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด

เป็นขั้นตอนการดำเนินงานภายหลังจากที่มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นแล้วซึ่งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมเริ่มต้นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการนำขยะกลับมาใช้ที่มีศักยภาพในการนำมาใช้ใหม่ไม่ถูกปนเปื้อนด้วยขยะอื่น ๆ ที่มีความสกปรกหรือขยะเปียกต่างๆจนทำให้คุณภาพต่างๆจนทำให้คุณภาพของขยะที่จะนำกลับมาใช้ประโยชน์ด้อยลงไปหรืออาจทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการล้างทำความสะอาดหรือทำการคัดแยกเพิ่มเติมก่อนที่จะส่งเข้าสู่โรงงานแปรรูปต่อไป ข้อดีอีกประการหนึ่งของการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิดก็คือ เป็นการช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัดขั้นสุดท้ายยังสถานที่ฝังกลบขยะให้เหลือน้อยลง อันเป็นการส่งผลทางอ้อมต่ออายุการใช้งานของ

สถานที่ฝังกลบให้สามารถใช้งานได้นานมากกว่าเดิมและยังเป็นการประหยัดงบประมาณจำนวนมหาศาลของรัฐที่จะต้องลงทุนเพื่อกำจัดขยะอีกด้วย

(2.) **การเก็บรวบรวมและเก็บกัก** เป็นการเก็บขนขยะมูลฝอยที่ถูกทิ้งไว้ในภาชนะรองรับขยะซึ่งวางไว้ตามสถานที่ต่างๆ อันได้แก่ บริเวณที่พักอาศัย สถาบันการศึกษา ตลาดสด บ้ายรถโดยสารประจำทาง และสวนสาธารณะ ฯลฯ เพื่อนำมารวบรวมไว้ยังจุดพักขยะก่อน แล้วจึงทำการขนถ่ายใส่รถเก็บขยะ เพื่อที่จะได้ขนส่งต่อไปยังสถานที่ฝังกลบสำหรับขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก แต่หากเป็นขยะรีไซเคิลที่ได้มีการคัดแยกไว้ในภาชนะรองรับขยะตามที่กล่าวมาแล้ว ขยะเหล่านี้ก็จะถูกรวบรวมและส่งไปแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ต่อไป

อนึ่ง ขยะมูลฝอยเมื่อถูกเก็บรวบรวมจากภาชนะรองรับขยะที่อยู่ตามแหล่งกำเนิดต่างๆ แล้วจะถูกขนถ่ายโดยรถเก็บขนขยะเพื่อนำไปกำจัดทำลายยังสถานที่ฝังกลบให้เร็วที่สุด ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการเน่าเหม็นของขยะรวมทั้งเพื่อให้มีขยะตกค้างยังสถานที่ต่างๆ ให้น้อยที่สุดด้วย ดังนั้น ขยะมูลฝอยเหล่านี้จึงไม่จำเป็นต้องมีการเก็บกัก (storage) ณ จุดใดจุดหนึ่งก่อนนำไปกำจัดหรือทำลาย ยกเว้นในส่วนของขยะอันตรายหรือของเสียอันตรายต่างๆ เท่านั้นที่จะต้องทำการเก็บกักให้มีจำนวนมากพอก่อนที่จะส่งไปกำจัดอย่างถูกวิธีและปลอดภัย สำหรับการเก็บรวบรวมขยะเป็นหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งกำหนดให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)เป็นผู้รับผิดชอบ ดังนั้นหน่วยงานดังกล่าวจะต้องมีการวางระบบและแบบแผนในการเก็บรวบรวมขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวันอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อมิให้มีขยะตกค้างอยู่ตามสถานที่ต่างๆ ในปริมาณมากและนานเกินไป

(3.) **การขนส่ง** เป็นการนำขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากแหล่งกำเนิดต่างๆ ภายในชุมชนขนถ่ายไปยังสถานที่ฝังกลบซึ่งตั้งห่างออกไปไกลจากชุมชนหรืออาจเป็นการขนถ่ายขยะไปสู่กระบวนการแปรสภาพเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่อีก ในการขนส่งขยะมูลฝอยไปยังสถานที่ฝังกลบนั้นจะเกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมขยะภายในชุมชนเสร็จสิ้นแล้ว

(4.) **การแปรสภาพ** เป็นวิธีการที่จะทำให้ขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากชุมชนอยู่ในสภาพที่เกิดความสะดวกต่อการเก็บขนไปกำจัดหรือทำลายหรือนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการแปรสภาพขยะจะมีอยู่ด้วยกัน 3 ประการ ดังนี้คือ

4.1 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบจัดการขยะโดยการอัดขยะให้เป็นฟอนหรือเป็นก้อนๆ ซึ่งจะช่วยลดพื้นที่การเก็บขนขยะและลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งไปยังสถานที่ฝังกลบให้น้อยลง นอกจากนี้การอัดขยะก่อนทำการฝังกลบจะช่วยทำให้สถานที่ฝังกลบมีอายุการใช้งานได้นานขึ้น กล่าวคือ ขยะที่อัดแน่นโดยการมัดเป็นฟอนหรือเป็นก้อนจะมีปริมาตรลดลงเมื่อเทียบกับ

ขยะที่เป็นขยะธรรมดา ด้วยเหตุนี้เมื่อนำไปฝังกลบสามารถรองรับปริมาณขยะได้มากขึ้นและนานขึ้นนั่นเอง

4.2 เพื่อนำวัสดุที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ กล่าวคือ ในกระบวนการแปรสภาพจะมีการแยกส่วนประกอบหรือคัดแยกขยะออกเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่ แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ เหล็ก ฯลฯ ซึ่งขยะเหล่านี้สามารถนำไปยังโรงงานแปรรูปเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับผลิตสินค้าใหม่ได้ ส่วนขยะที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้เมื่อถูกคัดแยกออกมาแล้วก็จะทำการขนส่งไปกำจัดหรือทำลายยังสถานที่ฝังกลบต่อไป

4.3 เพื่อนำผลผลิตที่เกิดจากขบวนการแปรสภาพมาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ตัวอย่างเช่น เมื่อทำการแปรสภาพขยะด้วยการย่อยสลายทางชีวภาพแล้วก็ได้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยอินทรีย์มาใช้ในการเพาะปลูก หรือทำการย่อยสลายขยะทางชีวภาพเพื่อให้ได้ก๊าซมีเทนมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในด้านต่างๆ เช่น การหุงต้ม การปั่นกระแสไฟฟ้า เป็นต้น

การแปรสภาพขยะมูลฝอยสามารถทำได้หลายวิธีด้วยกัน คือ การแปรสภาพด้วยการบด (grinding) การอัดให้แน่น (compaction) การแยกส่วนประกอบ (separation) และการย่อยสลายทางชีวภาพ (biodegradation)

(5.) **การกำจัดหรือทำลาย** ถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอย ซึ่งเมื่อมีการดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆตามที่ได้กล่าวมา เป็นลำดับแล้ว ในที่สุดขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกก็จะถูกขนส่งไปยังสถานที่ฝังกลบเพื่อนำไปกำจัดต่อไป อย่างไรก็ตาม การกำจัดขยะมูลฝอยที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้มิได้มีการฝังกลบเพียงวิธีเดียวแต่ยังมีวิธีการอื่นที่สามารถกระทำได้โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการทั้งในเรื่องคุณสมบัติของตัวขยะเองว่าเป็นขยะอันตรายหรือไม่ รวมไปถึงข้อจำกัดในเรื่องของการจัดหาพื้นที่ก่อสร้างสถานที่ฝังกลบและงบประมาณที่จะใช้ในการบริหารจัดการด้วย ในปัจจุบันวิธีการกำจัดหรือทำลายขยะมีหลายวิธีทั้งเป็นวิธีที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลหรือไม่ก็ตาม วิธีการเหล่านี้ประกอบไปด้วยการเทกองบนพื้น (open dumping) การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (sanitary landfill) การฝังกลบโดยวิธีพิเศษ (secure landfill) และการเผาในเตาเผา (incineration) เป็นต้น

2.3 ผลกระทบของขยะต่อสิ่งแวดล้อม

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการมีปริมาณขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายมากขึ้นในชุมชนและไม่สามารถเก็บรวบรวมและนำไปกำจัดอย่างมีประสิทธิภาพได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในด้านต่างๆตามมามากมายดังต่อไปนี้

2.3.1 ผลกระทบต่อแหล่งน้ำ

- (1.) ทำให้น้ำในแหล่งน้ำต่างๆเกิดการเน่าเสียจากการย่อยสลายของขยะอินทรีย์อันได้แก่ เศษอาหาร เศษหญ้าและใบไม้ ซากสัตว์และมูลสัตว์ต่างๆ เป็นต้น
- (2.) ทำให้น้ำลำคลองต่างๆเป็นแหล่งสะสมของขยะที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ เช่น ถุงพลาสติก โฟม เศษแก้ว และกระป๋องบรรจุอาหารและเครื่องดื่มต่างๆ เป็นต้น
- (3.) ทำให้น้ำกลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรคอันเนื่องมาจากการสะสมและการเน่าเสียของขยะมูลฝอยและอาจเกิดเป็นสาเหตุของการเกิดโรคระบาดทางน้ำได้
- (4.) ทำให้น้ำเกิดการสะสมของสารพิษที่ปะปนมากับขยะมูลฝอยหรือของเสียอันตรายจากชุมชนหรือจากการเกษตร เช่น กระจกฉีดยากันยุง มด แมลงสาป และกระป๋องบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น
- (5.) ทำให้น้ำมีค่าสกปรกและสารเจือปนสูงจนไม่ปลอดภัยในการนำมาใช้เพื่อการอุปโภคและบริโภค
- (6.) ทำให้รางระบายน้ำหรือท่อระบายน้ำในเขตชุมชนเมืองเกิดการอุดตันและเป็นสาเหตุของการเกิดน้ำท่วมได้ เนื่องจากมีเศษขยะไปขวางกั้นการไหลของน้ำ
- (7.) ทำให้สภาพภูมิทัศน์ของแหล่งน้ำขาดความสวยงามและสร้างความเสียหายต่อธุรกิจการท่องเที่ยว

2.3.2 ผลกระทบต่อคุณภาพอากาศ

- (1.) ทำให้เกิดควันเสียอันเนื่องมาจากการเผาขยะที่กองทิ้งไว้ในที่โล่ง หรือเกิดจากการเผาขยะที่เป็นวัสดุเหลือใช้ต่างๆทางการเกษตร (Open burning)
- (2.) ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนจากกองขยะที่เททิ้งไว้บนพื้นหรือสถานที่ฝังกลบขยะที่ไม่ได้มาตรฐานซึ่งส่งผลเสียต่อสุขภาพของคนที่อยู่ใกล้เคียง

(3.) ทำให้เกิดก๊าซต่างๆจากการเผาขยะซึ่งจะเป็นอันตรายต่อคนและสิ่งแวดล้อม หากขาดการจัดการที่เหมาะสม เช่น Co₂ , CH₄ และ H₂S เป็นต้น

(4.) ทำให้เกิดขี้เถ้า (Ash) ที่เกิดจากเตาเผาในสถานที่กำจัดของเสียอันตรายซึ่งขี้เถ้าที่ฟุ้งกระจายไปในอากาศอาจจะมีสารพิษจำพวกโลหะหนัก(Heavy metal) และไดออกซิน(Dioxin) เจือปนอยู่ด้วย

(5.) ฝุ่นละอองที่ฟุ้งกระจายจากกองขยะทำให้เกิดปัญหาต่อระบบทางเดินหายใจของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง

2.3.3 ผลกระทบต่อดิน

(1.) ทำให้พื้นที่ดินที่เป็นสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆได้โดยเฉพาะทางด้านเกษตร

(2.) ทำให้เกิดการปนเปื้อนของน้ำชะมูลฝอยลงสู่พื้นดิน ซึ่งอาจมีสารพิษต่างๆจากกองขยะเจือปนไปด้วย หรืออาจทำให้สภาพความเป็นกรดต่างของดินเปลี่ยนแปลงไป

(3.) ขยะที่มีของเสียอันตราย เช่น ถ่านไฟฉาย ซากแบตเตอรี่ ซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ ฯลฯ เมื่อนำไปฝังกลบในดินก็จะทำให้มีโลหะหนักในดินมากขึ้น ซึ่งเป็นผลเสียต่อระบบนิเวศในดิน

2.3.4 ผลกระทบต่อคุณภาพน้ำใต้ดิน

(1.) เกิดการปนเปื้อนของน้ำชะมูลฝอยลงสู่ชั้นใต้ดิน ทำให้น้ำใต้ดินในบริเวณที่มีกองขยะหรือสถานที่ฝังกลบตั้งอยู่มีคุณภาพด้อยลงและเสี่ยงต่อการนำมาเป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค

(2.) ขยะที่มีของเสียอันตรายปะปนอยู่ เช่น ถ่านไฟฉาย ซากแบตเตอรี่ ซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ ฯลฯ อาจเป็นแหล่งของโลหะหนักที่ปนเปื้อนสู่น้ำใต้ดินได้

2.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมนั้น มีอยู่หลายทฤษฎี อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้ 3 ทฤษฎี คือทฤษฎีการกระทำทางสังคม ทฤษฎีลำดับขั้น

ความต้องการของมาสโลว์และทฤษฎีความคาดหวัง ซึ่งสาระโดยสังเขปของแต่ละทฤษฎีสรุปได้ดังนี้

2.4.1 ทฤษฎีการกระทำทางสังคม (The Theory of Social Action)

แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber, 1962 อ้างถึงใน ธีรชัย เด็ดขาด, 2544, หน้า 31) ได้ศึกษาการกระทำของมนุษย์โดยให้ความหมายของการกระทำว่าเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ ทั้งที่เป็นแบบเปิดเผยและลึกลับ ซึ่งบุคคลผู้ทำกำหนดให้มีความหมายเป็นส่วนตัว ตามความคิดของแมกซ์ เวเบอร์ ความเข้าใจในระบบความหมาย เกิดขึ้นได้ 2 ประการ คือ ความหมายส่วนตัว จากการกระทำของบุคคลหนึ่ง สามารถเข้าใจได้จากการสังเกตโดยตรง และการมีความเข้าใจสิ่งเร้า เราสามารถแสดงความรู้สึกออกมาด้วยตัวเองในการใช้เหตุผล ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของผู้ทำหรือถ้าการกระทำของบุคคลไม่มีเหตุผลแล้ว อาจจะเข้าใจส่วนประกอบแห่งอารมณ์ที่มีการกระทำที่เกิดขึ้น โดยอาศัยการเข้าใจไปมีส่วนร่วมที่มีความเห็นอกเห็นใจ ต่อมนุษย์ด้วยกัน ผู้สังเกตไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยกับกับแนวทฤษฎี หรือจุดมุ่งหมายขั้นสูงสุด หรือค่านิยมของผู้ทำ แต่โดยสติปัญญาแล้วเราสามารถเข้าใจสถานการณ์และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องได้

อีกนัยหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่า การกระทำบางอย่างเกิดขึ้นจากแรงกระตุ้นซึ่งสามารถ ถือได้ว่า เป็นการอธิบายเวลาที่แท้จริงของการกระทำ เพราะว่าแรงกระตุ้นนั้นจะมีอยู่ในส่วนลึกของจิตใจ ผู้กระทำและสำหรับผู้สังเกตนั้นแรงกระตุ้นเป็นพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาพฤติกรรม

แมกซ์ เวเบอร์ กล่าวว่า การกระทำทางสังคมมี 4 ขั้นตอนคือ

(1.) การกระทำที่มีเหตุผล (Rational) เป็นการกระทำที่ใช้วิธีการอันเหมาะสมในอันที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่เลือกไว้อย่างมีเหตุผล การกระทำดังกล่าวมุ่งไปในด้านการเมืองเศรษฐกิจและสังคม

(2.) การกระทำเกี่ยวกับค่านิยม (Value) เป็นการกระทำที่ใช้วิธีการที่เหมาะสมเช่นกัน เพื่อจะทำให้ค่านิยมสูงสุดชีวิตมีความสมบูรณ์พร้อมกับการกระทำเช่นนี้มุ่งไปในด้านจริยธรรม ศาสนาและศีลธรรมอย่างอื่น เพื่อการดำรงไว้ซึ่งความเป็นระเบียบในชีวิตทางสังคม

(3.) การกระทำตามประเพณี (Traditional) เป็นการกระทำที่ไม่เปลี่ยนแปลง โดยยึดเอาแบบอย่างที่ทำกันมาตั้งแต่อดีตเป็นหลักในพฤติกรรมกระทำตามประเพณี ไม่คำนึงถึงเหตุผล

(4.) การกระทำที่แฝงตัวด้วยความเสนาหา (Affective) การกระทำที่คำนึงถึงอารมณ์และความผูกพันทางจิตระหว่างผู้กระทำกับวัตถุที่เป็นจุดมุ่งหมายของการกระทำ การกระทำเช่นนี้ ก็ไม่คำนึงถึงเหตุผลอย่างอื่นใดทั้งสิ้น นอกจากเรื่องส่วนตัว

ดังนั้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการกระทำทางสังคม เป็นเรื่องของการเกิดจากจิตใจ ที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มคนหรือต้องการความเป็นระเบียบในชีวิตทางสังคม

พาร์สัน ทาลคอร์ต (Parson Talcott, 1962,หน้า.9 อ้างถึงในประสพสุข ดีอินทร์, 2531, หน้า 28) ได้สร้างทฤษฎีการกระทำทางสังคม โดยได้อธิบายถึงการกระทำของมนุษย์ (Action of Human) ในลักษณะที่สามารถนำไปปรับใช้ทางสังคมทั่วไป (A General Theory of Action) กล่าวคือการกระทำใด ๆ ของมนุษย์จะขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล (Personality) ระดับของสังคมที่นั้นเป็นสมาชิกอยู่ (Social System) และวัฒนธรรม (Culture) ในสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ และวัฒนธรรมนี้จะเป็นตัวกำหนดเกี่ยวกับความคิดหรือความเชื่อ (Ideas of Beliefs) ความสนใจ (Primary of interest) และระบบค่านิยมของบุคคล (System of Value Orientation)

จากทฤษฎีดังกล่าว จึงพอสรุปได้ว่าการเข้าให้เกิดกิจกรรมทางสังคมเพื่อให้คนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม ต้องมีความเข้าใจในวิถีชีวิต ค่านิยม จารีตประเพณี ทัศนคติของบุคคล การพัฒนาโดยใช้สิ่งเร้าที่เหมาะสมนำไปสู่ การที่สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในรูปแบบของการมีส่วนร่วมและสมัครใจ

2.4.2 ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierachy of Needs)

ทฤษฎีของมาสโลว์แม้ว่าจะเป็นทฤษฎีที่มีมานาน แต่ก็ยังสามารถนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ของพฤติกรรมมนุษย์ได้อยู่ตลอดเวลา โดยมาสโลว์กล่าวว่า มนุษย์เราทุกคน ต่างพยายามดิ้นรนเพื่อต่อสู้จุดมุ่งหมายของตนเอง แต่ เนื่องจากการที่มนุษย์มีความแตกต่างกัน ฉะนั้นการที่จะได้รับการตอบสนองถึงขั้นไหนย่อมขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละบุคคลจากรูปแบบที่แสดงลำดับขั้นความต้องการพื้นฐานของ มาสโลว์ สามารถแบ่งได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นระดับความต้องการปัจจัยพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ ปัจจัย 4 ซึ่งประกอบด้วยอาหาร เครื่องนุ่งห่มเสื้อผ้า ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย

ขั้นที่ 2 ความต้องการความมั่นคงและความปลอดภัย (Security and Safety Needs) เช่น ปราศจากการประสพอุบัติเหตุ การบาดเจ็บ การเจ็บป่วย เศรษฐกิจตกต่ำ การถูกข่มขู่จากบุคคลอื่น และการถูกโจรกรรมทรัพย์สิน เป็นต้น

ขั้นที่ 3 ความต้องการทางสังคม (Social Needs) ได้แก่ ความต้องการการยอมรับ การเข้าเป็นสมาชิก การให้ความรัก การให้อภัย และความเป็นมิตร เป็นต้น

ขั้นที่ 4 ความต้องการการยอมรับนับถือและเห็นว่าตนเองมีคุณค่าต่อสังคม (Esteem or Ego Needs) มาสโลว์ ได้ให้ความหมายไว้ 2 ประการ คือ ประการที่ 1 ความต้องการการยกย่องนับถือ ประการที่ 2 ความต้องการที่เกี่ยวกับการมีชื่อเสียง

ขั้นที่ 5 ความต้องการความสำเร็จ (Actualization Needs) เป็นความต้องการระดับสูงสุดของมนุษย์ เป็นความพยายามของมนุษย์ที่จะให้บุคคลอื่นยอมรับนับถือตนเองรวมกับความต้องการและความสำเร็จของตนเอง ซึ่งมาสโลว์เรียกว่า ความต้องการความเจริญก้าวหน้า (Growth Needs)

มาสโลว์ได้กล่าวเน้นว่า ความต้องการต่าง ๆ เหล่านี้ต้องเกิดเป็นลำดับขั้น และจะไม่มีการข้ามขั้น ถ้าขั้นที่ 1 ไม่ได้รับการตอบสนอง ความต้องการในลำดับขั้นที่ 2-5 ก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ การตอบสนองที่ได้รับในแต่ละขั้นไม่จำเป็นต้องได้รับทั้ง 100% แต่ต้องได้รับบ้าง เพื่อจะได้เป็นบันไดนำไปสู่การพัฒนาความต้องการในระดับที่สูงขึ้นในลำดับขั้นต่อไป ทฤษฎีของมาสโลว์สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการสร้างประสิทธิภาพในการจูงใจได้ โดยทำให้เราได้แกงคิดที่ว่า ก่อนที่เราจะสามารถจูงใจบุคคลให้เกิดพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดนั้น เราได้คำนึงถึงลำดับขั้นของความต้องการของบุคคลเสียก่อนหรือไม่ ดังนั้นการจูงใจจึงต้องคำนึงถึงความพร้อมของบุคคลด้วย ประสิทธิภาพของการจูงใจจึงขึ้นอยู่กับข้อสำคัญที่ว่า

เราได้อำนาจ จูงใจได้ถูกช่วงจังหวะ หรือเหมาะสมกับเงื่อนไขหรือไม่

<http://web.acc.chula.ac.th/~yexec101/MIT-WU/download/seminar/Motivation-Report.doc>

2.4.3 ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory)

วิกเตอร์ เอช. วรูม (Victor H. Vroom, 1964, หน้า 12) อธิบายได้ด้วยสูตร

$$\text{Motivation} = \text{Expectancy} \times \text{Valence}$$

แรงจูงใจ = ความคาดหวัง × คุณค่าของผลลัพธ์

มีความหมายว่าระดับของแรงจูงใจเป็นไปตามระดับความต้องการที่คนเรามีต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่ง และระดับความเป็นไปได้ที่เขาจะได้รับสิ่งนั้น ทฤษฎีนี้มีหลักการพื้นฐานที่สำคัญคือปัจจัยภายใน (ความต้องการ) และปัจจัยภายนอก (สภาพแวดล้อม) มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล พฤติกรรมใดๆ เกิดจากการตัดสินใจด้วยตนเองของบุคคลบุคคลมีความแตกต่างกันในความต้องการ ความปรารถนา และเป้าหมายบุคคลจะเลือกใช้พฤติกรรมโดยยอมเป็นไปตามการรับรู้ผลต่อเนื่องจากพฤติกรรมนั้น

แรงจูงใจตามทฤษฎีนี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยตัวแปรสำคัญสองตัวประกอบกัน คือ ความคาดหวัง และ คุณค่าของผลลัพธ์

ความคาดหวัง (Expectancy) หมายถึงการรับรู้ของบุคคลต่อความสามารถของตนเองหรือโอกาสและความเป็นไปได้ที่เข้าทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายได้ คุณค่าของผลลัพธ์ (Valence) หมายถึง คุณค่า หรือความสำคัญที่บุคคลรับรู้ต่อผลตอบแทนหรือรางวัลที่ได้รับ โดยทั่วไปถ้าบุคคลรับรู้คุณค่าสูงต่อผลตอบแทน หรือรับรู้ว่าคุณค่าผลลัพธ์มีความสำคัญสูงมากเท่าไรยิ่งทำให้มีแรงจูงใจสูงมากขึ้นด้วย และจะทุ่มเทความสามารถในการกระทำเพื่อให้ได้ผลลัพธ์นั้น

จากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ทฤษฎี ดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่าการที่มนุษย์หรือประชาชนในฐานะสมาชิกของสังคมหรือชุมชน จะกระทำการใดสิ่งหนึ่งหรือมีส่วนร่วมในการกระทำใดเช่นนั้น จะต้องเป็นการกระทำที่เกิดจากความต้องการที่มีอยู่ในส่วนลึกของจิตใจ ผู้กระทำ ซึ่งอาจเป็นเรื่อเหตุผล ค่านิยม วัฒนธรรมประเพณี หรือความเสนาหา ซึ่งบุคคลมีความคาดหวังว่าสิ่งที่จะร่วมกระทำนั้นจะมีคุณค่าหรือให้ผลตอบแทนจากการกระทำของตน

2.5 การมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน หรือการมีส่วนร่วมของชุมชนได้มีบุคคล และองค์กรได้ให้ความหมายที่สำคัญ ๆ ดังนี้

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, หน้า 6-7) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม ฯลฯ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในเรื่องใด เรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องร่วมกันเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาตามที่กำหนดไว้ โดยกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

- 1.) มีส่วนร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนจนความต้องการของชุมชน
- 2.) ร่วมศึกษาและสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
- 3.) ร่วมกำหนดนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อขจัดและแก้ไขปัญหาที่สนองต่อความต้องการของชุมชน

- 4.) ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม
- 5.) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงาน การพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ
- 6.) ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง และหน่วยงาน
- 7.) ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานโครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
- 8.) ร่วมควบคุมติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษา โครงการ และกิจกรรมที่ได้ทำไปทั้งโดยเอกชน และรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ต่อไป

อคิน รพีพัฒน์ (2537, หน้า 38) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนว่าน่าจะหมายถึง การให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา และทำให้ทุกอย่าง ซึ่งมีข้อกำหนดจากภายนอกจะทำให้ประชาชนมาร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนคิดขึ้นมาเอง

ทวีทอง วงษ์วิวัฒน์ (2527, หน้า 2) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่าเป็นคือการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ และสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี ในฐานะสมาชิกของสังคม ในการมีส่วนร่วม ประชาชนได้พัฒนาความรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปของการตัดสินใจ การกำหนดชีวิตของตนเองเป็นของตัวเอง

ฤาเดช เกิดวิชัย (2549, หน้า 29) ได้ระบุว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนในท้องถิ่นทั้งในระดับบุคคล และระดับกลุ่มบุคคล มีความเห็นพ้องต้องกัน และเข้าร่วมรับผิดชอบ หรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์การ เพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

วิลเลียม เออร์วิน (William Erwin 1976 , หน้า 18) ระบุว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การที่บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหา ด้วยตนเองในการดำเนินงาน โดยเน้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ร่วมกับการใช้วิทยาการอย่างชำนาญและเหมาะสม เพื่อแก้ไขปัญหา สนับสนุนให้สัมฤทธิ์ผลในการพัฒนาพร้อมกับติดตามงานขององค์การและผู้ที่เกี่ยวข้อง การที่จะบ่งบอกว่าบุคคลใดมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด จึงสามารถที่จะพิจารณาได้จากกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่บุคคลผู้นั้นกระทำด้วย

ความสมัครใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตั้งใจอันเป็นประโยชน์ต่อตัวบุคคล ต่อกลุ่มคน รวมทั้งต่อส่วนรวม โดยที่ประชาชนต้องมีการตัดสินใจในกระบวนการมีส่วนร่วมด้วยตนเองและรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้น(สุนทร กองทรัพย์, 2548, หน้า 6) ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงหมายถึง ความร่วมมือของประชาชน ไม่ว่าจะของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เห็นพ้องต้องกัน และเข้าร่วมรับผิดชอบ หรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์การ เพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ (บรรพต ประยูรวงษ์ , 2544 , หน้า 9)

ลักษณะที่สำคัญของการมีส่วนร่วมคือเป็นกระบวนการของการพัฒนาโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ เช่น การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผนการตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมถึงการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยที่โครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน (ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2542, หน้า 138-139) โดยที่ ทนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2540, หน้า 93) ขยายความถึง คำว่า กระบวนการดังกล่าวว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนใน 3 ลักษณะคือประการแรก เป็นกระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาตนเอง ร่วมให้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้และความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการ ที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ประการที่ 2 เป็นกระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสและได้ใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามี แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขาต้องการ แสดงออก ซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญ และแสดงออกซึ่งวิธีการแก้ไข ปัญหาและลงมือปฏิบัติโดยการช่วยเหลือ ของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด และ ประการที่ 3 กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้กับประชาชน ทั้งในรูปของบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ แลองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกันัยความหมายดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับเสน่ห์ จามริก (2540, หน้า 20) ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า คือ การให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้นำทุกอย่าง ซึ่งไม่ใช่การกำหนดจากภายนอกแล้วให้ประชาชนเข้าร่วม แต่ต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนคิดเอง โดยแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ร่วมในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและที่มาของปัญหาร่วมในการเลือกวิธีการ และวางแผนร่วมกันในการแก้ปัญหา ร่วมในการดำเนินงานตามแผน และร่วมในการประเมินผล วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่มีส่วนทำให้เกิดผลสำเร็จ และหมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังของประชาชนในการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม จัดทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น และเป็นการปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ

หัวใจสำคัญของการมีส่วนร่วมนั้นเน้นว่า เป็นการที่ปัจเจกบุคคล กลุ่มหรือชุมชนมีความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องที่มีผลกระทบใดๆ ต่อการดำเนินชีวิตของตนเอง แล้วมีการแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงให้ไปเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของตน จนมาสู่ การตัดสินใจกระทำการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ๆ มีความร่วมมือและรับผิดชอบในกิจกรรมการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ มีกลุ่ม หรือองค์กรชุมชนรองรับ ประชาชนที่เข้าร่วมมีการพัฒนาภูมิปัญญา และการรับรู้สามารถ คิดวิเคราะห์ และตัดสินใจเพื่อกำหนดการดำเนินชีวิตของตนเองได้ ประชาชน หรือชุมชนได้พัฒนาขีดความสามารถของตน ในการจัดการควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม (ทศพล กฤตพิสิฐ ,2538, หน้า 10) ดังนั้น สิ่งที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วม จึงเป็น สิทธิของประชาชนต่อการตัดสินใจนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดสรร (allocation) และการใช้ประโยชน์ (utilization) ของทรัพยากรเพื่อการผลิต ซึ่งเป็นความจำเป็นที่ประชาชนต้องเข้าร่วม ในการวางแผนเพื่อการกินดีอยู่ดี และสามารถตอบสนองต่อสิ่งที่เข้าถึงซึ่งการพัฒนาให้คนจน ได้รับประโยชน์เพื่อการผลิต การบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะด้วย และการมีส่วนร่วมคือการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ ทางการจัดการบริการทางการเมือง เพื่อกำหนดความต้องการของชุมชนของตน WHO/UNICEF 1987, หน้า 11)

กล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในแนวทางการพัฒนา โดยผ่านทางกระบวนการส่งเสริม ชักนำ การสนับสนุน ให้ประชาชนเข้ามา มีบทบาทในการเรียนรู้ การริเริ่มในการคิด ร่วมกำหนดแนวทางในการพัฒนา ร่วมแก้ไขและวางแผนปฏิบัติ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือทรัพยากรทางการบริการ ตลอดจนมีอำนาจในการตัดสินใจในการกำหนดกิจกรรม แนวทางการดำเนินกิจกรรมของตนเองให้เกิดขึ้นภายในชุมชนด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถของตนเอง เพื่อเพิ่มและพัฒนา ขีดความสามารถในการจัดการและควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรตลอดจนปัจจัยการผลิตในสังคมอันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเองประชาย ศรีจามร (2549, หน้า 26)

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2543, หน้า 14-15) ระบุว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการหลักในการพัฒนา โดยแบ่งเป็น 3 ประการ คือ 1) ให้ประชาชนเป็นผู้ร่วมคิดกำหนดความต้องการ 2) ให้ประชาชนร่วมดำเนินการ/ร่วมรับผิดชอบ และ 3) ให้ประชาชนเป็นผู้รับผลประโยชน์ ในขณะที่โฮ (Ho , 1983, หน้า 32) ให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ควรประกอบด้วยเนื้อหาในด้านการเน้นคุณภาพของการวางแผนระดับท้องถิ่น การใช้เทคโนโลยีและทรัพยากรที่จะหามาได้ในท้องถิ่น การฝึกอบรมที่เน้นประชาชนสามารถดำเนินการพัฒนาศักยภาพด้วยตนเองได้ การแก้ไขปัญหาความต้องการพื้นฐานโดย

สมาชิกของชุมชน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามแบบประเพณีดั้งเดิม และการใช้วัฒนธรรมและการสื่อสารที่สอดคล้องกับการพัฒนา

จากความหมายหรือนิยามการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community participation) ที่บุคคลต่างๆ ได้กล่าวถึงนี้ สามารถสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินกิจกรรมใดๆ รวมทั้งร่วมรับผลที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ทั้งเพื่อแก้ไขปัญหาและ/หรือร่วมพัฒนาในอันที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือเป็นไปในทิศทางที่ชุมชนต้องการ

2.5.1 กระบวนการของการมีส่วนร่วม

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดที่สำคัญ ดังนี้

โคเฮน และยูพอฟ (Cohen และ Uphoff, 1985, หน้า 213) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นกระบวนการใหญ่มีแนวทางในการปฏิบัติ คือ กระบวนการแรกเป็นกระบวนการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ เริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ กระบวนการที่สอง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (implementation) ประกอบด้วยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การบริหารและประสานขอความช่วยเหลือ กระบวนการที่สามการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (benefits) ทั้งทางด้านวัตถุ สังคม และส่วนบุคคล และกระบวนการสุดท้าย การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งในรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมนี้องค์การอนามัยโลก (WHO/UNICEF, 1978, หน้า 41) ได้เสนอกระบวนการการมีส่วนร่วมและแนวปฏิบัติของประชาชนไว้ ดังนี้ คือ

1.) การวางแผน (Planning) ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามประเมินผล และประการสำคัญ คือ ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง
2.) การดำเนินกิจกรรม (Implementation) ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการและบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน
3.) การใช้ประโยชน์ (Utilization) โดยประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

4.) การได้รับประโยชน์ (Destining Benefit) โดยประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน

ฤๅเดช เกิดวิชัย (2549 , หน้า 32 – 33) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนดังนี้ ประการที่หนึ่ง การมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ วางแผนแก้ไขปัญหา ได้แก่ การคิดหาปัญหา การค้นหาสาเหตุของปัญหา ตลอดจนการตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหา ตลอดจนการตัดสินใจ วิธีการแก้ปัญหาของท้องถิ่น ประการที่สอง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ได้แก่ ร่วมออกแรงงาน ร่วมออกวัสดุ ร่วมให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานและประการที่สามการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการทำงานดังกล่าวนี้

เช่นเดียวกันกับที่ ปารีชาติ วัลย์เสถียรและคณะ (2543, หน้า 143) ได้สรุปกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาไว้ดังนี้

1.) การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน จะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน และร่วมกันค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2.) การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยจะมีการรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน และทรัพยากรที่ต้องใช้
3.) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา โดยสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากร การประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก
4.) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งด้านวัตถุ และจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกับของบุคคลและสังคม
5.) การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการพัฒนา เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันที

สำหรับแนวทางปฏิบัติในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2543, หน้า 14-15) ได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- 1.) ร่วมคิดกำหนดความต้องการ

องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการ กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหรือเป้าหมายการพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวคือ เป็น การหล่อหลอมความต้องการของประชาชนที่หลากหลาย เพื่อกำหนดเป็นภาพแห่งความสำเร็จที่ ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้ และสามารถแก้ไขปัญหาความ เดือดร้อนของประชาชนได้อย่างแท้จริง

นอกจากนั้นจะต้องร่วมกันกำหนดแนวทางการทำงานที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จของ วิสัยทัศน์หรือเป้าหมายการพัฒนา ซึ่งจำเป็นต้องใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่นประกอบกับแนวคิด วิชาการใหม่ ๆ ในการกำหนดยุทธศาสตร์ โดยจะต้องเลือกแนวทางที่ดีที่สุดเหมาะสมกับสภาพ พื้นที่สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และทิศทาง การพัฒนาประเทศ

2.) ร่วมจัดทำแผนพัฒนา

หลังจากที่องค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนได้ร่วมกันคิด กำหนดวิสัยทัศน์ และ ยุทธศาสตร์ซึ่งเปรียบเสมือนได้กำหนดจุดมุ่งหมายที่จะเดินให้ถึง และกำหนดเส้นทาง การเดินทาง ต่อไป ก็จะต้องกำหนดวิธีการเดินไปสู่จุดหมาย ก็คือ การกำหนดแผนงานโครงการต่าง ๆ ซึ่ง สามารถให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ 2 ลักษณะ คือ

- องค์การบริหารส่วนตำบล ควรแต่งตั้งผู้แทนชุมชน กลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มอื่นๆ เข้า ร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบล ในการพิจารณาความ เหมาะสมของแผนงาน/โครงการ

- องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนระดับหมู่บ้านหรือกลุ่ม ต่าง ๆ ในท้องถิ่นได้เสนอแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของกลุ่มหรือชุมชน นั้น เพื่อให้ องค์การบริหารส่วนตำบล ได้พิจารณาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดเป็นแผนงาน/ โครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.) ให้ประชาชนได้รับรู้

ตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแผนงานโครงการพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งระยะสั้นและระยะปานกลาง โดยการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น ต่อร่าง แผนพัฒนา ก่อนจะเสนอให้สภา องค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้เพื่อรักษาสิทธิของประชาชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 59

4.) องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องใช้แผนงานพัฒนาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการ ขององค์การบริหารส่วนตำบล

เพื่อสนองต่อปัญหาความต้องการของประชาชน และเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ. สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 59 โดยใช้แผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นแนวทางการจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี/หรือ ข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

5.) ให้ประชาชนร่วมปฏิบัติ ติดตาม และประเมินผล

การนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติโดยเฉพาะกิจกรรม/โครงการที่ต้องใช้งบประมาณ จะต้องผ่านกระบวนการจัดทำข้อบังคับ งบประมาณ และได้รับความเห็นชอบของสภา องค์การบริหารส่วนตำบล และได้รับการอนุมัติจากนายอำเภอก่อน

- การร่วมปฏิบัติให้กลุ่มต่าง ๆ หรือประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา เข้าร่วมดำเนินตามโครงการในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ สนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ ให้กลุ่มเป็นผู้ดำเนินการเอง เป็นต้น

- ให้ประชาชนได้ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส โดยให้ผู้แทนชุมชนตามข้อเสนอของประชาคมร่วมเป็นกรรมการ ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538

- การติดตามประเมินผล การเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมปฏิบัติงานทำให้ทราบความก้าวหน้าของโครงการปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติงาน นอกจากนั้นหลังสิ้นปีงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะจัดประชุมประชาคมเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ประเมินประโยชน์ที่ได้รับบ้าง

จากแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นสามารถสรุปได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ดังนี้

- 1.) การมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน
- 2.) การมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานหรือกิจกรรม
- 3.) การมีส่วนร่วมในกระบวนการใช้ประโยชน์
- 4.) การมีส่วนร่วมในกระบวนการได้รับประโยชน์

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปาริชาติ ทองบัวรุ่ง (2546) ได้ทำการศึกษา “ การจัดการขยะของที่พักโรงแรมในแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษา หมู่บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลตึบเต่า อำเภอ เทิง จังหวัดเชียงราย ” พบว่าในฤดูท่องเที่ยวแต่ละวันจะมีนักท่องเที่ยวจำนวน 2000-3000 คนขึ้นไปเที่ยวชมวนอุทยานภูชี้ฟ้า โดยที่พักรวมและร้านอาหารมีอัตราการเกิดขยะเฉลี่ย 0.6, 0.4 กก./คน/วัน ตามลำดับและตลอดทั้งปีจะมีปริมาณขยะถึง 7537.21 กก.โดย 1) เป็นขยะที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ใหม่ได้ร้อยละ 44.7 คิดเป็น 3371.36 กก./ปี 2) เป็นเศษอาหารร้อยละ 39.53 คิดเป็น 2979.22กก./ปี 3) เป็นเศษไม้ใบไม้ต่างๆร้อยละ 2.22 คิดเป็น 1670.40 กก./ปี และ 4) เป็นขยะอื่นที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ร้อยละ 13.51 คิดเป็น 1018.62 กก./ปี

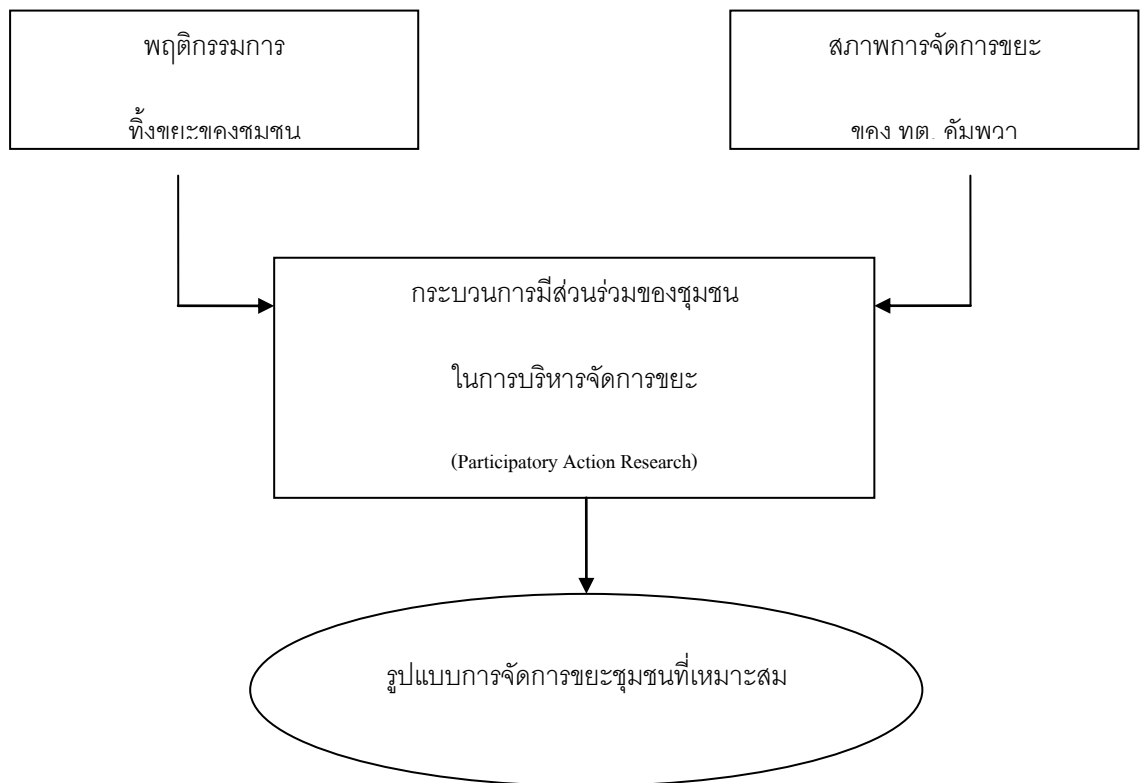
รายงานของธนาคารโลก (1994) เรื่อง “ Solid Waste Management at Community Level” ระบุว่าปริมาณขยะในเขตเทศบาล ขึ้นอยู่กับความเป็นเมืองอุตสาหกรรมและระดับของรายได้เทศบาล โดยขยะในเทศบาลหรือเขตเมืองจะประกอบด้วยวัสดุต่างๆหลากหลายทั้งกระดาษ พลาสติก เศษผ้า โลหะ แก้ว และอินทรีย์วัตถุต่างๆซึ่งเกิดจากครัวเรือน ร้านค้า ตลาดและจะมีความแตกต่างกันไปตามฤดูกาล สถานที่ วิถีชีวิตของชุมชน อาหารการกิน คุณภาพชีวิตของประชาชน กิจกรรมการค้าขาย ทั้งนี้ขยะที่เกิดจากวัสดุภัณฑ์ห่อสิ่งของกินของใช้ต่างๆซึ่งมีแนวโน้มจะเพิ่มปริมาณสูงขึ้นในชุมชนที่พัฒนาแล้ว ซึ่งขยะดังกล่าวมีประมาณ 30% ในประเทศสหรัฐอเมริกา

Thaniya Kaosol (2009) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “Sustainable Solutions for Municipal Solid Waste Management in Thailand” รายงานว่า ปริมาณขยะในเขตเทศบาลของไทยซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนามีอัตราขยะอยู่ระหว่าง 0.3-1.44 กก./คน/วัน ซึ่งปริมาณขยะในเขตเทศบาลนั้นจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับภาคภูมิศาสตร์ ฤดูกาล รายได้ ขนาดของครัวเรือน รูปแบบการดำรงชีวิต รูปแบบของสินค้าที่บริโภค ทักษะในการดำรงชีพและกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ซึ่งอัตราส่วนของขยะในเขตเทศบาลนั้นเป็นขยะอินทรีย์ 48% กระดาษต่างๆ 15% พลาสติก 14% แก้ว 5% โลหะต่างๆ 4% และอื่นๆ 14% โดยขยะในเขตเมืองและชานเมืองจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความแตกต่างของรายได้ วิถีชีวิตและจำนวนประชากร

Jagdish C.Kuniyal ,Arun P. Jain and Ardhendu S. Shannigrahi (2003) ได้ทำการศึกษา “Solid Waste Management in Indian Himalayan Tourists Treks: a case study in and around Valley of Flowers and Hemkund Sahib” พบว่าขยะที่เกิดจากนักท่องเที่ยวนั้น 96.3%เป็นขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้หรือรีไซเคิลได้ซึ่งประกอบไปด้วย ขวดน้ำดื่ม 68%

พลาสติก 26% และโลหะ 2% ซึ่งการปฐมนิเทศหรือให้คำแนะนำต่อนักท่องเที่ยวก่อนเข้าสถานที่ท่องเที่ยววันนั้นเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดทฤษฎีและสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงกำหนดกรอบแนวคิดโครงการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 4 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยจะใช้ทั้งวิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และอธิบายปรากฏการณ์ โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานในแต่ละวิธีดังนี้

3.1 การศึกษาเชิงปริมาณ

การศึกษาเชิงปริมาณ ใช้ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกาบทิ้งขยะของชุมชน ตลาดน้ำอัมพวา ซึ่งครอบคลุมทั้งครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา และนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวา โดยมีขั้นตอนการศึกษาที่สำคัญดังนี้

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษาพฤติกรรมกาบทิ้งขยะของชุมชนตลาดน้ำอัมพวาครั้งนี้ ประกอบด้วยประชาชน 2 กลุ่ม คือ

- (1.) ครัวเรือนประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม ซึ่งมีทั้งหมดจำนวน 1,079 ครัวเรือน
- (2.) นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวาในระหว่าง เดือนพฤษภาคม-มิถุนายน 2553 ซึ่งไม่ทราบจำนวน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างโดยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของประชากรแต่ละกลุ่มดังนี้

- (1) **กลุ่มตัวอย่างครัวเรือน** ในการศึกษากลุ่มตัวอย่างครัวเรือนได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้เป็นตัวแทนของประชากรครัวเรือน โดยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามแนวทางของยามานะ (Yamane, 1967 อ้างถึงใน สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2545 : 141) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร (จำนวน 1,079 ครั้วเรือน)

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ = 0.05

การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างครั้วเรือนดำเนินการดังนี้

$$n = \frac{1079}{1+1079(0.05)^2}$$

$$n = 291.82 \text{ ครั้วเรือน}$$

(2) **กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว** การศึกษากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน จึงคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบค่าประชากร โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกินร้อยละ 5 ดังนี้ (เพ็ญแข แสงแก้ว, 2541)

$$n = \frac{Z^2 PQ}{e^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

Z = คะแนนมาตรฐานที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 มีค่า = 1.96

P = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร ซึ่งกำหนดที่ 0.6

Q = 1 - P

e = ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า ซึ่งกำหนด = 0.05

จากสูตรดังกล่าวสามารถคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวได้ดังนี้

$$n = \frac{(1.96)^2(0.6)(0.4)}{(0.05)^2}$$

$$= \frac{(3.84)(0.6)(0.4)}{0.0025}$$

$$n = 369 \text{ คน}$$

3.1.3 การสุ่มตัวอย่าง

(1.) **การสุ่มตัวอย่างครั้วเรือน** หลังจากได้จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 291.82 ครั้วเรือนแล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชุมชน จากนั้นได้ทำการสุ่มครั้วเรือนตัวอย่างแต่ละชุมชน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ตาม

จำนวนที่กำหนด ซึ่งการเก็บข้อมูลจริง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากครัวเรือนทั้งหมด 300 ครัวเรือน ซึ่งมากกว่าจำนวนที่คำนวณได้ 8 ราย

ชุมชน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนตัวอย่าง
1. ชุมชนอัมพวา	69	20
2. ชุมชนบางจาก	97	27
3. ชุมชนโรงเจ	100	28
4. ชุมชนหัวแหลม	115	32
5. ชุมชนตลาดอัมพวา	108	30
6. ชุมชนคลองอัมพวา	143	39
7. ชุมชนประชาอุทิศ	111	31
8. ชุมชนริมเขื่อน	76	22
9. ชุมชนบางกะพร้อม 1	156	43
10. ชุมชนบางกะพร้อม 2	104	28
รวม	1079	300

(2.) การสุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวา ระหว่าง เดือนพฤษภาคม – มิถุนายน 2553 จำนวน 623 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (accidental sampling) ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่รวบรวมข้อมูลนี้มากกว่าจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ 264 ราย

3.1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลทั้งจากกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนและนักท่องเที่ยวนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีวิธีการสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถามดังนี้

1.) ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดเกี่ยวกับชยะมูลฝอยและพฤติกรรมกาารทิ้งชยะมูลฝอยของนักท่องเที่ยวและประชาชน

2.) ศึกษารูปแบบวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง

3.) ยกร่างแบบสอบถามและนำไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความชำนาญในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 คน

4.) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

5.) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครัวเรือนและนักท่องเที่ยวที่อำเภอบางคนที่เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา และนำมาปรับปรุงให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ใช้เก็บข้อมูลจริง โดยแบบสอบถามสำหรับครัวเรือนและแบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวมีองค์ประกอบดังนี้

แบบสอบถามสำหรับครัวเรือน ประกอบด้วย 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่	1	ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 7 ข้อ
ตอนที่	2	ข้อมูลเกี่ยวกับขยะของครัวเรือนในแต่ละวัน มีจำนวน 5 ข้อ
ตอนที่	3	ข้อมูลการจัดการขยะของครัวเรือน มีจำนวน 9 ข้อ
ตอนที่	4	ปัญหาการจัดการขยะของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา มีจำนวน 14 ข้อ
ตอนที่	5	การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะชุมชน มีจำนวน 8 ข้อ
ตอนที่	6	ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา มีจำนวน 11 ข้อ
ตอนที่	7	ความปรารถนาในการจัดการขยะชุมชนในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา มีจำนวน 6 ข้อ

แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 ขึ้นตอน ดังนี้

ตอนที่	1	ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 7 ข้อ
ตอนที่	2	ข้อมูลขยะที่พบในชุมชน มีจำนวน 6 ข้อ
ตอนที่	3	ข้อมูลนิคของขยะจากนักท่องเที่ยว มีจำนวน 6 ข้อ
ตอนที่	4	ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะในชุมชน มีจำนวน 6 ข้อ

3.1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากตัวอย่างครัวเรือนประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบล อัมพวาและตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวานี้ ผู้วิจัยได้ขอให้ นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ชั้นปีที่ 4 วิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม จำนวน 4 คน และ นักเรียนโรงเรียนอัมพวันวิทยาลัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 จำนวน 10 คน ร่วมช่วยเก็บรวบรวม ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในระหว่าง เดือนพฤษภาคม – มิถุนายน 2553 โดยทำการเก็บข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่างครัวเรือนทั้งหมด 300 รายและทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวได้ ทั้งหมด 623 ราย

3.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ทั้งกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนและกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลอีกครั้งแล้วจึงนำไป วิเคราะห์ประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (spss) ซึ่งใช้ สถิติในการประมวลผล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentages) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation)

3.2 การศึกษาเชิงคุณภาพ

การศึกษาเชิงคุณภาพ จะใช้เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ บประสิทธิภาพ การจัดการ ชยะของเทศบาลตำบลอัมพวา และรูปแบบการจัดการชยะชุมชนตลาดน้ำอัมพวาที่เหมาะสมมีวิธี การศึกษา ดังนี้

3.2.1 การค้นคว้าเอกสาร (Documentary Research) เป็นการรวบรวม ค้นคว้า ข้อมูล เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ และขอบเขตการวิจัยตามที่ได้ระบุไว้แล้ว ข้างต้น รวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการเขียนรายงานการวิจัย สำหรับการ วิเคราะห์ข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสารนั้น คณะผู้วิจัยใช้วิธีการประมวลวิเคราะห์ และ อภิปรายสรุปผลร่วมกันตลอดจนใช้ วิธีการตีความ เพื่อหาข้อสรุปที่เป็นประโยชน์สามารถ นำมาใช้ประกอบการเขียนรายงาน เพื่อให้ได้รายละเอียดที่สมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

3.2.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ใช้วิธีการสังเกต แบบมีส่วนร่วมเพื่อศึกษาพฤติกรรมกาทั้งชยะของชุมชนตลาดน้ำอัมพวา รวมทั้ง ประสิทธิภาพการ

จัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลอัมพวา ร่วมกับการสัมภาษณ์โดยจะทำการสัมภาษณ์
เจ้าหน้าที่ ผู้บริหาร และบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลอัมพวา

3.2.3 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In – depth Interview) จะใช้รวบรวมข้อมูล
เกี่ยวกับประสิทธิผลการจัดการมูลฝอยของเทศบาลตำบลอัมพวา และรูปแบบการจัดการขยะ
ชุมชนตลาดน้ำอัมพวาที่เหมาะสม โดยจะสัมภาษณ์เจาะลึกนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร
เจ้าหน้าที่ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

3.2.4 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) จะใช้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบ
การจัดการขยะชุมชนที่เหมาะสม โดยสนทนากับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ครั้งละ 6-8 คน เช่น กลุ่ม
เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลอัมพวา กลุ่มเยาวชนและกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

3.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนแล้วผู้วิจัยวิเคราะห์
ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลที่เป็นที่กไว้ โดยทำการ
แยกแยะจัดกลุ่มข้อมูล เชื่อมโยงความคิด ขยายความเชื่อมโยง หาความหมายและหาข้อสรุป

3.3 การสุ่มเก็บตัวอย่างขยะมาศึกษา

การศึกษาครั้งนี้นอกจากจะใช้วิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพ แล้วผู้วิจัยยังได้
สุ่มตัวอย่างขยะชุมชน มาวิเคราะห์จำแนกชนิดของขยะ เพื่ออธิบายสภาพของขยะแต่ละประเภทที่
พบในชุมชนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษากิจการจัดการขยะโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบริเวณตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามนี้ มีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการทิ้งขยะของชุมชน ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลอัมพวา และศึกษารูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสมโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

4.1 พฤติกรรมการทิ้งขยะของชุมชนบริเวณตลาดน้ำอัมพวา

ชุมชนบริเวณตลาดน้ำอัมพวา ที่มีส่วนทำให้เกิดขยะนี้ประกอบด้วยกลุ่มบุคคลที่สำคัญ 2 กลุ่มคือ กลุ่มครัวเรือน หรือกลุ่มประชาชนที่มีถิ่นพำนักอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และกลุ่มนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นบุคคลที่มีถิ่นอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา แต่ได้มาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวา หรือมาเที่ยวชมสถานที่อื่น ๆ ที่อยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลอัมพวา การศึกษาพฤติกรรมการทิ้งขยะของชุมชนบริเวณตลาดน้ำอัมพวานี้ จึงต้องศึกษาถึงพฤติกรรมการทิ้งขยะของกลุ่มบุคคลทั้ง 2 กลุ่ม ซึ่งมีผลการศึกษาดังนี้

4.1.1 พฤติกรรมการทิ้งขยะของครัวเรือน หรือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา

(1.) คุณลักษณะของครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ข้อมูลพฤติกรรมการทิ้งขยะของชุมชนในส่วนที่เกิดจากครัวเรือน หรือประชาชนที่มีถิ่นพำนักในเขตเทศบาลตำบลอัมพวานี้ ส่วนมากเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 60.66) มีอายุเฉลี่ย 37.65 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่ามากที่สุด (ร้อยละ 28.7) รองลงมา มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา และระดับปริญญาตรีตามลำดับ ในการประกอบอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ประกอบอาชีพค้าขาย หรือทำธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด (ร้อยละ 31.7) รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง โดยผู้ตอบแบบสอบถามกว่าร้อยละ 70 ได้อยู่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลอัมพวานี้นานเกินกว่า 10 ปีและกว่า ร้อยละ 46 มีสถานภาพเป็นสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่อาศัยนั้น ๆ โดยแต่ละครัวเรือนมีสมาชิกอยู่อาศัยโดยเฉลี่ย 4.25 คนต่อครัวเรือน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 คุณลักษณะของครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถาม

คุณลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	118	39.33
หญิง	182	60.66
รวม	300	100.00
อายุ (ปี)		
ค่าต่ำสุด	10	
ค่าสูงสุด	85	
ค่าเฉลี่ย	37.65	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	15.61	
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	66	22.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	48	16.0
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	86	28.7
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	37	12.3
ปริญญาตรี	58	19.3
สูงกว่าปริญญาตรี	5	1.6
รวม	300	100.0
อาชีพหลัก		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	23	7.7
รับจ้าง	85	28.3
เกษตรกรรม/ทำสวน	12	4.0
ค้าขาย/ ทำธุรกิจส่วนตัว	95	31.7
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	26	8.7
นักเรียน/นักศึกษา	57	19.0
อื่น ๆ	2	0.6
รวม	300	100.0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

คุณลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ทต.อัมพวา		
ไม่เกิน 5 ปี	49	16.3
6 – 10 ปี	41	13.7
เกินกว่า 10 ปีขึ้นไป	210	70.0
รวม	300	100.0
สถานภาพในครัวเรือน		
หัวหน้าครอบครัว	79	26.3
สมาชิกครัวเรือน	140	46.3
ผู้อาศัย	79	26.3
อื่น ๆ	2	0.6
รวม	300	100.0
จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน (คน)		
ค่าต่ำสุด	1	
ค่าสูงสุด	10	
ค่าเฉลี่ย	4.25	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.45	

(2.) ชนิดและปริมาณขยะจากครัวเรือน

จากการศึกษาถึงชนิดและปริมาณขยะจากครัวเรือน โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม กระจายปริมาณน้ำหนักของขยะในแต่ละประเภทนั้นพบว่า ครัวเรือนของชุมชน ในเขตเทศบาล ตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีขยะเปียกโดยเฉลี่ย 2154.41 กรัม/ครัวเรือน/วัน (ค่า S.D. = 1914.81) โดยขยะเปียกที่พบเป็น เศษอาหาร เศษข้าว เศษขนม มากที่สุด รองลงมาเป็นเศษ ฟืช ผัก ผลไม้ และเศษเนื้อ หมู กุ้ง ปลา ไก่ หอย ตามลำดับ (ตารางที่ 2) ในส่วนของขยะแห้งที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่หรือที่เราเรียกกันว่า ขยะรีไซเคิล นั้นพบว่าในแต่ละครัวเรือนมีขยะรีไซเคิลโดยเฉลี่ย 2735.00 กรัม/ครัวเรือน/วัน (ค่า S.D. = 3665.63) โดยขยะรีไซเคิลที่พบมากที่สุดเป็นขวดแก้ว หรือภาชนะแก้วใส่อาหาร หรือเครื่องดื่มต่าง ๆ รองลงมาเป็น ก่อ่งกระดาษ ลังกระดาษและขวดพลาสติก ภาชนะพลาสติก ใส่อาหารหรือเครื่องดื่มต่าง ๆ ตามลำดับ (ตารางที่ 3)

สำหรับขยะแห้งที่ไม่คุ้มค่ากับการนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือเราเรียกว่าเป็นขยะทั่วไป นั้นพบว่าครัวเรือนมีขยะทั่วไปโดยเฉลี่ย 909.63 กรัม/ครัวเรือน/วัน (ค่า S.D. = 1643.74) โดยขยะทั่วไปที่พบมากที่สุดได้แก่ ถุงพลาสติก /ถุงก๊อบแก๊บใส่อาหาร รองลงมา เป็นกล่องโฟม /ฟอยล์ บรรณจุภัณฑ์ใส่อาหาร และกระดาษทิชชู กระดาษเคลือบน้ำมันสกปรก ตามลำดับ (ตารางที่ 4) ในส่วนของขยะอันตรายจากครัวเรือนนั้น พบว่าครัวเรือนมีขยะอันตรายโดยเฉลี่ย 837.13 กรัม/ครัวเรือน /วัน (ค่า S.D. = 2059.07) โดยขยะอันตรายที่พบมากที่สุดได้แก่ น้ำยาทำความสะอาดเครื่องสุขภัณฑ์ รองลงมาเป็นเครื่องสำอาง ยาล้างเล็บ และกระป๋องสเปรย์ต่าง ๆ ตามลำดับ (ตารางที่ 5) หนึ่งในส่วนของขยะอื่น ๆ นั้นในแต่ละครัวเรือนมีขยะอื่น ๆ โดยเฉลี่ย 259.66 กรัม/ครัวเรือน/วัน โดยเป็นเศษผ้ามากที่สุด (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 2 ชนิดและปริมาณขยะเปียกจากครัวเรือน / วัน

ชนิดของขยะ	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณ (กรัม)	
			$\bar{x}$	S.D.
1. เศษอาหาร เศษข้าว เศษขนม	300	35.8	917.62	691.99
2. เศษพืช ผัก ผลไม้	185	22.1	392.30	550.66
3. เศษใบไม้ ใบตองห่ออาหาร	118	14.1	315.38	631.59
4. เศษเนื้อ หมู ปลา กุ้ง ไก่ หอย	154	18.4	310.53	486.33
5. อินทรีย์วัตถุที่ย่อยสลายง่ายอื่น ๆ	57	6.8	217.83	731.87
6. ไม่มีขยะเปียกใด ๆ	23	2.8	-	-
รวมเฉลี่ยปริมาณขยะเปียก			2154.41	1914.81

ตารางที่ 3 ชนิดและปริมาณขยะแห้ง (รีไซเคิล) จากครัวเรือน / วัน

ชนิดของขยะ	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณ (กรัม)	
			$\bar{x}$	S.D.
กล่องกระดาษ/ลังกระดาษ	158	16.4	558.33	947.59
หนังสือพิมพ์/กระดาษต่าง ๆ	136	14.1	389.83	792.54
ขวดแก้ว/ภาชนะแก้วใส่อาหารเครื่องดื่มต่าง ๆ	171	17.7	582.66	952.69
กล่องนม/กล่องบรรจุเครื่องดื่มต่าง ๆ	124	12.8	233.50	559.41
ขวดพลาสติก/ภาชนะพลาสติกใส่อาหารเครื่องดื่มต่าง ๆ	152	15.8	403.00	784.83
เครื่องดื่มต่าง ๆ	126	13.1	365.33	716.07
กระป๋องเบียร์/กระป๋องใส่เครื่องดื่มต่าง ๆ	46	4.8	156.50	606.33
เศษโลหะต่าง ๆ ขยะอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ	12	1.2	21.83	157.20
ยาง/แผ่นยาง	10	1.0	24.00	203.21
ไม่มีขยะแห้งใด ๆ	30	3.1	-	-
รวมเฉลี่ยปริมาณขยะแห้ง (รีไซเคิล)			2735.00	3665.63

ตารางที่ 4 ชนิดและปริมาณขยะแห้ง (ขยะทั่วไป) จากครัวเรือน / วัน

ชนิดของขยะ	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณ (กรัม)	
			$\bar{x}$	S.D.
กล่องโฟม/พอยล์ บรรจุภัณฑ์ใส่อาหาร	120	20.4	225.83	562.41
ถุงพลาสติก/ถุงก๊อบแก๊บใส่อาหาร	229	38.9	351.26	668.31
กระดาษทิชชู/กระดาษเคลือบน้ำมันสกปรก	91	15.4	155.86	380.34
โลหะกระป๋องเคลือบดีบุก	46	7.8	86.66	320.43
เซรามิก/กระเบื้องสี	16	2.7	39.33	214.49
ไม่เสียบอาหารชนิดต่าง ๆ	44	7.5	50.66	229.07
ไม่มีขยะแห้งใด ๆ	43	7.3	-	-
รวมเฉลี่ยปริมาณขยะแห้งทั่วไป	16	2.7	909.63	1643.74

ตารางที่ 5 ชนิดและปริมาณขยะอันตรายจากครัวเรือน /วัน

ชนิดของขยะ	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณ (กรัม)	
			$\bar{x}$	S.D.
หลอดไฟนีออน	45	8.3	97.03	399.77
กระป๋องสเปรย์ต่าง ๆ	47	8.7	90.70	300.45
แบตเตอรี่ ชนิดต่าง ๆ	23	4.2	50.36	297.53
ยา ต่าง ๆ ที่หมดอายุแล้ว	36	6.6	47.40	273.99
เครื่องสำอาง/ยาล้างเล็บ	53	9.8	194.70	591.02
น้ำยาขัดเงาไม้/สี/แล็กเกอร์	22	4.1	54.00	279.66
น้ำยาทำความสะอาดเครื่องสุขภัณฑ์	66	12.2	120.16	323.05
บรรจุภัณฑ์ยาฆ่าแมลง/สารกำจัดวัชพืช	24	4.4	44.36	215.60
น้ำมันหล่อลื่นชนิดต่าง ๆ	39	7.2	128.90	558.84
บรรจุภัณฑ์ สารเคมีต่าง ๆ	27	5.0	54.50	288.81
ไม่มีขยะอันตรายใด ๆ	160	29.5	-	-
รวมเฉลี่ยปริมาณขยะอันตราย			837.13	2057.07

ตารางที่ 6 ชนิดและปริมาณขยะอื่น ๆ จากครัวเรือน / วัน

ชนิดของขยะ	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณ (กรัม)	
			$\bar{x}$	S.D.
เศษผ้า	46	14.5	125.50	381.93
เศษวัสดุก่อสร้าง	32	10.1	134.16	539.42
ไม่มีขยะอื่น ๆ	240	75.5	-	-
รวมเฉลี่ยปริมาณขยะอื่น ๆ			259.66	822.35

(3.) การจัดการขยะของครัวเรือน

การศึกษาศาสนาการจัดการขยะของครัวเรือน พบว่าครัวเรือน ร้อยละ 72 ได้ดำเนินการลดปริมาณขยะในแต่ละวัน โดยได้ดำเนินการนำขยะที่เป็นวัสดุมาใช้ใหม่หลาย ๆ ครั้ง มากที่สุด รองลงมา ได้ลดปริมาณขยะโดยใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก นำขยะที่เป็นวัสดุมาซ่อมแซมใช้ใหม่ เลือกใช้สินค้าชนิดเติมใหม่ (refill) เลือกใช้สินค้าที่มีการเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์ และหลีกเลี่ยงการใช้สินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มหลายชั้น ตามลำดับ

สำหรับการรวบรวมขยะภายในครัวเรือน พบว่า ครัวเรือน ร้อยละ 89.3 มีถังขยะหรือภาชนะรองรับขยะประจำบ้านและครัวเรือน ร้อยละ 61.7 ได้ดำเนินการ แยกขยะเปียกและขยะแห้ง ในแต่ละภาชนะรองรับเมื่อสอบถามถึงวิธีการกำจัดขยะหรือ การทำลายขยะของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือน ร้อยละ 69.3 นำขยะไปทิ้งในถังขยะของเทศบาลที่อยู่ใกล้ ๆ บ้านมากที่สุด รองลงมา ครัวเรือน ร้อยละ 23.3 นำถังขยะของครัวเรือนไปตั้งไว้ ณ สถานที่ที่กำหนด เพื่อรอให้เจ้าหน้าที่ของเทศบาลมารวบรวมไปกำจัด นำขยะไปเผาไฟ ร้อยละ 6.3 และนำขยะไปฝังกลบ ร้อยละ 0.7 ตามลำดับ หนึ่งครัวเรือนที่ศึกษา ร้อยละ 56.7 เคยคัดแยกขยะเพื่อนำจำหน่ายหรือใช้ประโยชน์อื่น ๆ และครัวเรือน ร้อยละ 15.3 เคยนำขยะเปียกของครัวเรือน มาทำปุ๋ยหมัก (ตารางที่ 7) ทั้งนี้ พฤติกรรมการทิ้งขยะของสมาชิกในครัวเรือน เมื่ออยู่ในบริเวณบ้านพัก พบว่าสมาชิกในครัวเรือน ร้อยละ 92.7 จะทิ้งขยะลงในภาชนะหรือ สถานที่ ๆ ครัวเรือนจัดไว้ รองลงมา จะทิ้งขยะเลอะเทอะทั่วไป และทิ้งขยะบริเวณริมรั้วบ้านตามลำดับ หนึ่งเมื่ออยู่นอกบริเวณบ้านพัก สมาชิกของครัวเรือน ร้อยละ 57 จะทิ้งขยะในภาชนะรองรับ รองลงมา จะเก็บขยะไว้กับตัวเองก่อนรอทิ้งเมื่อพบถังขยะ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 7 การจัดการขยะของครัวเรือน

การจัดการขยะของครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
ดำเนินการลดปริมาณขยะในแต่ละครัวเรือน		
ไม่ได้ดำเนินการ	84	28.0
ดำเนินการ	216	72.0
รวม	300	100.0
วิธีดำเนินการลดปริมาณขยะของครัวเรือน		
ลดปริมาณขยะ เช่น ใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก	147	11.1
เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	77	5.8
นำขยะที่เป็นวัสดุมาใช้ใหม่หลาย ๆ ครั้ง	152	11.4
นำขยะที่เป็นวัสดุมาซ่อมแซมใช้ใหม่	137	10.3
นำขยะมาแปรรูปและใช้ใหม่	63	4.7
หลีกเลี่ยงการใช้สินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มหลายชั้น	96	7.2
หลีกเลี่ยงการใช้สินค้าที่มีอายุการใช้งานต่ำ	96	6.3
เลือกใช้สินค้าประจำวันที่มีบรรจุภัณฑ์ใหญ่กว่า	84	6.3
เลือกใช้สินค้าที่มีการเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์	102	7.7
เลือกใช้สินค้าที่มีระบบมัดจำและคืนเงิน	79	5.9
เลือกใช้สินค้าที่สามารถนำมารีไซเคิลได้	80	6.0
เลือกใช้สินค้าที่มีการออกแบบใหม่ใช้ได้มากกว่า 1 ครั้ง	59	4.4
เลือกใช้สินค้าชนิดเติมใหม่ (refill)	116	8.7
ยืมหรือใช้สิ่งของบางอย่างร่วมกัน เช่น ไม้ถูบ้าน	41	3.1
การรวบรวมขยะของครัวเรือนดำเนินการอย่างไร		
มีถัง/ภาชนะรองรับขยะประจำบ้าน	268	89.3
ไม่มีถังขยะแต่มีสถานที่หรือบริเวณที่ทิ้งขยะ	32	10.7
ประจำบ้านที่ชัดเจน ทุกคนรับรู้ร่วมกัน		
วิธีการรวบรวมขยะของครัวเรือนทำอย่างไร		
แยกขยะเปียก/ขยะแห้งในแต่ละภาชนะรองรับ	185	61.7
ไม่แยกขยะเปียกขยะแห้งทิ้งรวมกันในภาชนะเดียวกัน	115	38.3
รวม	300	100.0

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การจัดการขยะของครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
วิธีกำจัด / ทำลายขยะของครัวเรือน		
นำไปทิ้งในถังขยะของเทศบาลที่อยู่ใกล้บ้าน	208	69.3
นำถังขยะของครัวเรือนไปตั้งไว้ ณ สถานที่ที่กำหนด เพื่อรอเจ้าหน้าที่เทศบาลมารวบรวมไปกำจัด	70	23.3
นำขยะไปฝังกลบ	2	0.7
นำขยะไปเผาไฟ	19	6.3
นำขยะไปกองทิ้งไว้ตามธรรมชาติ	1	0.3
รวม	300	100.0
การคัดแยกขยะเพื่อจำหน่ายหรือใช้ประโยชน์อย่างอื่น ๆ		
ไม่เคย	130	43.3
เคย	170	56.7
รวม	300	100.0
การนำขยะมาทำปุ๋ยหมัก		
ไม่เคย	254	84.7
เคย	46	15.3
รวม	300	100.0

ตารางที่ 8 พฤติกรรมการทิ้งขยะของสมาชิกในครัวเรือน

พฤติกรรมการทิ้งขยะ	จำนวน	ร้อยละ
เมื่ออยู่ในบริเวณบ้านพัก		
ทิ้งขยะในภาชนะหรือสถานที่ ๆ ครัวเรือนจัดไว้	278	92.7
ทิ้งขยะเลอะเทอะทั่วไป	12	4.0
ทิ้งขยะริมรั้วบ้านรอการเก็บไปทำลาย	10	3.3
รวม	300	100.0

ตารางที่ 8 (ต่อ)

พฤติกรรมกาารทิ้งขยะ	จำนวน	ร้อยละ
เมื่ออยู่นอกบ้านพัก		
ทิ้งขยะในภาชนะรองรับขยะที่มี	171	92.7
ทิ้งขยะตามความสะดวกในบริเวณนั้น ๆ	12	4.0
เก็บขยะไว้กับตัวเองก่อน รอทิ้งเมื่อพบภาชนะรองรับ (ถังขยะ)	104	34.7
รวม	300	100.0

(4.) ความคิดเห็นของครัวเรือนต่อปัญหาการจัดการขยะ

การศึกษาถึงปัญหาการจัดการขยะของ เทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ในด้านต่าง ๆ พบดังนี้

ความเพียงพอของภาชนะรองรับขยะในชุมชน พบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขต เทศบาลตำบลอัมพวา ร้อยละ 61.3 มีความเห็นว่าภาชนะรองรับขยะในชุมชน ที่เทศบาลจัดไว้ นั้น มีความเพียงพอที่จะรองรับขยะในชุมชน (ตารางที่ 9) และเมื่อสอบถามถึงปัญหาขยะล้นเมือง ที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้นประชาชนประมาณร้อยละ 59 แจ้งว่า เคยมีปัญหาบ้างเป็นบางครั้ง ในด้าน ปัญหาการวางภาชนะรองรับขยะในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม พบว่า ประชาชนกว่าร้อยละ 46 แจ้งว่า มีบ้างเป็นบางครั้ง รองลงมาประชาชน ประมาณร้อยละ 40 แจ้งว่า ไม่เคยมีปัญหาแต่อย่างใด ด้านปัญหาการคัดแยกขยะของชุมชน จากข้อมูลของครัวเรือน ร้อยละ 50.7 แจ้งว่าไม่เคยมีปัญหา ใดๆ รองลงมา ครัวเรือน ร้อยละ 30.3 แจ้งว่ามีปัญหา การคัดแยกขยะของชุมชนบ้างเป็น บางครั้ง สำหรับปัญหาด้านการเก็บขนย้ายขยะของชุมชน พบว่า ครัวเรือน ร้อยละ 47.7 แจ้งว่ามี ปัญหาบ้างเป็นบางครั้ง รองลงมา ครัวเรือน ร้อยละ 37.7 แจ้งว่าไม่เคยมีปัญหาการเก็บขนย้าย ขยะในชุมชนสำหรับปัญหาด้านการกำจัด หรือทำลายขยะของชุมชนนั้น ครัวเรือน ร้อยละ 57.7 แจ้งว่ามีปัญหาบ้างเป็นบางครั้ง รองลงมาครัวเรือนร้อยละ 39.7 แจ้งว่าไม่เคยมีปัญหาการกำจัด หรือทำลายขยะของชุมชน

สำหรับปัญหาที่เกิดจากขยะมูลฝอย ในชุมชนนั้นเมื่อจำแนกเป็นปัญหากลิ่นเหม็นจาก ขยะ พบว่า ครัวเรือน ร้อยละ 59.7 แจ้งว่ามีปัญหากลิ่นเหม็นจากขยะบ้างเป็นบางครั้ง รองลงมา ร้อยละ 24.3 แจ้งว่าไม่เคยมีปัญหาเลย (ตารางที่ 9) ปัญหาน้ำคูลองหรือลำประโดงเกิดเน่าเสีย

ส่งกลิ่นเหม็นอันเนื่องมาจากขยะครัวเรือน ร้อยละ 48 แจ้งว่าไม่เคยมีปัญหา รองลงมา ร้อยละ 38.7 แจ้งว่ามีปัญหาบ้างเป็นบาง ครั้ง ส่วนปัญหาการอุดตันของท่อระบายน้ำ อันเนื่องมาจากขยะ นั้น ครัวเรือน ร้อยละ 62.3 แจ้งว่าไม่เคยมีปัญหาเลย รองลงมา ร้อยละ 31.3 แจ้งว่ามีปัญหาบ้าง เป็นบางครั้ง

ปัญหาสภาพภูมิทัศน์แหล่งน้ำ คู คลอง ไม่สวยงามอันเนื่องมาจากขยะ ครัวเรือนร้อยละ 56.3 แจ้งว่ามีบ้างเป็นบางครั้ง รองลงมา ร้อยละ 26 แจ้งว่าไม่เคยมีปัญหา ในด้านปัญหาหมอกควันและปัญหาฝุ่นละออง อันเนื่องมาจากการเผาขยะนั้นพบว่า ครัวเรือนประมาณร้อยละ 63 แจ้งว่าไม่เคยมีปัญหาเลย ในส่วนปัญหาพื้นดินบริเวณที่ฝังกลบขยะไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ ด้านการเกษตรนั้น ครัวเรือน ร้อยละ 81.7 แจ้งว่าไม่เคยมีปัญหาเลยและในด้านปัญหาการปนเปื้อนของน้ำชะขยะไหลลงสู่ชั้นน้ำใต้ดิน อันเสี่ยงต่อการนำมาอุปโภคบริโภคนั้น ครัวเรือน ร้อยละ 69 แจ้งว่าไม่เคยมีปัญหา รองลงมา ร้อยละ 26.7 แจ้งว่ามีปัญหาบ้างเป็นบางครั้ง

ตารางที่ 9 ความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดการขยะของชุมชน ทต.อัมพวา

สภาพปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
ความเพียงพอของภาชนะรองรับขยะในชุมชน		
เพียงพอ	184	61.3
ไม่เพียงพอ	116	38.7
รวม	300	100.0
“ปัญหาขยะล้นเมือง” ในชุมชน		
ไม่เคยมี	77	25.7
มีบ้างเป็นบางครั้ง	178	59.3
มีเป็นประจำ	45	15.0
รวม	300	100.0
ปัญหาการจัดวางภาชนะรองรับขยะในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม		
ไม่เคยมี	120	40.0
มีบ้างเป็นบางครั้ง	139	46.3
มีเป็นประจำ	41	13.7
รวม	300	100.0

ตารางที่ 9 (ต่อ)

สภาพปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาการคัดแยกขยะของชุมชน		
ไม่เคยมี	152	50.7
มีบ้างเป็นบางครั้ง	91	30.3
มีเป็นประจำ	57	19.0
รวม	300	100.0
ปัญหาการเก็บขนย้ายขยะ		
ไม่เคยมี	113	37.7
มีบ้างเป็นบางครั้ง	143	47.7
มีเป็นประจำ	44	14.7
รวม	300	100.0
ปัญหาการกำจัด / ทำลายขยะ		
ไม่เคยมี	119	39.7
มีบ้างเป็นบางครั้ง	152	50.7
มีเป็นประจำ	29	9.7
รวม	300	100.0
ปัญหากลิ่นเหม็นจากขยะ		
ไม่เคยมี	73	24.3
มีบ้างเป็นบางครั้ง	179	59.7
มีเป็นประจำ	48	16.0
รวม	300	100.0
ปัญหาน้ำในคูคลองเกิดน้ำเน่าเสียส่งกลิ่นเหม็นอันเนื่องมาจากขยะ		
ไม่เคยมี	144	48.0
มีบ้างเป็นบางครั้ง	116	38.7
มีเป็นประจำ	40	13.3
รวม	300	100.0
ปัญหาการอุดตันของท่อระบายน้ำอันเนื่องมาจากขยะทำให้เกิดน้ำท่วม		
ไม่เคยมี	187	62.3
มีบ้างเป็นบางครั้ง	94	31.3

ตารางที่ 9 (ต่อ)

สภาพปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
มีเป็นประจำ	19	6.3
รวม	300	100.0
ปัญหาสภาพภูมิทัศน์แหล่งน้ำ คู คลอง ไม่สวยงามอันเนื่องมาจากขยะ		
ไม่เคยมี	78	26.0
มีบ้างเป็นบางครั้ง	169	56.3
มีเป็นประจำ	53	17.3
รวม	300	100.0
ปัญหาหมอกควัน / ควันพิษ อันเนื่องมาจากการเผาขยะ		
ไม่เคยมี	191	63.7
มีบ้างเป็นบางครั้ง	88	29.3
มีเป็นประจำ	21	7.0
รวม	300	100.0
ปัญหาฝุ่นละอองที่เกิดจากการเผาขยะ		
ไม่เคยมี	188	62.7
มีบ้างเป็นบางครั้ง	94	31.3
มีเป็นประจำ	18	6.0
รวม	300	100.0
ปัญหาพื้นดินที่เป็นสถานที่ฝังกลบขยะไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ด้านการเกษตรได้		
ไม่เคยมี	245	81.7
มีบ้างเป็นบางครั้ง	47	15.7
มีเป็นประจำ	8	2.7
รวม	300	100.0
ปัญหาการปนเปื้อนของน้ำชะขยะไหลลงสู่ชั้นน้ำใต้ดินเสี่ยงต่อการนำมาอุปโภคบริโภค		
ไม่เคยมี	207	69.0
มีบ้างเป็นบางครั้ง	80	26.7
มีเป็นประจำ	13	4.3
รวม	300	100.0

(5.) การมีส่วนร่วมของครัวเรือนในการบริหารจัดการขยะของชุมชน

การศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของชุมชนในประเด็นต่าง ๆ พบ ดังนี้ ด้านการวางแผนวิเคราะห์ปัญหาขยะของชุมชนพบว่าครัวเรือน ร้อยละ 40 มีส่วนร่วมในการวางแผนวิเคราะห์ปัญหาขยะของชุมชน (ตารางที่ 10) ด้านการศึกษาความต้องการแก้ไขปัญหาขยะพบว่าครัวเรือน ร้อยละ 41.3 มีส่วนร่วมในการศึกษาความต้องการแก้ไขปัญหาดังกล่าว อีกทั้งครัวเรือน ร้อยละ 23.3 มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการ / โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาขยะตามความต้องการของชุมชน

ในด้านการตัดสินใจทรัพยากรที่มีจำกัดในการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน พบว่าครัวเรือน ร้อยละ 35.7 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจดังกล่าว โดยครัวเรือน ร้อยละ 48.3 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนงาน / โครงการหรือกิจกรรมแก้ไขปัญหาของชุมชน ทั้งนี้ครัวเรือนประมาณร้อยละ 28 มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน / โครงการหรือกิจกรรมที่เทศบาลดำเนินการและร่วมปรับปรุง ระบบการบริหารดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน ให้มีประสิทธิภาพ หนึ่งครัวเรือน ร้อยละ 42 สะท้อนว่ามีส่วนร่วมได้รับประโยชน์จากแผนงาน / โครงการหรือกิจกรรม การแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน

ตารางที่ 10 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชน ทต.อัมพวา

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	จำนวน	ร้อยละ
ร่วมวางแผนวิเคราะห์ปัญหาขยะของชุมชน		
มีส่วนร่วม	120	40.0
ไม่มีส่วนร่วม	180	60.0
รวม	300	100.0
ร่วมศึกษาความต้องการแก้ไขปัญหาขยะ		
มีส่วนร่วม	124	41.3
ไม่มีส่วนร่วม	176	58.7
รวม	300	100.0
ร่วมกำหนดแผนงาน / โครงการ / กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาขยะตามความต้องการของชุมชน		
มีส่วนร่วม	70	23.3

ตารางที่ 10 (ต่อ)

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีส่วนร่วม	230	76.7
รวม	300	100.0
ร่วมตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดในการแก้ไขปัญหาขยะ		
มีส่วนร่วม	107	35.7
ไม่มีส่วนร่วม	193	64.3
รวม	300	100.0
ร่วมปฏิบัติตามแผนงาน / โครงการ / กิจกรรมแก้ไขปัญหาของชุมชน		
มีส่วนร่วม	145	48.3
ไม่มีส่วนร่วม	155	51.7
รวม	300	100.0
ร่วมได้รับประโยชน์จากแผนงาน / โครงการ / กิจกรรม แก้ไขปัญหาขยะ		
มีส่วนร่วม	126	42.0
ไม่มีส่วนร่วม	174	58.0
รวม	300	100.0
ร่วมติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน / โครงการ / กิจกรรม		
มีส่วนร่วม	86	28.7
ไม่มีส่วนร่วม	214	71.3
รวม	300	100.0
ร่วมปรับปรุง ระบบการบริหารงาน / โครงการแก้ไขปัญหาขยะให้มีประสิทธิภาพ		
มีส่วนร่วม	84	28.0
ไม่มีส่วนร่วม	216	72.0
รวม	300	100.0
ร่วมได้รับประโยชน์จากแผนงาน / โครงการ / กิจกรรม แก้ไขปัญหาขยะ		
มีส่วนร่วม	126	42.0
ไม่มีส่วนร่วม	174	58.0
รวม	300	100.0

(6.) ความพึงพอใจของครัวเรือนต่อการบริหารจัดการขยะในเขต ทต.อัมพวา

การศึกษาถึงความพึงพอใจของครัวเรือนหรือประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลอัมพวา ต่อการดำเนินงานบริหารจัดการขยะในภาพรวมของ เทศบาลตำบลอัมพวา ในประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญพบดังนี้ (ตารางที่ 11)

ครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา สะท้อนข้อมูลในภาพรวมที่ ค่อนข้างพอใจต่อการดำเนินงานบริหารจัดการขยะของเทศบาลตำบลอัมพวา ในกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบด้วย

- 1) ความเหมาะสมของขนาดภาชนะรองรับขยะในชุมชน
- 2) ความเหมาะสมของตำแหน่ง / จุด / บริเวณที่จัดตั้ง ภาชนะรองรับขยะในชุมชน
- 3) ความเหมาะสมของช่วงเวลา การเก็บรวบรวมขยะในแต่ละวันของเทศบาล
- 4) ความเหมาะสมของวิธีการเก็บรวบรวม ขยะจากครัวเรือนในแต่ละวัน ทำให้ไม่มีขยะตกค้างในชุมชน
- 5) การขนย้ายขยะไปกำจัดด้วยยานพาหนะที่เหมาะสม

ส่วนกิจกรรมที่ครัวเรือนสะท้อนข้อมูลในภาพรวมที่มีความรู้สึกเฉย ๆ ต่อการดำเนินงานบริหารจัดการขยะของเทศบาลตำบลอัมพวา ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ความเพียงพอของจำนวนภาชนะรองรับขยะในชุมชน
- 2) ความเหมาะสมของการจัดการขยะ โดยเจ้าหน้าที่เทศบาล เพื่อการกำจัดหรือนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่
- 3) การขนย้ายขยะไปกำจัด ไม่เกิดปัญหาหกหล่นเลอะเทอะในชุมชน
- 4) การกำจัดขยะใช้วิธีที่เหมาะสมกับประเภทของขยะ
- 5) กระบวนการกำจัดขยะทันเวลาไม่มีขยะตกค้างในชุมชน
- 6) ความร่วมมือของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน

ตารางที่ 11 ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการขยะในเขต ทต.อัมพวา

กิจกรรมการบริหารจัดการขยะ	ระดับความพึงพอใจ					x̄ (S.D.)	สรุปผล
	พอใจมากที่สุด (5)	ค่อนข้างพอใจ (4)	เฉย ๆ (3)	ไม่ค่อยพอใจ (2)	ไม่พอใจอย่างมากที่สุด (1)		
ความเหมาะสมของขนาดภาชนะรองรับขยะในชุมชน	36 (12.0)	132 (44.0)	94 (31.3)	32 (10.7)	6 (2.0)	3.53 (0.908)	ค่อนข้างพอใจ
ความเหมาะสมของตำแหน่ง/จุด/บริเวณที่จัดตั้งภาชนะรองรับขยะในชุมชน	27 (9.0)	175 (58.3)	65 (21.7)	30 (10.0)	3 (1.0)	3.64 (0.819)	ค่อนข้างพอใจ
ความเพียงพอของจำนวนภาชนะรองรับขยะในชุมชน	22 (7.3)	141 (47.0)	70 (23.3)	63 (21.0)	4 (1.3)	3.38 (0.940)	เฉย ๆ
ความเหมาะสมของช่วงเวลาการเก็บรวบรวมขยะในแต่ละวันของเทศบาล	33 (11.0)	156 (52.0)	81 (27.0)	27 (9.0)	3 (1.0)	3.36 (0.833)	ค่อนข้างพอใจ
ความเหมาะสมของวิธีการเก็บรวบรวมขยะจากครัวเรือนในแต่ละวัน ทำให้ไม่มีขยะตกค้างในชุมชน	24 (8.0)	167 (55.7)	89 (29.7)	19 (6.3)	1 (0.3)	3.64 (0.732)	ค่อนข้างพอใจ
ความเหมาะสมของการคัดแยกขยะโดยเจ้าหน้าที่เทศบาล เพื่อการกำจัดหรือนำกลับมาใช้ประโยชน์อีก	26 (8.7)	96 (32.0)	152 (50.7)	24 (8.0)	2 (0.7)	3.40 (0.784)	เฉย ๆ
มีการขนย้ายขยะไปกำจัดด้วยยานพาหนะที่เหมาะสม	40 (13.3)	151 (50.3)	92 (30.7)	17 (5.7)	-	3.71 (0.765)	ค่อนข้างพอใจ
การขนย้ายขยะไปกำจัด ไม่เกิดปัญหาหก/หล่นเลอะเทอะในชุมชน	22 (7.3)	137 (45.7)	95 (31.7)	38 (12.7)	8 (2.7)	3.42 (0.898)	เฉย ๆ
การกำจัดขยะใช้วิธีที่เหมาะสมกับชนิด/ประเภทของขยะ	8 (2.7)	107 (35.7)	171 (57.0)	14 (4.7)	-	3.36 (0.615)	เฉย ๆ

กระบวนการกำจัดขยะ ทันเวลาไม่มีขยะตกค้างใน ชุมชน	28 (9.3)	121 (40.3)	88 (29.3)	61 (20.3)	2 (0.7)	3.37 (0.932)	เฉย ๆ
ความร่วมมือของประชาชน ในการจัดการขยะชุมชน	24 (8.0)	94 (31.3)	119 (39.7)	50 (16.7)	13 (4.3)	3.22 (0.963)	เฉย ๆ

(7.) ความปรารถนาของครัวเรือนต่อการบริหารจัดการขยะของ ทต.อัมพวา

การศึกษาถึงความปรารถนาของครัวเรือนต่อการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา ในด้าน วิธีการรวบรวมขยะของแต่ละครัวเรือน จากข้อมูลพบว่าครัวเรือน ร้อยละ 53.3 ปรารถนาให้แต่ละครัวเรือน มีถังขยะหรือภาชนะรองรับขยะประจำบ้านของตนเอง รองลงมา ร้อยละ 32.7 ปรารถนาให้แต่ละครัวเรือน ใช้ถุงดำใส่ขยะ แล้วมัดรอเจ้าหน้าที่ของเทศบาลมาเก็บรวบรวมไปกำจัด (ตารางที่ 12) อนึ่งเมื่อสอบถามถึงวิธีการกำจัดขยะหรือทำลายของแต่ละครัวเรือน ควรดำเนินการอย่างไรนั้น ครัวเรือน ร้อยละ 80 ปรารถนาให้แต่ละครัวเรือน นำขยะไปใส่ถังขยะที่เทศบาลจัดเตรียมไว้เป็นจุด ๆ รอการขนย้ายไปกำจัด รองลงมา ร้อยละ 14.3 ปรารถนาให้แต่ละครัวเรือนนำถังขยะของครัวเรือนไปตั้งไว้ ที่บริเวณรั้วบ้าน รอให้เจ้าหน้าที่เทศบาลมาเก็บรวบรวมขยะไปกำจัด ทั้งนี้มีครัวเรือน ร้อยละ 5.7 ปรารถนาให้แต่ละครัวเรือนกำจัดขยะเองภายในบริเวณบ้านของตน

ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับเจ้าหน้าที่เทศบาลจะมาเก็บไปรวบรวมขยะจากครัวเรือนไปกำจัดนั้น ครัวเรือน ร้อยละ 31.3 ปรารถนาเจ้าหน้าที่เทศบาลมาเก็บรวบรวมขยะเวลา 04.30 – 05.30 มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 30.7 และ 14.7 ปรารถนาให้เจ้าหน้าที่มาเก็บรวบรวมขยะจากครัวเรือนในเวลา 05.30 – 06.30 และ 06.30 – 07.30 ตามลำดับ ทั้งนี้วิธีการกำจัดขยะของเทศบาลตำบลอัมพวานี้ ครัวเรือน ร้อยละ 40.3 ปรารถนาให้เทศบาล กำจัดหรือทำลายขยะโดยวิธีการเผาในเตาเผาองลงมา ร้อยละ 52.7 และ 20.3 ปรารถนาให้เทศบาลกำจัดขยะโดยวิธีฝังกลบและทำปุ๋ยหมักตามลำดับ

สำหรับหน่วยงานที่ควรรับผิดชอบในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลอัมพวานี้ ครัวเรือน ร้อยละ 56.0 ปรารถนาให้ ทต. อัมพวา ดำเนินการจัดการบริหารจัดการขยะเอง รองลงมาพบว่าครัวเรือน ร้อยละ 31.7 ปรารถนาให้ประชาชนร่วมกับ ทต. อัมพวา บริหารจัดการขยะในชุมชนและเมื่อสอบถามถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะของชุมชน จากข้อมูลของครัวเรือนสะท้อนว่าประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของชุมชนได้ตามลำดับ ที่สำคัญดังนี้

- 1) ทิ้งขยะในภาชนะรองรับที่เทศบาลจัดไว้
- 2) ลดปริมาณขยะ เช่น ใช้ถุงผ้าไปจ่ายตลาด
- 3) ร่วมแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการขยะของชุมชน

ตารางที่ 12 ความปรารถนาในการจัดการขยะของ ทต.อัมพวา

ความปรารถนา	จำนวน	ร้อยละ
วิธีการรวบรวมขยะของแต่ละครัวเรือน		
มีถังขยะหรือภาชนะรองรับขยะประจำบ้าน	160	53.3
ใช้ถุงดำใส่ขยะแล้วมัดรอให้เทศบาลมาเก็บ	98	32.7
กำหนดให้มีสถานที่ทิ้งขยะที่ชัดเจนทุกคนในบ้านรับรู้ร่วมกัน	42	14.0
รวม	300	100.0
วิธีการกำจัดขยะ / ทำลายขยะของครัวเรือน		
แต่ละครัวเรือนนำขยะไปใส่ถังที่เทศบาลจัดเตรียมไว้เป็นจุด ๆ รอการขนย้ายไปกำจัด	240	80.0
แต่ละครัวเรือนนำถังขยะไปตั้งไว้ที่รั้วบ้านรอให้ จนท.เทศบาล มาเก็บรวบรวมไปกำจัด	43	14.3
แต่ละครัวเรือนกำจัดขยะเองภายในบ้าน	17	5.7
รวม	300	100.0
ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับ จนท.เทศบาลมาเก็บรวบรวมขยะจากครัวเรือนไปกำจัด		
เวลา 04.30 – 05.30	94	31.3
เวลา 05.30 – 06.30	92	30.7
เวลา 06.30 – 07.30	44	14.7
เวลา 07.30 – 08.30	23	7.7
เวลา 17.30 – 18.30	25	8.3
เวลา 18.30 – 19.30	9	3.0
เวลา 19.30 – 20.30	13	4.3
รวม	300	100.0

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ความปรารถนา	จำนวน	ร้อยละ
ทต.อัมพวา ควรกำจัดขยะด้วยวิธีใด		
ฝังกลบ	77	25.7
เผาในเตา	121	40.3
กองบนพื้นที่แล้วเผา	13	4.3
กองบนพื้นที่ให้ย่อยสลายตามธรรมชาติ	26	8.7
ทำปุ๋ยหมัก	61	20.3
รวม	300	100.0
หน่วยงานใดควรรับผิดชอบการจัดการขยะของ ทต.อัมพวา		
ทต.อัมพवादำเนินการเอง	168	56.0
จ้างบริษัทเอกชนดำเนินการเอง	29	9.7
ให้ประชาชนร่วมกับเทศบาล	95	31.7
ให้ประชาชน / ชุมชนดำเนินการเอง	8	2.7
รวม	300	100.0
ประชาชน / สมาชิกครัวเรือนควรมีส่วนร่วมบริหารการจัดการขยะของชุมชนอย่างไร		
ลดปริมาณขยะ เช่น ใช้ถุงผ้าจ่ายตลาด	226	19.3
ทิ้งขยะในภาชนะรองรับที่เทศบาลจัดไว้	266	27.7
ร่วมแสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ปัญหาและความ ต้องการแก้ไขปัญหาของชุมชน	101	8.6
ร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดแผนงาน / โครงการ กิจกรรมแก้ไขปัญหาขยะ	79	6.7
ร่วมแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรแก้ไข ปัญหาขยะของชุมชน	102	8.7
ร่วมปฏิบัติตามแผนงาน / โครงการ / กิจกรรมแก้ไขปัญหา ขยะของชุมชน	100	8.5
ร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผนประเมินผลการดำเนินงาน งานโครงการ	67	5.7
ร่วมแสดงความคิดเห็นปรับปรุงระบบการบริหารจัดการขยะ ของชุมชน	120	10.2

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ความปรารถนา	จำนวน	ร้อยละ
ร่วมรับประโยชน์จากแผนงาน / โครงการแก้ไขปัญหายยะ ของชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน	113	9.6

4.1.2 พฤติกรรมการทิ้งขยะของนักท่องเที่ยว

(1.) คุณลักษณะของนักท่องเที่ยวผู้ตอบแบบสอบถาม

นักท่องเที่ยวผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนมากเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 57.1) มีอายุตั้งแต่ 11 ปี – 87 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 30.84 ปี (S.D = 14.97) มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด (ร้อยละ 42.5) มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 25.2) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 12.2) ตามลำดับ นักท่องเที่ยวที่มีที่พักอยู่ในกรุงเทพฯ มากที่สุด (ร้อยละ 38.8) รองลงมา พักในจังหวัดอื่น ๆ พักนอกเขตพื้นที่ อ.อัมพวา และพักในเขตพื้นที่ อ.อัมพวา ตามลำดับ (ตารางที่ 13)

เมื่อสอบถามถึงจำนวนครั้งที่มาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวา พบว่านักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมเป็นครั้งแรก มากที่สุด (ร้อยละ 29.1) รองลงมา มาเที่ยวชมเป็นครั้งที่สาม (ร้อยละ 23.9) และครั้งที่สอง (ร้อยละ 17.8) ตามลำดับ ซึ่งการมาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวาครั้งนี้ นักท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์มาชมความแปลกและความสวยงามของตลาดน้ำมากที่สุด (ร้อยละ 36.9) รองลงมา มีวัตถุประสงค์เพื่อมาพักผ่อน มาซื้อของกินของใช้ และเพื่อน ๆ ชวนมาตามลำดับ ทั้งนี้สิ่งของที่นักท่องเที่ยวจากตลาดน้ำอัมพวา มากที่สุด (ร้อยละ 27.4) ได้แก่ อาหารและเครื่องดื่ม รองลงมา ได้แก่ ของขวัญของที่ระลึก ขนมหวานต่าง ๆ เสื้อผ้า ผัก ผลไม้ ตามลำดับ อนึ่ง การให้ข้อมูลจากนักท่องเที่ยวครั้งนี้ พบว่านักท่องเที่ยวให้ข้อมูลในวันเสาร์มากที่สุด (ร้อยละ 44.9) รองลงมาให้ข้อมูลในวันอาทิตย์และวันศุกร์ ตามลำดับ

ตารางที่ 13 คุณลักษณะของนักท่องเที่ยวผู้ตอบแบบสอบถาม

คุณลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	267	42.9
หญิง	356	57.1
รวม	623	100.0
อายุ (ปี)		
ค่าต่ำสุด	11	
ค่าสูงสุด	87	
ค่าเฉลี่ย	30.84	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	14.97	
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	51	8.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	157	25.2
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	76	12.2
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	45	7.2
ปริญญาตรี	265	42.5
สูงกว่าปริญญาตรี	29	4.7
รวม	623	100.0
ที่พักของผู้ตอบแบบสอบถาม		
ในเขต พ.ท.อัมพวา	77	12.4
นอกเขต พ.ท.อัมพวา	157	25.2
กรุงเทพฯ	217	34.8
จังหวัดอื่น ๆ	172	27.6
รวม	623	100.0
จำนวนครั้งที่มาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวา		
มาครั้งแรก	181	29.1
มาครั้งที่สอง	111	17.8
มาครั้งที่ สาม	149	23.9
อื่น ๆ	182	29.2
รวม	623	100.0

ตารางที่ 13 (ต่อ)

คุณลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
วัตถุประสงค์สำคัญของการมาเที่ยวชมตลาดน้ำ		
มาชมความแปลก / ความสวยงาม	230	36.9
มาซื้อของกิน / ของใช้	147	23.6
เพื่อน ๆ ชวนมา	86	13.8
มาพักผ่อน	153	24.6
อื่น ๆ	7	1.1
รวม	623	100.0
สิ่งของที่ซื้อจากตลาดน้ำอัมพวา		
ผัก / ผลไม้	140	9.3
อาหาร / เครื่องดื่ม	413	27.4
ของใช้ในบ้าน	55	3.7
เสื้อผ้า	224	14.9
เครื่องประดับ / ตกแต่งกาย	143	9.5
ของขวัญ / ของที่ระลึก	248	16.5
ขนมหวานต่าง ๆ	228	15.1
ไม่ได้ซื้ออะไรเลย	38	2.5
วันที่ให้ข้อมูล		
จันทร์	20	3.2
อังคาร	38	6.1
พุธ	8	1.3
พฤหัสบดี	43	6.9
ศุกร์	44	7.1
เสาร์	280	44.9
อาทิตย์	190	30.5
รวม	623	100.0

(2) ข้อมูลขยะที่นักท่องเที่ยวพบในชุมชน

การศึกษาถึงสภาพทั่วไปของขยะมูลฝอย ที่นักท่องเที่ยวพบเห็นในเขตชุมชนเทศบาลอัมพวา จากข้อมูลที่ได้รับนักท่องเที่ยว จำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 57.3) สะท้อนเห็นว่า พบขยะบ้างเล็กน้อย รองลงมา (ร้อยละ 26.5) และ (ร้อยละ 10.0) แจ้งว่าพบเห็นพอประมาณ และไม่พบเห็นเลยตามลำดับ (ตารางที่ 14) ทั้งนี้ เมื่อสอบถามจำแนกรายละเอียดของขยะแต่ละประเภทที่พบนั้น ในส่วนของขยะเปียก นักท่องเที่ยวพบ เศษอาหาร / เศษข้าว / เศษขนม มากที่สุด (ร้อยละ 33.7) รองลงมาพบเศษใบตองห่ออาหาร เศษพืชผักผลไม้ และเศษเนื้อ หมู กุ้ง ไก่ ปลา หอย ตามลำดับ สำหรับขยะรีไซเคิล หรือขยะแห่งที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้นั้น นักท่องเที่ยวพบ ขวดพลาสติก หรือภาชนะพลาสติกใส่เครื่องดื่มหรืออาหาร มีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 20.3) รองลงมาพบ ขวดแก้วใส่เครื่องดื่ม กระป๋องเบียร์หรือกระป๋องใส่เครื่องดื่มต่าง ๆ กล่องกระดาษ/ลังกระดาษ และหนังสือพิมพ์/กระดาษต่าง ๆ ตามลำดับ ในส่วนของขยะทั่วไป หรือขยะที่ไม่คุ้มค่ากับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใ้ใหม่นั้น นักท่องเที่ยวพบ กล่องโฟม/บรรจุภัณฑ์ ใส่อาหารมากที่สุด (ร้อยละ 25.7) รองลงมาพบ ถูพลาสติก/ถุงก๊อบแก๊บใส่อาหารและกระดาษทิชชู/กระดาษเคลือบมันสกปรก ตามลำดับ ทั้งนี้ส่วนของขยะอันตรายนั้น นักท่องเที่ยวพบเห็นหลอดไฟนีออน มากที่สุด (ร้อยละ 13.2) รองลงมานักท่องเที่ยวพบเห็น กระป๋องสเปรย์ต่าง ๆ บรรจุภัณฑ์สารเคมีต่าง ๆ และน้ำมันหล่อลื่นชนิดต่าง ๆ ตามลำดับ โดยสำหรับขยะอื่น ๆ นั้น นักท่องเที่ยว (ร้อยละ 77.7) แจ้งว่าไม่พบขยะอื่น ๆ แต่อย่างใด

ตารางที่ 14 ข้อมูลขยะที่นักท่องเที่ยวพบในชุมชน

ขยะที่พบบริเวณตลาดน้ำ	จำนวน	ร้อยละ
สภาพการพบเห็นขยะบริเวณตลาดน้ำอัมพวา		
พบเห็นบ้างเล็กน้อย	357	57.3
พบเห็นพอประมาณ	165	26.5
พบเห็นมาก	39	6.3
ไม่พบขยะเลย	62	10.0
รวม	623	100.0
ขยะเปียก		
เศษอาหาร / เศษข้าว / เศษขนม	352	33.7
เศษพืชผัก / ผลไม้	178	17.1

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ขยะที่พบบริเวณตลาดน้ำ	จำนวน	ร้อยละ
เศษใบไม้ / ใบตองห่ออาหาร	243	23.3
เศษเนื้อหมู / ไก่ / ปลา / กุ้ง / หอย	93	8.9
อินทรีย์วัตถุย่อยสลายง่ายอื่น ๆ	46	4.4
ไม่พบขยะเปียกใด ๆ	110	10.5
อื่น ๆ	21	2.0
ขยะแห่งที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ (ขยะรีไซเคิล)		
กล่องกระดาษ / ลังกระดาษ	223	13.9
หนังสือพิมพ์ / กระดาษต่าง ๆ	199	12.4
ขวดแก้ว / ภาชนะแก้วใส่อาหาร / เครื่องดื่ม	303	18.9
กล่องนม / กล่องบรรจุเครื่องดื่มต่าง ๆ	146	9.1
ขวดพลาสติก / ภาชนะพลาสติกใส่อาหารเครื่องดื่มต่าง ๆ	325	20.3
เศษโลหะต่าง ๆ	225	14.0
ขยะอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ	13	0.8
ยาง / แผ่นยาง	18	1.1
ไม่พบขยะแห่งใด ๆ	90	5.6
ขยะแห่งที่ไม่คุ้มค่ากับการรีไซเคิล (ขยะทั่วไป)		
กล่องโฟม / บรรจุภัณฑ์ใส่อาหาร	343	25.7
ถุงพลาสติก / ถุงก๊อบแก๊บใส่อาหาร	305	22.8
กระดาษทิชชู / กระดาษเคลือบมันสกปรก	197	14.7
โลหะกระป๋อง	73	5.5
เซรามิก / กระเบื้อง	82	6.1
ไม้เสียบอาหาร	222	16.6
อื่น ๆ	17	1.3
ไม่พบขยะแห่งใด ๆ	97	7.3
ขยะที่มีสารพิษ / ขยะอันตราย		
หลอดไฟนีออน	142	13.2
กระป๋องสเปรย์ต่าง ๆ	104	9.7
แบตเตอรี่ชนิดต่าง ๆ	59	5.5
ยาต่าง ๆ ที่หมดอายุแล้ว	51	4.7

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ขยะที่พบบริเวณตลาดน้ำ	จำนวน	ร้อยละ
เครื่องสำอาง ยาล้างเล็บ	45	4.2
น้ำยาขัดเงาไม้ / สี / แล็กเกอร์	56	5.2
น้ำยาทำความสะอาดเครื่องสุขภัณฑ์	61	5.7
บรรจุภัณฑ์ยาฆ่าแมลง / สารกำจัดวัชพืช	64	5.9
น้ำมันหล่อลื่นชนิดต่าง ๆ	68	6.3
บรรจุภัณฑ์สารเคมีต่าง ๆ	81	7.5
อื่น ๆ	22	2.0
ไม่พบขยะอันตราย	324	30.1
ขยะอื่น ๆ		
เศษผ้า	82	13.4
เศษวัสดุก่อสร้าง	55	9.0
ไม่พบขยะอื่น ๆ	476	77.7

(3.) ชนิดของขยะที่เกิดจากนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาถึงชนิดของขยะที่เกิดจากนักท่องเที่ยว พบว่า ขยะเปียก นักท่องเที่ยวทำให้เกิดเศษอาหาร เศษข้าว เศษขนม มากที่สุด (ร้อยละ 30.9) รองลงมา ร้อยละ 15.5 , 14.6 และ 13.8 นักท่องเที่ยวก่อให้เกิดเศษใบตอง ห่ออาหาร เศษพืชผัก ผลไม้ และเศษ เนื้อ หมู ปลา ไก่ กุ้ง หอย ตามลำดับ ทั้งนี้มีนักท่องเที่ยว ร้อยละ 19.8 สะท้อนว่าตัวเองก่อให้เกิดขยะเปียกใด ๆ เลย (ตารางที่ 15) สำหรับขยะรีไซเคิลหรือขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้นั้น พบว่า นักท่องเที่ยวก่อให้เกิดขยะที่เป็นขวดพลาสติกใส เครื่องดื่ม มากที่สุด (ร้อยละ 17.5) รองลงมา ก่อให้เกิดขยะที่เป็นขวดแก้วใส เครื่องดื่ม กล่องกระดาษ / ลังกระดาษ หนังสือพิมพ์ / กระดาษต่าง ๆ กระป๋อง เบียร์และกล่องนม/กล่องบรรจุเครื่องดื่มต่าง ๆ ตามลำดับ (ตารางที่ 16) ด้วยขยะทั่วไปหรือขยะที่ไม่คุ้มค่ากับการนำไปใช้ประโยชน์ใหม่นั้น พบว่า นักท่องเที่ยวก่อให้เกิดขยะที่เป็นถุงพลาสติก / ถุง ก๊อปปี้ใบใส่อาหาร มากที่สุด (ร้อยละ 24.9) รองลงมาเป็นขยะกล่องโฟม / ฟอยล์ บรรจุภัณฑ์ใส่อาหาร กระดาษทิชชู / กระดาษเคลือบมันสกปรก และไม้เสียบอาหารต่าง ๆ ตามลำดับ (ตารางที่ 17) ทั้งนี้ในส่วน of ขยะพิษหรือขยะอันตราย ที่เกิดจากนักท่องเที่ยวนั้น จากข้อมูลพบว่า นักท่องเที่ยวก่อให้เกิด กระป๋องสเปรย์ต่าง ๆ มากที่สุด (ร้อยละ 11.3) รองลงมา นักท่องเที่ยวก่อให้เกิดขยะหลอดไฟนีออน น้ำยาทำความสะอาดเครื่องสุขภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ใส่สารฆ่าแมลง

หรือสารกำจัดวัชพืช ตามลำดับ (ตารางที่ 18) อนึ่ง สำหรับขยะอื่นๆ นั้น นักท่องเที่ยว ร้อยละ 88.3
 แจ้งว่าไม่ก่อให้เกิดขยะอื่น ๆ ในระหว่างมาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวาเลย (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 15 ชนิดของขยะเปียกจากนักท่องเที่ยว

ชนิดของขยะ	จำนวน	ร้อยละ
เศษอาหาร / เศษข้าว / เศษขนม	342	30.9
เศษพืช ผัก ผลไม้	162	14.6
เศษใบไม้ / ใบตองห่ออาหาร	172	15.5
เศษเนื้อ หมู ปลา ไก่ กุ้ง หอย	153	13.8
อินทรีย์วัตถุที่ย่อยสลายง่ายอื่น ๆ	60	5.4
ไม่มีขยะเปียกใด ๆ	219	19.8

ตารางที่ 16 ชนิดของขยะแห้งที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ (ขยะรีไซเคิล) จาก
 นักท่องเที่ยว

ชนิดของขยะ	จำนวน	ร้อยละ
กล่องกระดาษ / ลังกระดาษ	171	13.6
หนังสือพิมพ์ / กระดาษต่าง ๆ	152	11.8
ขวดแก้ว / ภาชนะใส่อาหาร – เครื่องดื่ม	208	16.1
กล่องนม / กล่องบรรจุเครื่องดื่มต่าง ๆ	137	10.6
ขวดพลาสติก / ภาชนะพลาสติกใส่อาหาร – เครื่องดื่ม	227	17.6
กระป๋องเบียร์ / กระป๋องใส่เครื่องดื่มต่าง ๆ	138	10.7
เศษโลหะต่าง ๆ	30	2.3
ขยะอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ	4	0.3
ยาง / แผ่นยาง	14	1.1
ไม่มีขยะแห้งใด ๆ	205	15.9

ตารางที่ 17 ชนิดของขยะแห่งที่ไม่คุ้มค่ากับการรีไซเคิล (ขยะทั่วไป) จากนักท่องเที่ยว

ชนิดของขยะ	จำนวน	ร้อยละ
กล่องโฟม / ฟอยล์ บรรจุภัณฑ์ใส่อาหาร	240	23.6
ถุงพลาสติก / ถุงก๊อบแก๊บใส่อาหาร	253	24.9
กระดาษทิชชู / กระดาษเคลือบมันสกปรก	136	13.4
โลหะกระป๋องเคลือบดีบุก	63	6.2
เซรามิก / กระเบื้อง	45	4.4
ไม้เสียบอาหารต่าง ๆ	86	8.5
ไม่มีขยะแห่งใด ๆ	194	19.1

ตารางที่ 18 ชนิดของขยะอันตรายจากนักท่องเที่ยว

ชนิดของขยะ	จำนวน	ร้อยละ
หลอดไฟนีออน	75	8.0
กระป๋องสเปรย์ต่าง ๆ	106	11.3
แบตเตอรี่ชนิดต่าง ๆ	40	4.3
ยาต่าง ๆ ที่หมดอายุแล้ว	39	4.1
เครื่องสำอาง ยาล้างเล็บ	46	4.9
น้ำยาขัดเงาไม้ / สี / แล็กเกอร์	35	3.7
น้ำยาทำความสะอาดเครื่องสุขภัณฑ์	73	7.8
บรรจุภัณฑ์ยาฆ่าแมลง / สารกำจัดวัชพืช	47	5.0
น้ำมันหล่อลื่นชนิดต่าง ๆ	36	3.8
บรรจุภัณฑ์สารเคมีต่าง ๆ	68	7.2
ไม่พบขยะอันตราย	376	40.0

ตารางที่ 19 ชนิดของขยะอื่น ๆ จากนักท่องเที่ยว

ชนิดของขยะ	จำนวน	ร้อยละ
เศษผ้า	35	5.7
เศษวัสดุก่อสร้าง	37	6.0
ไม่มีขยะอื่น ๆ	541	88.3

(4.) พฤติกรรมการทิ้งขยะของนักท่องเที่ยว

ในการศึกษาพฤติกรรมการทิ้งขยะของนักท่องเที่ยว โดยสอบถามว่าเมื่อมีขยะเกิดขึ้น ในระหว่างการเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวา นักท่องเที่ยวจะทำอย่างไร จากข้อมูลพบว่า นักท่องเที่ยว ได้นำขยะที่เกิดขึ้นไปทิ้งในถังขยะของร้านค้ามากที่สุด (ร้อยละ 39.5) รองลงมา นักท่องเที่ยวได้นำขยะไปทิ้ง ถังขยะของเทศบาลที่จัดไว้ และนำกลับไปทิ้งที่บ้านของตนเอง ตามลำดับ

ตารางที่ 20 พฤติกรรมการทิ้งขยะของนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมการทิ้งขยะ	จำนวน	ร้อยละ
นำกลับไปทิ้งที่บ้าน	101	16.2
ทิ้งถังขยะของเทศบาล	219	35.2
ทิ้งในภาชนะรองรับขยะของร้านค้า	246	39.5
ทิ้งลงพื้นบริเวณตลาดน้ำ	27	4.3
ทิ้งลงคู / คลองบริเวณตลาดน้ำ	30	4.8
รวม	623	100.0

(5.) ความพึงพอใจต่อสภาพการบริหารจัดการขยะบริเวณตลาดน้ำอัมพวา

การศึกษาความพึงพอใจต่อสภาพการบริหารจัดการขยะบริเวณตลาดน้ำอัมพวา พบว่า นักท่องเที่ยวรู้สึกเฉย ๆ มากที่สุด (ร้อยละ 37.9) รองลงมา (ร้อยละ 36.7) นักท่องเที่ยว รู้สึก ค่อนข้างพอใจ และนักท่องเที่ยว (ร้อยละ 8.7) รู้สึกพอใจมากต่อสภาพการบริหารจัดการขยะ บริเวณตลาดน้ำ (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ความพึงพอใจต่อสภาพการบริหารจัดการขยะบริเวณชุมชนตลาดน้ำอัมพวา

ระดับความพอใจ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่พอใจอย่างมาก	11	1.8
ไม่ค่อยพอใจ	99	15.9
เฉย ๆ	236	37.9
ค่อนข้างพอใจ	225	36.1
พอใจมาก	52	8.3
รวม	623	100.0

(6.) ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะบริเวณตลาดน้ำอัมพวา

จากการสอบถามนักท่องเที่ยว ถึงหน่วยงานที่ควรรับผิดชอบบริหารจัดการขยะบริเวณตลาดน้ำอัมพวา ข้อมูลจากนักท่องเที่ยวสะท้อนว่า ควรชุมชนร่วมกับเทศบาลดำเนินการมากที่สุด (ร้อยละ 58.4) รองลงมา ร้อยละ 20.2 ควรให้เทศบาลดำเนินการเอง และร้อยละ 13.0 ควรให้ประชาชนดำเนินการเอง (ตารางที่ 22) และเมื่อสอบถามถึงการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของนักท่องเที่ยว ข้อมูลพบว่า นักท่องเที่ยวร้อยละ 85.1 มีความเห็นว่าตัวนักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะชุมชน บริเวณตลาดน้ำอัมพวาได้ ทั้งนี้ในด้านมาตรการจูงใจให้ชุมชนและนักท่องเที่ยว ลดปริมาณการทิ้งขยะ และทิ้งขยะลงในภาชนะรองรับนั้น นักท่องเที่ยวร้อยละ 34.8 มีความเห็นว่าควรยกย่องชมเชยที่ทำให้ความหวังของชุมชนสะอาดปราศจากขยะ รองลงมาเห็นว่า ควรให้รางวัลเป็นสิ่งของยกย่องชมเชยผลงานปัจจุบันและในอดีต และคาดโทษ ถ้าไม่ปฏิบัติ ตามลำดับ

ตารางที่ 22 ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะบริเวณตลาดน้ำอัมพวา

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
หน่วยงานใดควรรับผิดชอบบริหารจัดการขยะ		
เทศบาลตำบลอัมพवादำเนินการเอง	126	20.2
จ้างเอกชนดำเนินการ	52	8.3
ให้ชุมชนร่วมกับเทศบาล	364	58.4
ให้ประชาชน / ชุมชนดำเนินการเอง	81	13.0
รวม	623	100.0
นักท่องเที่ยว มีส่วนร่วมบริหารจัดการขยะได้หรือไม่		
มีส่วนร่วมได้	530	85.1
มีส่วนร่วมไม่ได้	25	4.0
ไม่แน่ใจ	68	10.9
รวม	623	100.0
มาตรการจูงใจชุมชนและนักท่องเที่ยวลดปริมาณการทิ้งขยะและทิ้งขยะในภาชนะรองรับควรทำอย่างไร		
ยกย่องชมเชยผลงานปัจจุบันและอดีตด้วย	121	19.4
ยกย่องชมเชยเหมือนคนมีชื่อเสียงในสังคม	65	10.4
ยกย่องชมเชยที่ทำให้ความคาดหวังของชุมชน	217	34.8
สะอาดปราศจากขยะ		
ให้รางวัลเป็นสิ่งของ	125	20.1
คาดโทษถ้าไม่ปฏิบัติ	95	15.2
รวม	623	100.0

(7.) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะบริเวณตลาดน้ำอัมพวา

การศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว ต่อการบริหารจัดการขยะบริเวณตลาดน้ำอัมพวา จากข้อมูลที่ศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่า ตัวเองสามารถมีส่วนร่วมได้โดยการทิ้งขยะลงในภาชนะรองรับจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 35.4) รองลงมา สามารถลดปริมาณขยะ เช่น ใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติกก็ร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดแผนงาน / โครงการ เพื่อแก้ไขปัญหาขยะชุมชน ร่วมแสดงความคิดเห็นปรับปรุงระบบการบริหารจัดการขยะชุมชนให้มีประสิทธิภาพ ตามลำดับ

ตารางที่ 23 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะบริเวณตลาดน้ำอัมพวาของนักท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วม	จำนวน	ร้อยละ
ลดปริมาณขยะ เช่น ใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก	340	26.5
ทิ้งขยะในภาชนะรองรับ	453	35.4
ร่วมแสดงความคิดเห็นวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน	75	5.9
ร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดแผนงานโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาขยะชุมชน	99	7.7
ร่วมแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรของชุมชนแก้ไขปัญหาขยะ	43	3.4
ร่วมแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติตามแผนงานแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน	22	1.7
ร่วมแสดงความคิดเห็นและวางแผนประเมินผลการดำเนินงานตามแผนของชุมชน	37	2.7
ร่วมแสดงความคิดเห็นปรับปรุงระบบการบริหารจัดการขยะชุมชนให้มีประสิทธิภาพ	84	6.6
ร่วมได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน	128	10.0

4.2 ประเภทของขยะชุมชนในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา

การศึกษาประเภทของขยะในชุมชนเทศบาลตำบลอัมพวาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มเก็บขยะจากถังขยะของเทศบาลตำบลอัมพวาจำนวน 3 ถัง ซึ่งอยู่บริเวณรอบ ๆ ตลาดน้ำอัมพวาและสุ่มเก็บขยะจากถังขยะของร้านค้าในบริเวณตลาดน้ำอัมพวา จำนวน 4 ถัง นำมาชั่งน้ำหนักรวมกัน ได้ขยะ 61.7 กิโลกรัม พบว่าเป็นขยะเปียกมากที่สุดจำนวน 26 กิโลกรัมคิดเป็นร้อยละ 42.13 รองลงมาเป็นขยะทั่วไปจำนวน 23.4 กิโลกรัม (ร้อยละ 37.92) ขยะรีไซเคิล 11.5 กิโลกรัม (ร้อยละ 18.63) และขยะอันตราย 0.8 กิโลกรัม (ร้อยละ 1.29) ซึ่งประเภทของขยะที่พบดังกล่าวนี้ไม่สอดคล้องกับข้อมูล ชนิดและปริมาณขยะจากครัวเรือน ซึ่งพบว่า ขยะรีไซเคิลมากที่สุด รองลงมา เป็นขยะเปียก ขยะทั่วไป ขยะอันตราย และขยะอื่น ๆ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการสุ่มเก็บตัวอย่างขยะมาศึกษานี้ ทำการสุ่มเก็บขยะในบริเวณที่ไม่ห่างจากตลาดน้ำอัมพวานัก ผลิตผลขยะจากตลาดน้ำ

อัมพาต ซึ่งเกิดจากครว้เวียน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวมีเป็นจำนวนมาก จึงทำให้สัดส่วนของขยะที่ส่งมาทำการศึกษาและสัดส่วนของขยะจากครว้เวียนไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ทั้งนี้เมื่อนำขยะแต่ละประเภทมาศึกษาในรายละเอียดสามารถจำแนกชนิดของขยะในแต่ละประเภทที่พบได้ดังนี้

4.2.1 ขยะเปียก ประกอบด้วย เศษวัสดุประกอบอาหาร เศษผัก ผลไม้ และเศษอาหารหวานคาวต่าง ๆ ที่พบมีดังนี้ ใบตอง เปลือกแตงโม ถั่วฝักยาว เปลือกถั่วเขียว มะพร้าวอ่อน แตงกวา ขิง มะนาว ผักชี ผักโหระพา หัวหอม ผักกาดหอม ซานอ้อย เปลือกกล้วย ใบสะระแหน่ เศษหญ้า ผลเสาวรส หอยแครง หนังกุ้งต้ม กระจุกไก่ ข้าวเหนียว เปลือกเงาะ เศษมะละกอ มะเขือเทศ ถั่วลิสง กุ้งแห้ง เศษขนมปัง ข้าวต้มมัด ขนมกล้วย ขนมสอดไส้ เศษปู น้ำตาลทราย เส้นผัดไทย ต้นหอม หอยเชลล์ น้ำจิ้มอาหารทะเล เส้นก๋วยเตี๋ยว ดอกมะลิ เศษเปลือกส้มโอ ฝรั่ง เปลือกแอปเปิ้ล ผักกาดตอง เปลือกมะนาว ตะไคร้ กะหล่ำปลี มะยมเชื่อม กระจุกไก่ ขนมจีบ เศษข้าว กุ้งขนมปังปลาหมึก ไข่เจียว พุทรา ก้างปลา เศษหมู กุ้งเส้น เศษเส้นก๋วยเตี๋ยว

4.2.2 ขยะทั่วไป ที่พบประกอบด้วย ซองบุหรี่ ก้นบุหรี่ ซองหมากฝรั่งเค็มดิน ถูใส่ของเทศใกล้ดัส ถูใส่ของท้อป ฟองน้ำล้างจาน กระจกเก่า กระดาษเปื้อน ยางรัดของ ถูขนมเลย์ เปลือกลูกอมฮอลล์ เชือกฟาง ถูขนมขาไก่ตราเบนโตะ ถูพลาสติก ถูใส่อาหารร้อน ถูขนมบานาน่า ถูขนมตราซีกคอน ถูดำ ถูขนมตราเจดีย์คู่ หนังสือพิมพ์เปื้อน กระดาษซับมันขนมปัง ถูใส่ลูกชิ้น กล่องแปรงสีฟันคอลเกต จานโฟม ถ้วยโฟม ตะเกียบ ถูขนมเท็นจิง กล่องนมโฟร์โมสต์ เปื้อน ถูใส่ตะเกียบ ถูพลาสติกใส่ของ กระดาษโบว์แดงเด็ก กล่องนมแลคตาซอย ผ้าอนามัยใช้แล้ว ถูใส่ลูกชิ้น ถูขนมเค้กโรลตราฟาร์มเฮาส์ ซองยา ถูกระดาษKEC ถูขนมปังคั่วของมาการ์นิน ถูใส่ของเซเว่น ถูใส่ช้อนดัชนี ถูมือยางเลอะ ถูสบู่บิวตี้ เปลือกลูกอมช็อกโกแลต ฝาโออิชิ ถูใส่ของที่ระลึก ถูยาพาราเซตามอล แปรงสีฟัน ถูขนมตะวัน ถูขนมเท็น ถูใส่น้ำผลไม้ , น้ำอัดลม ถูหมากฝรั่งดับเบินมันต์ ถูยางอนามัย กระดาษทิชชู ถูขนมกวางเม้ง ถูพลาสติกใส่น้ำแข็ง ถูขนม ถูขนมปังปิ้ง กล่องนมโอวันติน หลอดน้ำดื่มดีได้ กล่องนมเอนฟาโก ฝากาแฟ ถูขนมคอลเน่ กระดาษมันห่อข้าว กระดาษหนังสือพิมพ์ ถูขนมทวิสโก้ ถูเสื่อยัดตราห่านคู่ ฟรอยล์อาหาร ของมามาก่า ๆ จัมโบ้ ถูกระดาษชำระ หม้อดินใส่หอมก

4.2.3 ขยะรีไซเคิล ประกอบด้วยวัสดุภัณฑ์ที่หีบห่อบรรจุของกินของใช้ที่พบมีดังนี้ ขวดเบียร์LEO ขวดเหล้าRED กล่องนมยูนิฟ กระป๋องเบียร์ LEO กระป๋องโค้ก กล่องพลาสติกแข็งใส่อาหาร ขวดโซดาตราสิงห์ กล่องนมโฟร์โมสต์ ขวดน้ำดื่มตราทิพย์ กล่องอลูมิเนียมใส่ลูกอมตราดับเบิลมันต์ แก้วพลาสติกcoffee ถ้วยกระดาษแก้วน้ำกระดาษคอฟฟี่เวรล ขวดแบ่งเซตักโคโคโมะ ถ้วยพลาสติกใส่น้ำจิ้ม หลอดนมกล่อง ขวดนมเบรียวยาคุลล์ ขวดพลาสติกมิลินด้า ขวดน้ำดื่มตรา

สิงห์ กล่องพลาสติกใส่อาหารร้อน ขวดน้ำดื่มตรา PN ถ้วยพลาสติกใสขนมหวาน แก้วพลาสติกใส น้ำผลไม้ ฝาพลาสติกใสแก้วน้ำ หลอดดูดเครื่องดื่ม ขวดเบียร์ LEO ขวดแก้วเครื่องดื่ม M150 ขวดพลาสติกโออิชิ ข้อนพลาสติก จานสังกะสี ข้อนตัดอาหาร ยาสระผมเบบี๋มายด์ ข้อนล้อย่อม

4.2.4 ขยะอันตราย ที่พบประกอบด้วย ถ่านไฟฉายไทเกอร์เวอร์ กระปุกยาไทลีนอล เจลเว็กซ์ ขวดน้ำหอมCC-CE ขวดน้ำหอม in 2 you กระปุกเจลผสมคุลเซ็ท ถ่านไฟฉายพานาโซนิค ถ่านไฟฉายpower

4.3 สภาพการจัดการขยะของเทศบาลตำบลอัมพวา

การศึกษาการจัดการขยะของเทศบาลตำบลอัมพวานี้ ใช้วิธีการเชิงคุณภาพโดยการ สัมภาษณ์ คุณวสุภัทร กล่ำกลิ่น ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลอัมพวา เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2553 พร้อมทั้งใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมกระบวนการดำเนินงาน เก็บรวบรวมขยะ จากครัวเรือนของเจ้าหน้าที่พนักงาน และการขนส่งขยะไปยังหลุมฝังกลบขยะที่ จังหวัดราชบุรี

4.3.1 สภาพทั่วไปของเทศบาลตำบลอัมพวา

เทศบาลตำบลอัมพวา มีพื้นที่ทั้งหมด 2.5 ตาราง 6 กิโลเมตร หรือประมาณ 1,505 ไร่ 1 งาน 60 ตาราง สภาพภูมิประเทศทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำลำคลอง ลำประโดง กระจายทั่ว พื้นที่ เหมาะแก่การเกษตร ประชาชนส่วนใหญ่ จึงประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำสวนมะพร้าว ส้มโอ ลิ้นจี่ กัลฉุย และมีกิจกรรมในครัวเรือน เช่น การผลิตน้ำตาลมะพร้าว เทศบาลตำบลอัมพวา มีตลาดน้ำยามเย็น หรือตลาดน้ำยามเย็น ประชาชน บางส่วนจึงประกอบอาชีพค้าขาย บริเวณ ตลาดน้ำ ริมคลองอัมพวา ซึ่งตลาดน้ำดังกล่าวนี้ ได้รับความนิยมน่าสนใจจากนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศเทศบาลตำบลอัมพวา มีจำนวนชุมชนทั้งหมด 10 ชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนตลาดน้ำอัมพวา ชุมชนโรงเจ ชุมชนวัดอัมพวา ชุมชนคลองอัมพวา ชุมชนริมเขื่อน ชุมชน บางกะพ้อม 1 ชุมชนบางกะพ้อม 2 ชุมชนบางจาก ชุมชนบ้านหัวแหลม และชุมชนประชาอุทิศ มี จำนวนครัวเรือน 1,076 ครัวเรือน มีประชากรตามทะเบียนราษฎร์ 5,4594 คน

4.3.2 ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการขยะของเทศบาลตำบลอัมพวา

การดำเนินงานรักษาความสะอาด ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา เป็นภารกิจของฝ่าย รักษาความสะอาด กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีคุณวสุภัทร กล่ำกลิ่น เป็นผู้อำนวยการ กองการรับผิดชอบดูแลการจัดขยะของเทศบาลตำบลอัมพวาทั้งหมด บุคลากรที่รับผิดชอบ

ดำเนินการจัดการขยะ ประกอบด้วยข้าราชการ จำนวน 3 คน ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 9 คน และ ลูกจ้างโครงการจำนวน 4 คน มีรถบรรทุกเก็บขยะ จำนวน 2 คัน โดยรถบรรทุกขยะ 1 คัน จะมีพนักงานประจำรถ 4 คน มีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บขนขยะประกอบด้วย ไม้คาน 1 อัน ไม้กวาด แห้ง 2 อัน ถูมือ รองเท้าบูท และผ้ากันเปื้อนแบบหนา สำหรับพนักงานประจำรถทุกคนในด้านงบประมาณที่ใช้ เพื่อการรักษาความสะอาด จัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลอัมพวา มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ดังนี้

พ.ศ. 2545	ใช้งบประมาณ	จำนวน	445,160	บาท
พ.ศ. 2546	ใช้งบประมาณ	จำนวน	437,320	บาท
พ.ศ. 2547	ใช้งบประมาณ	จำนวน	379,120	บาท
พ.ศ. 2548	ใช้งบประมาณ	จำนวน	822,880	บาท
พ.ศ. 2549	ใช้งบประมาณ	จำนวน	884,800	บาท
พ.ศ. 2550	ใช้งบประมาณ	จำนวน	1,086,600	บาท
พ.ศ. 2551	ใช้งบประมาณ	จำนวน	1,173,600	บาท
พ.ศ. 2552	ใช้งบประมาณ	จำนวน	2,579,040	บาท
พ.ศ. 2553	ใช้งบประมาณ	จำนวน	4,617,040	บาท

4.3.3 ประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลตำบลอัมพวา

เทศบาลตำบลอัมพวา ไม่มีสถานที่ กำจัดขยะหรือสถานที่ทำลายขยะของตนเอง เมื่อเก็บรวบรวมขยะในเขตเทศบาลแล้วเจ้าหน้าที่ต้องนำขยะไปฝังกลบที่จังหวัดราชบุรี ซึ่งมีระยะทางห่างจาก เทศบาลตำบลอัมพวา ประมาณ 60 กิโลเมตร

สถานการณ์ขยะของเทศบาลตำบลอัมพวาจากการสัมภาษณ์ ผู้เกี่ยวข้องทั้ง ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และเจ้าหน้าที่พนักงาน เก็บขนขยะของเทศบาล ทราบว่าในวันปกติ เทศบาลอัมพวา จะมีปริมาณขยะประมาณ 4-5 ตัน/วัน และจะเพิ่มขึ้นเป็น 8-10 ตัน/วัน ในวันศุกร์ – เสาร์ – อาทิตย์ ทั้งนี้เพราะมีกิจกรรมตลาดน้ำยามเย็นหรือตลาดน้ำอัมพวา ซึ่ง จะทำให้มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชม ตลาดน้ำเป็นจำนวนมาก ทำให้ปริมาณขยะในวันดังกล่าว มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

สภาพปัจจุบันการจัดการขยะของพนักงานเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลอัมพวา ประกอบกับศึกษาสภาพของวัสดุอุปกรณ์ รถบรรทุกขยะที่มีอยู่ สามารถดำเนินการเก็บขนขยะได้ วันละประมาณ 5 ตัน โดยพนักงานเจ้าหน้าที่จะออกเก็บขยะในเวลาประมาณ 03.00 น ของทุกวันเมื่อเก็บรวบรวมขยะ ณ จุดตั้งถังขยะบริเวณต่าง ๆ ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวาแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะขนส่งนำขยะไป ฝังกลบที่จังหวัดราชบุรี โดยก่อนที่รถบรรทุกขยะจะนำขยะไปฝังกลบ ณ บ่อขยะขึ้นซึ่งน้ำหนัก ทุกครั้งเพื่อเสียค่าบริการฝังกลบขยะตามปริมาณน้ำหนักขยะ ดังนั้นในวันปกติเทศบาลตำบลอัมพวา สามารถจัดเก็บขยะได้หมดสิ้น ไม่มีปัญหาขยะตกค้างแต่อย่างใด แต่จะมีปัญหาขยะตกค้างจัดเก็บขยะไปกำจัดไม่ทัน เหลือขยะตกค้างบ้าง ในวันทำการของตลาดน้ำอัมพวา คือ ช่วงวันศุกร์ –เสาร์ – อาทิตย์ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ระบุว่า เป็นเพราะเทศบาลไม่มีสถานที่กำจัดขยะอยู่ในพื้นที่ วัสดุอุปกรณ์โดยเฉพาะรถบรรทุกจัดเก็บขยะมีประสิทธิภาพต่ำบุคลากรที่มีอยู่ไม่เพียงพอ กับภาระงานที่มีจำนวนมากขึ้น อีกทั้งมีขยะฝักจากชุมชนอื่น ๆ ที่อยู่นอกเขตเทศบาลนำขยะมาฝักทิ้งในถังขยะที่ ทต.อัมพวา ต้องรับผิดชอบ มีปริมาณมากขึ้น

4.4. การจัดการขยะโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

4.4.1 สภาพขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา

ข้อมูลการศึกษาถึงชนิดและปริมาณขยะจากครัวเรือนของประชาชนในเขต เทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัด โดยให้ผู้แทนจากครัวเรือน ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม กะประมาณน้ำหนักของขยะแต่ละประเภทที่เกิดขึ้นในแต่ละวันของครัวเรือน จากนั้นนำข้อมูลขยะมาคำนวณประมาณการหาปริมาณขยะในภาพรวมทั้งหมดของเทศบาลตำบลอัมพวา โดยใช้ฐานข้อมูลจำนวนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลอัมพวาที่มีอยู่ทั้งหมด 1,079 ครัวเรือน พบปริมาณขยะดังตารางที่ 24 นี้

ตารางที่ 24 ชนิดและปริมาณขยะในเขต ทต.อัมพวา

ชนิดของขยะ	น้ำหนักเฉลี่ย (กรัม) / ครั้วเรื้อน / วัน	ปริมาณการขยะ ในเขต ทต.อัมพวา / ก.ก. / วัน
ขยะเปียก	2154.41 (2.15 ก.ก.)	2319.85
ขยะรีไซเคิล	2735.00 (2.73 ก.ก.)	2945.67
ขยะทั่วไป	909.63 (0.90 ก.ก.)	971.1
ขยะอันตราย	837.13 (0.83 ก.ก.)	895.57
ขยะอื่น ๆ	259.66 (0.25 ก.ก.)	269.75
รวม	6895.83 (6.86 ก.ก.)	7401.94 (7.4 ตัน)

จากตารางที่ 24 ผลการศึกษาและประมาณการ พบว่าในแต่ละวันเทศบาลตำบลอัมพวา จะมีปริมาณขยะประมาณ 7401.94 ก.ก./วัน หรือ 7.4 ตัน/วัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูล การสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง จากฝ่ายรักษาความสะอาด กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลอัมพวา ที่พบว่าในวันปกติเทศบาลตำบลอัมพวา จะมีปริมาณขยะประมาณ 4-5 ตัน/วัน แต่ ถ้าเป็นวันศุกร์ - เสาร์ - อาทิตย์ ซึ่งมีกิจกรรมตลาดน้ำยามเย็นหรือตลาดน้ำอัมพวา ปริมาณขยะจะเพิ่มขึ้นเป็น 8-10 ตัน/วัน อันจะส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการขยะ ทำให้มีขยะเหลือตกค้าง อันเนื่องจากข้อจำกัดของจำนวนบุคลากรที่มีอยู่และศึกษาของวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะรถบรรทุกเก็บขยะของเทศบาลที่มีอยู่มีจำนวนจำกัดในปัจจุบัน

4.4.2 ประชุมกลุ่มย่อยหาแนวทางบริหารจัดการขยะชุมชนอย่างยั่งยืน

หลังการได้ข้อมูลสภาพปัญหาขยะมูลฝอย ที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา ข้อมูลชนิดและปริมาณขยะของครัวเรือน ข้อมูลชนิดของขยะจากนักท่องเที่ยว ข้อมูลความคิดเห็น จากครัวเรือนและนักท่องเที่ยว ต่อปัญหาและการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชน ข้อมูลสภาพการดำเนินงานบริหารจัดการขยะของฝ่ายรักษาความสะอาดกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งข้อมูลความคาดหวังของประชาชนและนักท่องเที่ยว ที่ต้องการให้ชุมชนร่วมกับเทศบาลตำบลอัมพวา รับผิดชอบ บริหารจัดการขยะชุมชน ผู้วิจัยนำข้อมูลดังกล่าวโดย เฉพาะ ข้อมูลที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะนำมาจัดทำ “ประเด็น” เพื่อเป็นแนวทางจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) หาแนวทางบริหารจัดการปัญหาขยะของชุมชน อย่างยั่งยืนซึ่งประเด็นดังกล่าว มีดังนี้

ประเด็นที่ 1 “ความคิดเห็นของครัวเรือนและนักท่องเที่ยวที่ต้องการให้ ชุมชนมีส่วนร่วม กับเทศบาลตำบลอัมพวาในการบริหารจัดการขยะของชุมชน” มีความเป็นไปได้หรือไม่

ประเด็นที่ 2 ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ กับเทศบาลตำบลอัมพวาได้อย่างไร

ประเด็นที่ 3 นักท่องเที่ยวจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะชุมชนได้อย่างไร

ประเด็นที่ 4 การดำเนินงานเพื่อให้ชุมชนและนักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วม บริหารจัดการของเทศบาลตำบลอัมพวา อย่างเป็นรูปธรรมควรมีแนวทางดำเนินงานอย่างไร

การประชุมกลุ่มย่อยผู้เกี่ยวข้อง (Focus Group) ที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา ผู้วิจัย และคณะทำงานได้ จัดประชุม 3 ครั้ง

ครั้งที่ 1 วันที่ 9 ตุลาคม 2553 ณ บริเวณโรงเรียนอัมพวันวิทยาลัย เวลา 10.00 – 12.30 น ผู้เข้าประชุมประกอบด้วย เยาวชนทั้งชายและหญิง จำนวน 8 คน

ครั้งที่ 2 วันที่ 10 ตุลาคม 2553 ณ วัดบางกะพ้อม เวลา 10.00 – 12.00 น ผู้เข้าประชุมประกอบด้วยผู้นำชุมชน และประชาชนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ จำนวน 7 คน

ครั้งที่ 3 วันที่ 2 พฤศจิกายน 2553 ณ เทศบาลตำบลอัมพวา เวลา 9.00 – 12.00 น ผู้เข้าประชุมประกอบด้วย นักวิชาการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการรักษา ความสะอาดของเทศบาลตำบลอัมพวา จำนวน 12 คน

การดำเนินงานประชุมกลุ่มย่อยแต่ละครั้งนอกจากกลุ่มผู้เข้าประชุม ตามจำนวนดังกล่าวแล้ว ยังมีผู้วิจัยทำหน้าที่ ดำเนินการประชุม และมีผู้ช่วยผู้ดำเนินการประชุมอีกสองคน ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ทำหน้าที่บันทึกการประชุม ถ่ายภาพและอำนวยความสะดวกในการประชุมด้วย ในการประชุมแต่ละครั้งเริ่มแรกผู้ดำเนินการประชุมได้กล่าวต้อนรับและขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุม ที่เสียสละมาร่วมประชุมให้ข้อคิดเห็นจากนั้น ได้อธิบายถึงจุดประสงค์ในการพูดคุยครั้งนี้และอธิบายถึงวิธีการพูดคุย ชักถาม ขอให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ พร้อมทั้งขออนุญาตบันทึกเสียงและถ่ายภาพ จากนั้นผู้ดำเนินการสนทนาได้แนะนำตนเอง พร้อมทั้งแนะนำนักศึกษาผู้ช่วยการประชุม และขอให้ผู้ร่วมประชุมแนะนำชื่อตนเอง ชื่อผู้เข้าร่วมประชุม บางคนก็บอกชื่อสกุลจริง ผู้เข้าร่วมประชุมบางคนก็บอกชื่อเล่น จากนั้นก็ดำเนินการประชุมตามประเด็นดังกล่าว ตั้งแต่ประเด็นที่ 1 ถึงประเด็นที่ 4 โดยระหว่างการประชุม นักศึกษาผู้ช่วยก็บันทึกการประชุมและนำอาหารว่าง

เครื่องดื่มน้ำบริการให้ผู้เข้าร่วมประชุมด้วยทำให้บรรยากาศการประชุมเป็นกันเอง สนุกสนาน บรรลุผลตามประเด็นที่กำหนดไว้ทั้ง 4 ประเด็น

ผลการประชุมผู้เกี่ยวข้องในเขตเทศบาลตำบลอัมพวาทั้ง 3 ครั้ง ไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งหมดโดยสรุปกล่าวคือ

(1.) ที่ประชุมเห็นว่ามีความเป็นไปได้อย่างยิ่งกับความคิดเห็นของครัวเรือนและนักท่องเที่ยว ที่ต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาลตำบลอัมพวา ในการบริหารจัดการขยะของชุมชน

(2.) ที่ประชุมเห็นว่า ชุมชนหรือประชาชนในครัวเรือนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา ได้ดังนี้

2.1 ร่วมวิเคราะห์ปัญหาและ แสดงความต้องการแก้ไขปัญหามูลฝอยของชุมชน

2.2 ร่วมวางแผนและกำหนดกิจกรรมการแก้ไขปัญหา

2.3 ร่วมตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรที่มีเพื่อแก้ไขปัญหา

2.4 ร่วมปฏิบัติตามแผน หรือกิจกรรมที่กำหนด

2.5 ร่วมปฏิบัติตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผน

2.6 ร่วมเสนอแนะปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(3.) ที่ประชุมเห็นว่า นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริการจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลอัมพวาได้ ดังนี้

3.1 ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหามูลฝอยของชุมชน ซึ่งอาจเสนอแนะในกล่องแสดงความคิดเห็นก็ได้

3.2 ร่วมลดปริมาณขยะ ที่จะเกิดขึ้นในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา เช่น ใช้ถุงผ้าจ่ายตลาด

3.3 ร่วมรักษาความสะอาดในเขตเทศบาลตำบลอัมพวาโดยทิ้งขยะลงในภาชนะรองรับที่เทศบาลจัดไว้ หรือทิ้งขยะในภาชนะรองรับขยะร้านค้าหรือครัวเรือน

อนึ่งความคิดเห็นของที่ประชุมต่อ แนวทางการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ระยะเวลาของครัวเรือนและนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับความคิดเห็นของครัวเรือนและนักท่องเที่ยว ซึ่งได้ข้อมูล มาก่อนแล้วจากแบบสอบถาม

(4.) ที่ประชุมเห็นว่า แนวทางการดำเนินงานเพื่อให้ ชุมชนและนักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วน ร่วมในการบริหารจัดการระยะในเขตเทศบาลตำบลอัมพวาเป็นรูปธรรมนี้ ผู้บริการและ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องเปิดใจกว้าง เชื่อมั่นต่อประชาชน ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมการ ดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนอย่างจริงจัง และอาจมีการทดลองตามหลักระเบียบวิธีการวิจัย เปรียบเทียบผล ซึ่งหลังจากทราบผลการทดลองแล้ว อาจมีการพัฒนาขั้นตอนการมีส่วนร่วมของ ชุมชนและนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

4.4.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการระยะ

จากข้อมูลความคิดเห็นของครัวเรือนและนักท่องเที่ยว ซึ่งเก็บรวบรวมโดยใช้ แบบสอบถาม รวมทั้งข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้เกี่ยวข้องที่อยู่ในเขต เทศบาลตำบลอัมพวา ประกอบด้วยกลุ่มเยาวชนทั้งชายและหญิง ผู้นำชุมชน ประชาชนกลุ่มอาชีพ ต่าง ๆ นักวิชาการรวมทั้งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสะอาด กอง สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ของเทศบาลตำบลอัมพวา ได้ผลสรุปแนวทางการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการบริหารจัดการระยะ ที่สำคัญดังนี้

(1.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการระยะ

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ระยะชุมชน ในขั้นตอนต่าง ๆ ได้ดังนี้

- 1) ร่วมวิเคราะห์ปัญหา และความสามารถจัดการระยะผลฝอยของชุมชน
- 2) ร่วมวางแผนและกำหนดกิจกรรมดำเนินงานบริหารจัดการระยะของชุมชน
- 3) ร่วมตัดสินใจใช้ทรัพยากร ที่มีในชุมชนเพื่อการบริหารจัดการระยะ
- 4) ร่วมปฏิบัติตามแผนงาน หรือโครงการ / กิจกรรมเพื่อบริหารจัดการระยะของชุมชน
- 5) ร่วมติดตาม กำกับประเมินผลการดำเนินงานบริหารจัดการระยะของชุมชน
- 6) ร่วมเสนอแนะปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการระยะของชุมชนให้มีประสิทธิภาพ

ยิ่งขึ้น

(2.) การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการบริหารจัดการขยะชุมชน

นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชนตลาดน้ำอัมพวา หรือสถานที่ใด ๆ ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของชุมชน ได้ในขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อสภาพปัญหา หรือแนวทางการดำเนินงาน บริหารจัดการขยะของชุมชน
- 2) ร่วมลดปริมาณขยะที่จะเกิดขึ้นในชุมชน
- 3) ร่วมรักษาความสะอาดในชุมชนโดยทิ้งขยะในภาชนะรองรับ หรือสถานที่ที่กำหนดไว้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องการจัดการขยะโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบริเวณตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม นี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมกาทิ้งขยะของชุมชนประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลอัมพวา รวมทั้งศึกษารูปแบบการจัดการขยะของชุมชนที่เหมาะสม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูล ทั้งเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน จำนวน 300 ครัวเรือน และรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำนวน 623 ราย และรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องและประชุมกลุ่มย่อย เยาวชน ผู้นำชุมชน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ นักวิชาการ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาความสะอาดของเทศบาลตำบลอัมพวา

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 **เทศบาลตำบลอัมพวามีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นจากครัวเรือน** ในภาพรวมโดยเฉลี่ย 7.4 ตัน/วัน เป็นขยะเปียก ประมาณ 2.94 ตัน/วัน ขยะทั่วไป ประมาณ 0.97 ตัน/วัน ขยะอันตราย ประมาณ 0.89 ตัน/วัน และขยะอื่น ๆ ประมาณ 0.26 ตัน/วัน ทั้งนี้จากการสุ่มตัวอย่างขยะจากถังขยะที่ตั้งอยู่บริเวณตลาดน้ำอัมพวา และบริเวณรอบ ๆ ตลาดน้ำพบว่า เป็นขยะเปียกมากที่สุด (ร้อยละ 42.13) รองลงมาเป็นขยะทั่วไป (ร้อยละ 37.92) ขยะรีไซเคิลร้อยละ 18.63) และพบขยะอันตราย น้อยที่สุด (ร้อยละ 1.29)

5.1.2 **การจัดการขยะของครัวเรือน** พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา ประมาณ ร้อยละ 90 มีภาชนะรองรับขยะประจำบ้านของตนเอง โดยครัวเรือน ประมาณร้อยละ 62 ได้ดำเนินการแยกขยะเปียกและขยะแห้งคนละภาชนะรองรับทั้งนี้ ครัวเรือน ร้อยละ 56 เคยคิดแยกขยะเพื่อการจำหน่าย หรือนำไปใช้ประโยชน์อื่น ๆ ในส่วนของการกำหนดหรือการทำลายขยะของครัวเรือน พบว่าครัวเรือนประมาณร้อยละ 90 กำจัดขยะโดยการนำขยะไปทิ้งในถังขยะของเทศบาลที่อยู่ใกล้ ๆ บ้าน หรือนำถังขยะของครัวเรือนไปตั้งไว้ริมรั้วจุดนัดหมาย เพื่อรอให้เจ้าหน้าที่เทศบาลมาเก็บรวบรวมไปฝังกลบต่อไป

5.1.3 **พฤติกรรมกาทิ้งขยะของประชาชน** เมื่ออยู่ในบริเวณบ้านพัก ประชาชน ประมาณ ร้อยละ 92.7 จะทิ้งขยะลงในภาชนะรองรับขยะประจำบ้าน หรือบริเวณส ถานที่ที่

ครัวเรือนจัดไว้ เมื่ออยู่บริเวณนอกบ้านพัก ประชาชนซึ่งเป็นสมาชิกของครัวเรือน ในเขตเทศบาล ตำบลอัมพวา ร้อยละ 57 ทิ้งขยะในภาชนะรองรับที่พบในบริเวณนั้น ๆ

ในส่วนของนักท่องเที่ยว เมื่อมีขยะเกิดขึ้นในระหว่างมาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวา ข้อมูลพบว่านักท่องเที่ยว ร้อยละ 39.5 ได้ทิ้งขยะในถังขยะของร้านค้ามากที่สุด รองลงมา นำขยะไปทิ้งในถังขยะของเทศบาลที่จัดไว้

5.1.4 ความพึงพอใจของครัวเรือนต่อการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา พบว่าครัวเรือน ค่อนข้างพอใจต่อการดำเนินงานบริหารจัดการขยะในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- (1) ความเหมาะสมของขนาดภาชนะรองรับขยะที่เทศบาลจัดไว้ในชุมชน
- (2) ความเหมาะสมของบริเวณที่จัดตั้ง / จัดวางภาชนะรองรับขยะในเขตเทศบาล
- (3) ความเหมาะสมของช่วงเวลาการเก็บรวบรวมขยะในแต่ละวันของเจ้าหน้าที่พนักงานรักษาความสะอาด
- (4) ความเหมาะสมของวิธีการเก็บรวบรวม ขยะจากครัวเรือน ในแต่ละวันทำให้ไม่มีขยะตกค้างในชุมชน
- (5) การขนย้ายขยะไปกำจัดด้วยยานพาหนะที่เหมาะสม

ในส่วนของนักท่องเที่ยว ร้อยละ 8.3 รู้สึกพอใจมากต่อการบริหารจัดการขยะ ของเทศบาล ตำบลอัมพวา และรู้สึกค่อนข้างพอใจ ประมาณ ร้อยละ 36 ส่วนที่เหลือมีความรู้สึกเฉย ๆ ต่อสภาพการบริหารจัดการขยะ

5.1.5 ความปรารถนาของครัวเรือนต่อการบริหารจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา พบว่า ครัวเรือน ร้อยละ 53.3 ปรารถนาให้แต่ละครัวเรือนใน เขตเทศบาลตำบลอัมพวา มีถังขยะประจำบ้านของตัวเอง และครัวเรือน ร้อยละ 94 ปรารถนาให้เทศบาลเป็นผู้กำจัดหรือนำขยะจากครัวเรือนไปทำลาย หนึ่งครัวเรือน ร้อยละ 56 ปรารถนาให้ เทศบาลตำบลอัมพวา เป็นหน่วยงานรับผิดชอบบริหารจัดการขยะของเทศบาล อย่างไรก็ตามมีครัวเรือนอีก ร้อยละ 31.7 ปรารถนาให้ประชาชน เข้ามา มี ส่วนร่วมบริหารจัดการขยะร่วมกับเทศบาลด้วย ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวา ร้อยละ 58.4 มีความเห็นควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบบริหารจัดการขยะด้วย

5.1.6 ประสิทธิภาพในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลอัมพวา จากข้อมูลที่ได้ศึกษาพบว่าเทศบาลมีเจ้าหน้าที่พนักงาน และวัสดุอุปกรณ์รวมทั้งรถบรรทุกเก็บขนขยะในปัจจุบัน

สามารถดำเนินการเก็บขยะได้วันละประมาณ 5 ตัน จากการศึกษาและประมาณการ ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา มีโดยเฉลี่ยวันละ ประมาณ 7.4 ตัน ซึ่งจะมีปริมาณมากขึ้นในวันทำการตลาดน้ำอัมพวา คือ วันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ ดังนั้น ในวันปกติทั่วไปเทศบาลสามารถดำเนินการเก็บขยะไปกำจัดฝังกลบได้ไม่มีปัญหาขยะตกค้าง แต่ในวันทำการตลาดน้ำอัมพวาคือ วันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ เทศบาลจะมีปัญหาบ้างในการเก็บขยะไปกำจัดไม่ทัน จะเหลือขยะตกค้าง ทำให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อชุมชน

5.1.7 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะ ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา พบว่า ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะในขั้นตอนต่าง ๆ ได้ ดังนี้

- (1) ร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการบริหารจัดการขยะของชุมชน
- (2) ร่วมวางแผนและกำหนดกิจกรรมดำเนินงานบริหารจัดการขยะของชุมชน
- (3) ร่วมตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีในชุมชน เพื่อการบริหารจัดการขยะ
- (4) ร่วมปฏิบัติตาม แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม เพื่อบริหารจัดการขยะของชุมชน
- (5) ร่วมติดตาม กำกับ และประเมินผลกิจกรรม / โครงการ การบริหารจัดการขยะของชุมชน
- (6) ร่วมเสนอแนะ ปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการขยะของชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- (7) การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว ต่อการบริหารจัดการขยะของชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ในขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้
  - 1) ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาหรือแนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการขยะของชุมชน
  - 2) ร่วมลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนชุมชน
  - 3) ร่วมรักษาความสะอาดในชุมชนโดยทิ้งขยะในภาชนะรองรับที่มีอยู่ในนั้น ๆ

5.2 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ทั้งคริวเรือนและนักท่องเที่ยวนั้น เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดขยะมูลฝอยในชุมชนจะเห็นได้ว่า แต่ละคริวเรือนมีขยะเกิดขึ้น โดยเฉลี่ย 6.86 กิโลกรัม/คริวเรือน/วัน หรือประมาณ 7.4 ตัน ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา ประกอบกับสมรรถนะ ในการเก็บขนขยะของบุคลากรเทศบาลที่มีอยู่อย่างจำกัด สามารถดำเนินการได้วันละ ประมาณ 5 ตัน จึงทำให้เกิดปัญหาขยะเหลือตกค้างโดยเฉพาะในวันทำการของตลาดน้ำอัมพวา ซึ่งได้แก่วันศุกร์ วันเสาร์ และวันอาทิตย์ และมีแนวโน้ม ปัญหาการตกค้างของขยะจะมีความรุนแรงหรือมีปริมาณมากขึ้น เพื่อให้เกิดการวางแผนและเตรียมการรองรับในการบริหารจัดการขยะอย่างยั่งยืนและเหมาะสม ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.) เทศบาลตำบลอัมพวา โดย ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบงานรักษาความสะอาด ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม ซึ่งอาจประสานงานทำความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางวิชาการ กับสาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ทดลองดำเนินการการศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ก่อนที่จะขยายผลการดำเนินงานให้ครอบคลุมทั่วทั้งเทศบาล

2.) เทศบาลควรรณรงค์ ให้ความสำคัญ ความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวลดปริมาณขยะและทิ้งขยะในภาชนะรองรับอันเป็นการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่ต้นเหตุ จะส่งผลให้ประหยัดงบประมาณในการเก็บ รวบรวมขนส่งและกำจัดขยะซึ่งเทศบาลเสียค่าใช้จ่ายปีละกว่า 4 ล้านบาท

บรรณานุกรม

- ธเวศ ศรีสถิตย์.2553. **วิศวกรรมการจัดการมูลฝอยชุมชน** .กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาณัติ ต๊ะปิ่นตา.2553.**ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย**. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วสุภัทร กล้ากลิ่น.(2553,มิถุนายน)ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม.สัมภาษณ์.
- ยุพดี เสตพรธน.2544.**ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม**.กรุงเทพฯ:.พิศิษฐการพิมพ์.
- สุธีรา ตุลยะเสถียร,โกศล วงศ์สุวรรณค์และสถิต วงศ์สุวรรณค์.2544. **มลพิษสิ่งแวดล้อม: ปัญหา
สังคมไทย**.กรุงเทพฯ :บริษัทรวมสาสน์ (1997).
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.2545.**การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม** พิมพ์ครั้งที่ 6.กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ดอกเบี๋ย.
- ฤาเดช เกิดวิชัย. (2549). **การวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม
ร่วม เพื่อสร้างรูปแบบการดำเนินชีวิตตามวิถีสังคมชาวพุทธ : กรณีศึกษา การ
มีส่วนร่วมของชุมชน อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี.** กรุงเทพมหานคร :
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ทะนงศักดิ์ คุ่มไชนะ้า. (2546). **การศึกษากับการพัฒนาชุมชน (Education Communication
Development)**. ขอนแก่น : พิมพ์ศิริภรณ์ ออฟเซ็ท.
- ทศพล กฤตพิสิฐ. (2538). **การมีส่วนร่วมของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เขตหนองจอกที่มีต่อ
โครงการ/กิจกรรมการพัฒนาตามแนวทาง “บรม” และ “บวร” เพื่อสร้างสรรค์
อุดมการณ์ แผ่นดินทอง หนองจอก.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธีระชัย เด็ดขาด. (2544). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการด้านความมั่นคงปลอดภัย
ในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชน ศึกษาเฉพาะประชาชนในเขตพื้นที่สถานีตำรวจ
นครบาลหลักสอง.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.

- บรรพต ประยูรวงษ์. (2544). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณีอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี.** ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อาณัติ ต๊ะปิ่นตา (2551). เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง **การจัดการขยะมูลฝอย.** สาขาวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ประชัย ศรีจามร. (2549). **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปลูกป่าภาครัฐ, กรณีศึกษาตำบลป้าน้อยออดอนชัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.** ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ประสพสุข ดีอินทร์. (2531). **การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนัน.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประเวศ วะสี. (2536). **การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยเพื่อการพัฒนา. ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท.** กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิภูมิปัญญา.
- ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ. (2543). **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พันธุ์ทิพย์ รามสูต. (ม.ป.ป.). **การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม.** นครปฐม : สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล
- มหาดไทย, กระทรวง กรมการปกครอง. (2543). **คู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล.** กรุงเทพมหานคร : อสารักษ์ชาติดินแดน
- เกษม จันท์แก้ว. (2541). **เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม.** กรุงเทพมหานคร: โครงการสหวิทยาการบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เอกสิทธิ์ สูดแก้ว. (2549). **การประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวและการจัดการของชุมชนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.** วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (อุทยานและนันทนาการ) สาขาอุทยานและนันทนาการ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร

- กัญญารัตน์ สุตสะอาด. (2546). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของตลาดริมน้ำดอนหวาย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, กรุงเทพมหานคร
- ฝ่ายตรวจและบังคับการ. (2549). **พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535**. กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). **นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบันของประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- ศูนย์บริการวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์. (2546). **รายงานฉบับสมบูรณ์ Final Report โครงการนำร่องเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมคลองอัมพวา**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุมณฑา หลบภัย. (2543). **จิตสำนึกในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวกของผู้ประกอบการค้า บริเวณตลาดน้ำดำเนินสะดวก**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, กรุงเทพมหานคร
- สำนักงานจังหวัดสมุทรสงคราม, (2552) **แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรสงคราม ปี 53 – 56**. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2552 จาก <http://www.samutsongkhram.go.th/index1.htm>
- อติภา ทรัพย์ตานนท์. (2548). **ทำการศึกษาแนวทางเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาตลาดน้ำวัดไทร แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, กรุงเทพมหานคร
- อุษา เทียนทอง. (2552). **ความต้องการและความคาดหวังการพัฒนาจังหวัดสมุทรสงคราม; ภาคส่วนชุมชนและท้องถิ่นจังหวัด**. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ. โครงการวิจัยและพัฒนาจังหวัดสมุทรสงครามเชิงบูรณาการ ปี พ.ศ. 2553 ถึง 2556. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- อคิน รพีพัฒน์. (2537). **สลัม ปัญหาและแนวทางแก้ไข**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.สายฝน ตริณาวงษ์. (2547). **การจัดทำแผนพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วม : ศึกษากรณีตำบลสามบัณฑิตอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาสังคมเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา.

สิทธิณัฐ ประพุทธนิตสาร. (2548). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : แนวคิดและ
แนวปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2545). **การใช้สถิติในงานวิจัยอย่างถูกต้องและได้มาตรฐาน**.
กรุงเทพมหานคร : เพื่อฟ้าพื้ดินตั้ง.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 12) .
กรุงเทพมหานคร : หจก. สามลดา.

เพ็ญแข แสงแก้ว . (2541) . **การวิจัยทางสังคมศาสตร์** . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สุนทร กองทรัพย์. (2548). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหาร
ส่วนตำบลกรณีศึกษาตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**. ภาคนิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิตสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

เสน่ห์ จามริก. (2540). **การเมืองไทยกับพัฒนาการรัฐธรรมนูญ**. สถาบันไทยคดีศึกษา.
กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์

ทฤษฎีแรงจูงใจ. [Online]. (2549). Available: [http://web.acc.chula.ac.th/~yexec101/MIT-
WU/download/seminar/Motivation-eport.doc](http://web.acc.chula.ac.th/~yexec101/MIT-WU/download/seminar/Motivation-eport.doc);[2549, สิงหาคม 26].

ลือชา วนรัตน์. (2549). กระบวนการ “AIC” ในพื้นที่จริงใน AIC กับ อบต. [Online]. Available:
<http://advisor.anamai.moph.go.th/tamra/AIC4.html> [2549, กันยายน 27].

วัฒนา บันเทิงสุข. (2546). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนใน
กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการใช้สมุนไพรในชุมชนบ้านซาก
ดับเต่า จังหวัดระยอง**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

Cohen, J.M. & Norman, U.T. (1985). **Participation's place in rural development: seeking**

Clarify through specificity. *World Development* (8): 213 - 218.

Erwin, W. (1976). **Participation management: concept in Theory and implementation.**

Georgia: Georgia State University.

Ho, H. (1983). **Strategies and measure to secure people's participation in development**

at the Grassroots level. Professional Paper of ICSW, Westems Pacific Regional Conference.

Maslow, A.H. (1970). **Motivation and personality.** 2nd ed. New York: Harper and Row.

Stringer, E. (1999). **Action research in action.** 2nd edn. London: SAEG.

Vroom, V.H. (1964). **Work and motivation.** New York: Wiley and Sons.

Whyte, W.F. (1991). **Participatory action research.** London: SAGE.

WHO/UNICEF. (1978). **Report of the international conference on primary health care.**

New York: N.P.Press.

Shah,K.L. 2000. **Basic of Solid and Hazardous Waste Management Technology.**New

Jersey: Prentice-Hall, Inc.

Parichat Thongburuang.2005. **Solid Waste Management of Tourit Resorts Case Study :**

Romfa Thai Village, Tubtao Subdistrict,Changrai Province.M.S thesis, Faculty of Graduate Studies, Mahidol University.

World Bank Report. 1994. **Solid Waste Management at Community Level.** สืบค้นเมื่อ 27

กรกฎาคม 2553 จาก [http:// www.devalt.org/newsletter/jun04/head.htm](http://www.devalt.org/newsletter/jun04/head.htm)

Thaniya Kaosol.2009. **"Sustainable Solution for Municipal Solid Waste Management in**

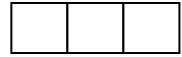
Thailand." *World Academy of Science, Engineering and Technology.*60:665-670.

Jagdish C. Kuniyal, Arum P. Jain and Ardhndu S. Shannigrahi.2003. “ Solid Waste Management in Indain Himalayan Tourist” Treks: a case study in and around the Valley of Flowers and Hemkund Sahib.” Waste Management.Volume 23,Issue 9:807-816.

Google แผนที่ประเทศไทย (2552). แผนที่อำเภออัมพวาและตลาดน้ำอัมพวา. สืบค้นเมื่อ 28 กันยายน2552 จาก <http://maps.google.co.th>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามการจัดการขยะในครัวเรือน

โครงการวิจัย เรื่อง “การจัดการขยะ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบริเวณ

ตลาดน้ำอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม ”

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชนิดและปริมาณขยะ ของชุมชนตลาดน้ำอัมพวาและบริเวณใกล้เคียง เพื่อนำไปใช้ในการวางแผน คัดแยกและบริหารจัดการขยะ มิให้เป็นผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและคุณภาพชีวิตของชุมชน ในเขตพื้นที่ เทศบาล ตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และเทศบาลตำบลอัมพวา
3. ข้อมูลเกี่ยวกับชนิดและปริมาณขยะที่ได้นี้ จะนำไปวิเคราะห์ในภาพรวมเพื่อวางแผนคัดแยก และบริหารจัดการขยะตามโครงการวิจัยนี้เท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด
4. แบบสอบถามมีทั้งหมด 7 ตอน เพื่อความสมบูรณ์ของการวางแผนบริหารจัดการขยะ โปรดตอบแบบสอบถาม ตามความเป็นจริงให้ครบถ้วน
5. ผู้ตอบแบบสอบถามนี้ เป็นสมาชิกหรือหัวหน้าครัวเรือน โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริง หรือตอบคำถามในช่องว่างที่กำหนดให้

ขอขอบคุณยิ่ง

คณะนักวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1 เพศ 1. ชาย 2. หญิง

2 อายุ (ระบุ).....ปี

3 ระดับการศึกษาสูงสุด

1. มธยมศึกษา

4. ปริญญาหรือ

เทียบเท่า

2. มธยมศึกษาตอนต้น

5. ปริญญา

3. มธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า 6. สูงกว่าปริญญา ตรี

7. (ระบุ).....

4 อาชีพหลัก

1. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

4. ศักดิ์/ทำธุรกิจ

ส่วนตัว

2. รับจ้าง 5. พ่อแม่บ้าน

3. เกษตรกรรม/ทำ 6. นักเรียน/นักศึกษา

7. อื่นๆ(ระบุ)..... .....

5 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนตลาดน้ำอัมพวา

1. ไม่เกิน 5 ปี 2. 0 ปี

3. เกินกว่า 10 ปี ขึ้น

6 สถานภาพในครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. หัวหน้าครัวเรือน

2. สมาชิกครัวเรือน

3. ผู้อาศัย 4. อื่นๆ(ระบุ).....

7) ในครัวเรือนของท่าน มีสมาชิกอาศัยอยู่ทั้งหมดกี่คน(ระบุ) ..... คน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับขยะของครัวเรือนในแต่ละวัน

8) โปรดระบุชนิดและปริมาณของขยะเปียก ที่เกิดขึ้นในครัวเรือนของท่านในแต่ละวัน ตามที่พบจริง(ตอบได้หลายข้อ)

1. อาหาร/เศษข้าว/เศษขนม จำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
2. เศษพืชผัก/ผลไม้ จำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
3. เศษใบไม้/ใบตอง อาหาร จำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
4. ซากสัตว์/เนื้อ/หนัง จุก/กั๋ง/กระดองปู/ก้างปลา/ไก่/เปลือกไข่ ฯลฯ
จำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
5. ริ้ววัสดุอื่นๆที่สามารถย่อยสลายเนาเป็อยง่าย จำนวนประมาณ
(ระบุ).....กิโลกรัม
6. (ระบุ).....
7. ขยะเปียกใดๆ

9) โปรดระบุชนิดและปริมาณของขยะแห้งที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่รีไซเคิลหรือขายได้ ที่เกิดขึ้นในครัวเรือนของท่านในแต่ละวัน ตามที่พบจริง (ตอบได้หลายข้อ)

1. กระดาษ/ลังกระดาษ จำนวนประมาณ (ระบุ).....กิโลกรัม
2. สื่อพิมพ์/แผ่นพับ/รูปภาพ/เอกสารต่างๆ/กระดาษต่างๆ จำนวน
ประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
3. แก้ว/ภาชนะแก้วใส่อาหาร หรือเครื่องดื่มขวดแก้วสีต่างๆ จำนวน
ประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
4. ก่อ่งนม/ก่่ง น้ำผลไม้ต่างๆ จำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม

5. พลาสติก/ภาชนะพลาสติก/ของเล่นพลาสติก ฯลฯ จำนวนประมาณ (ระบุ).....กิโลกรัม
6. กระจังเบียร์/กระจังนม/กระจังใส่เครื่องดื่มชนิดต่างๆจำนวน ประมาณ (ระบุ).....กิโลกรัม
7. เศษโลหะต่างๆ เศษเหล็ก อลูมิเนียม สังกะสี ทองแดง ทองเหลือง ดีบุก ลวด ตะปู ฯลฯจำนวนประมาณ (ระบุ).....กิโลกรัม
8. ขยะอิเล็กทรอนิกส์/จอคอมพิวเตอร์ ฯลฯ จำนวนประมาณ (ระบุ)..... กิโลกรัม
9. ยาง/แผ่นยาง จำ ประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
10. อื่นๆ(ระบุ)..... .....
11. ไม่มีขยะที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้

10. ไปรระบุชนิดและปริมาณของขยะแห่งที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ หรือย่อยสลายยาก ไม่คุ้มค่ากับการรีไซเคิลที่เกิดขึ้นในครัวเรือนของท่านในแต่ละวัน ตามที่พบจริง (ตอบได้หลายข้อ)

1. กล่องโฟม ฟอยล์ บรรจุภัณฑ์ใส่อาหารจำนวนประมาณ (ระบุ).....กิโลกรัม
2. วัสดุใส่อาหาร/ถังก้อนแก้ว/ซองบะหมี่สำเร็จรูป/พลาสติกห่อหุ้ม อาหารประเภทต่างๆจำนวนประมาณ (ระบุ).....กิโลกรัม
3. ภาชนะ/กระดาดเคลือบมัน/กระดาดเปื้อนสิ่งสกปรกจำนวน ประมาณ (ระบุ).....กิโลกรัม
4. กระจังเหล็กเคลือบดีบุก เช่น กระจังบรรจุอาหารบางชนิด (ปลา กระจัง)จำนวนประมาณ (ระบุ).....กิโลกรัม
5. มิก /กระเบื้องจำนวนประมาณ (ระบุ).....กิโลกรัม

6. ยบอาหารชนิดต่างๆ จำนวนประมาณ (ระบุ)..... กิโลกรัม
7. อื่นๆ (ระบุ).....
8. ไม่มีขยะแห่งประนี้เลย

11) โปรดระบุชนิดของ**ขยะพิษหรือขยะที่มีสารพิษ** หากทิ้งไม่ระวังจะเป็นอันตรายต่อคน สัตว์และสิ่งแวดล้อม ที่เกิดขึ้นในครัวเรือนของท่านในแต่ละวันตามที่พบเห็นจริง (ตอบได้หลายข้อ)

1. หลอดไฟ หลอดฟลูออเรสเซนต์ (หลอดนีออน) จำนวนประมาณ (ระบุ)..... กิโลกรัม
2. ป้องสเปรย์ฉีดผม สเปรย์ยาฆ่าแมลง สเปรย์ทำความสะอาดต่างๆ จำนวนประมาณ (ระบุ)..... กิโลกรัม
3. แบตเตอรี่ชนิดต่างๆ ที่หมดอายุแล้ว จำนวนประมาณ (ระบุ)..... กิโลกรัม
4. ยาต่างๆหมดอายุแล้ว จำนวนประมาณ (ระบุ)..... กิโลกรัม
5. เครื่องสำอาง น้ำยาล้างเล็บ น้ำยาย้อมผม น้ำยากัดสีผม จำนวนประมาณ (ระบุ)..... กิโลกรัม
6. ฆ่าแมลง ฆั้ดเงาไม้ ฆั้ดเงาโลหะ แล็กเกอร์ ทินเนอร์ ชะแล็ก กาว สีทาบ้าน จำนวนประมาณ (ระบุ)..... กิโลกรัม
7. น้ำยาทำหมสะอาดเครื่องสุขภัณฑ์ จำนวนประมาณ (ระบุ)..... กิโลกรัม
8. ฆ่าแมลง สารกำจัดวัชพืช ปุ๋ยเคมี จำนวนประมาณ (ระบุ)..... กิโลกรัม

9. ในเครื่อง น้ำมันเบรค น้ำมันหล่อลื่นต่างๆ จำนวนประมาณ
(ระบุ)..... กิโลกรัม

10. บรรจุภัณฑ์ สารเคมี สารพิษต่างๆ จำนวนประมาณ
(ระบุ)..... กิโลกรัม

11. อื่นๆ(ระบุ .....

12. ไม่มีขยะ เลย

12) โปรดระบุ ชนิดและปริมาณของขยะอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในครัวเรือนของท่านในแต่ละวัน ตามที่พบเห็นจริง (ตอบได้หลายข้อ)

1. ไม้ จำนวนประมาณ (ระบุ)..... กิโลกรัม

2. สดุก่อสร้างอื่นๆจำนวนประมาณ (ระบุ)..... กิโลกรัม

3. อื่นๆ(ระบุ .....

4. ขยะอื่นๆเลย

ตอนที่ 3 ข้อมูลการจัดการขยะของครัวเรือน

13) ครัวเรือนของท่านได้ดำเนินการลดปริมาณขยะในแต่ละวันบ้างหรือไม่

1. ไม่ได้ดำเนินการ

2. ดำเนินการ

(ข้ามไปตอบข้อ 15)

14) ครัวเรือนของท่านดำเนินการลดปริมาณขยะอย่างไรบ้าง (ตอบได้หลายข้อตามการปฏิบัติจริง)

1. ลดปริมาณขยะที่อาจเกิดขึ้น เช่น ใช้ถุงผ้าใส่ของแทนถุงพลาสติก/ถุงก๊อบแก๊บ

2. เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นพิษ หรือเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

เช่น ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก แทนการใช้ปุ๋ยเคมี

3. นำขยะที่เป็นวัสดุมาใช้ใหม่ หรือใช้ซ้ำหลายๆ ครั้ง ก่อนที่จะทิ้ง เช่น ใช้ขวด
กาแฟ ขวดน้ำหวาน ใส่น้ำดื่ม
4. นำขยะที่เป็นวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุด เสียหาย มาซ่อมแซมใช้ใหม่ เช่น แก้ว, โต๊ะ, ตู้ใส่
กับข้าว
5. ยะมาแปรรูปตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้
ประโยชน์ใหม่ เช่น นำขยะเปียกมาทำปุ๋ยหมัก เป็นต้น
6. เลี่ยงการซื้อสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรจุภัณฑ์ห่อหลายชั้น
7. เลี่ยงการใช้สินค้าที่มีอายุการใช้งานต่ำ เช่น เลือกซื้อหลอดไฟฟ้าที่มีอายุ
ใช้งาน 12000 ชั่วโมงแทนหลอดไฟอายุการใช้งาน 8000 ชั่วโมง
8. ในการเลือกซื้อสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก ฯลฯ เลือก
ซื้อเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดบรรจุใหญ่กว่า เนื่องจากใช้บรรจุภัณฑ์น้อยกว่า
9. เลือกซื้อสินค้าที่ผู้ผลิตมีการเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์ หลังการบริโภค เช่น
น้ำอัดลมบางชนิดที่บรรจุขวดแก้วเรียกคืนขวด
10. อกซื้อสินค้าที่มีระบบมัดจำและคืนเงิน เมื่อนำบรรจุภัณฑ์มาคืน เช่น
น้ำปลาบางชนิดเรียกคืนขวด ฯลฯ
11. อกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมารีไซเคิลได้
12. อกซื้อสินค้าที่มีการออกแบบให้ใช้ได้มากกว่า 1 ครั้ง เช่น แบตเตอรี่ชนิดเติม
ประจุไฟฟ้าใหม่ได้
13. เลือกใช้สินค้าชนิดเติมใหม่ (refill) เช่น น้ำยาล้างจาน
14. หรือใช้สิ่งของ หรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้อยู่ร่วมกัน เช่น อุปกรณ์ทำความสะอาด
สะอาดบ้าน ฯลฯ
15. อื่นๆ (ระบุ).....

15) ครวัเรียนของท่านมีวิธีการเก็บรวบรวมขยะอย่างไร

1. มีถังขยะหรือภาชนะรองรับขยะประจำบ้าน
2. ถังขยะ แต่มีสถานที่หรือบริเวณที่ทิ้งขยะประจำบ้านที่ชัดเจน/ทุกคนในบ้านรับรู้ร่วมกัน
3. อื่นๆ (ระบุ) .....

16) การเก็บรวบรวมขยะในครวัเรียนของท่าน ได้ดำเนินการอย่างไร

1. แยกขยะเปียก/ขยะแห้งในแต่ละภาชนะรองรับ
2. ไม่แยกประเภทของขยะ/ทิ้งรวมๆกันในภาชนะเดียวกัน หรือสถานที่เดียวกัน
3. อื่นๆ (ระบุ).....

17) โดยปกติแล้ว เมื่ออาศัยอยู่ในบริเวณบ้านพัก ท่านมักจะพบว่าสมาชิกในครวัเรียนของท่าน ส่วนมากมีพฤติกรรมการทิ้งขยะอย่างไร

1. ทิ้งขยะในภาชนะ หรือสถานที่ที่ครวัเรียนจัดไว้
2. ี่ขยะเลอะเทอะทั่วไปในบริเวณบ้าน
3. ทิ้งขยะริมรั้วบ้าน รอคการเก็บไปฝังหรือทำลาย
4. อื่นๆ (ระบุ).....

18) โดยปกติแล้ว เมื่ออาศัยอยู่นอกบ้านพัก เช่น อยู่ที่ตลาด อยู่ที่วัด อยู่ที่โรงเรียน ท่านมักจะพบว่าสมาชิกในครวัเรียนของท่านส่วนมากมีพฤติกรรมการทิ้งขยะอย่างไร

1. ี่ขยะในภาชนะรองรับที่จัดไว้ (ถ้ามี)
2. ทิ้งขยะตามความสะดวก ในบริเวณนั้นๆ
3. ี่ขยะไว้กับตัวเองก่อน รอทิ้งเมื่อพบภาชนะรองรับ
4. อื่นๆ (ระบุ).....

19) ครั้วเรือนของท่านนำขยะไปทิ้ง/กำจัด/ทำลายโดยวิธีใด

1. ทิ้งในถังขยะของเทศบาล ที่อยู่ใกล้ๆบ้าน
2. ขยะของครั้วเรือนไปตั้งไว้ ณ บริเวณที่กำหนดเพื่อรอให้เจ้าหน้าที่เทศบาลมาเก็บ/รวบรวมไปกำจัด
3. ขยะไปฝังกลบ
4. ขยะไปเผาไฟ
5. ขยะไปทิ้งแม่น้ำ/ลำคลอง
6. ขยะไปกองทิ้งไว้ตามธรรมชาติให้ย่อยสลายเอง
7. อื่นๆ (ระบุ).....

20) ครั้วเรือนของท่าน เคยคัดแยกขยะเพื่อการจำหน่ายหรือนำมาใช้ประโยชน์อื่น ๆ อีกหรือไม่

1. ไม่เคย
2. เคย โปรด ระบุวิธีการนำขยะมาใช้ประโยชน์ใหม่.....

21) ครั้วเรือนของท่านเคยนำขยะมาทำปุ๋ยหมักบ้างหรือไม่

1. ไม่เคย
2. เคย โปรด ระบุจำนวนครั้งที่นำขยะมาทำปุ๋ย/เดือน (ระบุ)..... ครั้ง

ตอนที่ 4 ปัญหาการจัดการขยะของชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา

22) ในชุมชนของท่านมีถังขยะหรือภาชนะรองรับขยะเพียงพอหรือไม่

1. เพียงพอ
2. ไม่เพียงพอ

23) ชุมชนของท่าน มีปัญหาขยะล้นเมืองหรือไม่

1. ไม่เคยมี
2. มี เป็นบางครั้ง

3. มีเป็นปร 4. อื่นๆ (ระบุ).....

24) ทูมชนของท่านมีปัญหการจ้ดวางถ้งชยะหรือภาชนะรองรับชยะในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสมหรือไม่

1. ไม่เคยมี 2. มี ังเป็นบางครั้ง

3. มีเป็นปร 4. อื่นๆ (ระบุ).....

25) ทูมชนของท่านมีปัญหาในการค้ดแยกชยะหรือไม่

1. ไม่เคยมี 2. มี ังเป็นบางครั้ง(ระบุปัญหา).....

3. มีเป็นปร 4. อื่นๆ (ระบุ).....

26) ทูมชนของท่านมีปัญหการเก็บขนย้ายชยะหรือไม่

1. ไม่เคยมี 2. มี ังเป็นบางครั้ง

3. มีเป็นปร 4. อื่นๆ (ระบุ).....

27) ทูมชนของท่านมีปัญหการกำจ้ด/ทำลายชยะหรือไม่

1. ไม่เคยมี 2. มี ังเป็นบางครั้ง

3. มีเป็นปร 4. อื่นๆ (ระบุ).....

28) ทูมชนของท่านมีปัญหการล้ินเหม้ินจากชยะหรือไม่

1. ไม่เคยมี 2. มี ังเป็นบางครั้ง

3. มีเป็นปร 4. อื่นๆ (ระบุ).....

29) ทูมชนของท่านมีปัญหาน้ำในแหล่งน้ำ คุ/คลอง เกิดการเนาเสี้ย และส่งกล้ินเหม้ิน อันเนื่องมาจากชยะหรือไม่

1. ไม่เคยมี 2. มี ังเป็นบางครั้ง

3. มีเป็นปร 4. อื่นๆ (ระบุ).....

30) ชุมชนของท่านเกิดปัญหาการอุดตันของท่อระบายน้ำ อันเนื่องมาจากขยะ ทำให้เกิดน้ำท่วมบ้างหรือไม่

1. ไม่เคยมี 2. มี เป็นบางครั้ง
3. มีเป็นประจำ 4. อื่นๆ (ระบุ).....

31) ชุมชนของท่านเกิดปัญหาสภาพภูมิทัศน์แหล่งน้ำ/คู/คลอง ไม่สวยงาม อันเนื่องมาจากปัญหาขยะหรือไม่

1. ไม่เคยมี 2. มี เป็นบางครั้ง
3. มีเป็นประจำ 4. อื่นๆ (ระบุ).....

32) ชุมชนของท่านเกิดปัญหาค้นพิษ/หมอกควัน อันเนื่องมาจากการเผาขยะ หรือไม่

1. ไม่เคยมี 2. มี เป็นบางครั้ง
3. มีเป็นประจำ 4. อื่นๆ (ระบุ).....

33) ชุมชนของท่านเกิดปัญหาฝุ่นละออง ที่เกิดจากการเผาขยะ หรือไม่

1. ไม่เคยมี 2. มี เป็นบางครั้ง
3. มีเป็นประจำ 4. อื่นๆ (ระบุ)..... ....

34) ชุมชนของท่านเกิดปัญหาพื้นดินที่เป็นสถานที่ฝังกลบขยะ ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการเกษตรหรือไม่

1. ไม่ ยมี
2. มี เป็นบางครั้ง
3. มีเป็นประจำ 4. อื่นๆ (ระบุ).....

35) ชุมชนของท่านเกิดการปนเปื้อนของน้ำชะขยะไหลลงสู่ชั้นน้ำใต้ดิน เสี่ยงต่อการนำมาใช้บริโภคหรือไม่

1. ไม่เคยมี 2. มี เป็นบางครั้ง

3. มีเป็นปร 4. อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของชุมชน

“ท่านหรือสมาชิกในครัวเรือนของท่าน มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการขยะของชุมชนเทศบาลตำบลอัมพวาเหล่านี้หรือไม่”

- (36) ร่วมวางแผนวิเคราะห์ปัญหา อันเนื่องมาจากขยะของชุมชน
1. มีส่วนร่วม 2. ไม่มีส่วนร่วม
- (37) ร่วมศึกษาความต้องการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน
1. มีส่วนร่วม 2. ไม่มีส่วนร่วม
- (38) ร่วมกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาขยะที่สนองความต้องการของชุมชน
1. มีส่วนร่วม 2. ไม่มีส่วนร่วม
- (39) ร่วมตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม/ชุมชนในการแก้ไขปัญหาจากขยะ
1. มีส่วนร่วม 2. ไม่มีส่วนร่วม
- (40) ร่วมปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม แก้ไขปัญหาขยะให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด
1. มี ส่วนร่วม 2. ไม่มีส่วนร่วม
- (41) ร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมแก้ไขปัญหาขยะ
1. มี ส่วนร่วม 2. ไม่มีส่วนร่วม
- (42) ร่วมปรับปรุงระบบการบริหารงาน โครงการแก้ไขปัญหาขยะให้มีประสิทธิภาพ
1. มี ส่วนร่วม 2. ไม่มีส่วนร่วม
- (43) ร่วมได้รับประโยชน์ จากแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาขยะชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน
1. มีส่วนร่วม 2. ไม่มีส่วนร่วม

ตอนที่ 6 ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการขยะชุมชนในเขตเทศบาลตำบล

อัมพวา

ในสภาพปัจจุบันท่านมีความพึงพอใจ ต่อการบริหารจัดการขยะของชุมชนอยู่ในระดับใด

กิจกรรมการบริหารจัดการขยะ		ระดับความพึงพอใจ				
		พอใจ มาก ที่สุด (5)	ค่อนข้าง พอใจ (4)	เฉย ๆ (3)	ไม่ค่อย พอใจ (2)	ไม่พอใจ อย่าง มาก (1)
44	ความเหมาะสมของขนาดภาชนะ รองรับขยะในชุมชน					
45	ความเหมาะสมของตำแหน่ง/จุด/ บริเวณที่จัดตั้งภาชนะรองรับขยะ ในชุมชน					
46	ความเพียงพอของจำนวนภาชนะ รองรับขยะในชุมชน					
47	ความเหมาะสมของช่วงเวลาการ เก็บรวบรวมขยะในแต่ละวันของ เทศบาล					
48	ความเหมาะสมของวิธีการเก็บ รวบรวมขยะจากครัวเรือนในแต่ละ วัน ทำให้ไม่มีขยะตกค้างในชุมชน					

49	ความเหมาะสมของการตัดแยก ขยะโดยเจ้าหน้าที่เทศบาล เพื่อ การกำจัดหรือนำกลับมาใช้ ประโยชน์อีก					
50	มีการขนย้ายขยะไปกำจัด ด้วย ยานพาหนะที่เหมาะสม					
51	การขนย้ายขยะไปกำจัด ไม่เกิด ปัญหาหก/หล่น เลอะเทอะใน ชุมชน					
52	การกำจัดขยะใช้วิธีที่เหมาะสมกับ ชนิด/ประเภทของขยะ					
53	กระบวนการกำจัดขยะทันเวลาไม่ มีขยะตกค้างในชุมชน					
54	ความร่วมมือของประชาชน ใน การจัดการขยะชุมชน					

ตอนที่ 7 ความปรารถนาในการจัดการขยะชุมชนในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา

ท่านมีความปรารถนาหรือมีความคิดเห็นในการบริหารจัดการขยะของชุมชนอย่างไร

55) ในแต่ละครัวเรือน ควรมีวิธีการรวบรวมขยะอย่างไร

1. มีถังขยะหรือภาชนะรองรับขยะประจำบ้าน
2. ใช้ถุงดำใส่ขยะแล้วมัดรอให้เทศบาลมาเก็บ
3. กำหนดให้มีสถานที่ทิ้งขยะที่ชัดเจนทุกคนรับรู้ร่วมกันในบริเวณบ้าน
4. อื่น(ระบุ).....

56) การเก็บรวบรวมขยะ จากครัวเรือน ไปกำจัด /ทำลาย ควรทำอย่างไร

1. แต่ละครัวเรือนนำขยะไปใส่ถังที่เทศบาลจัดเตรียมไว้เป็นจุดๆรอการขนย้าย
2. แต่ละครัวเรือนนำถังขยะไปตั้งไว้ที่รั้วบ้านรอให้เจ้าหน้าที่เทศบาลมาเก็บรวบรวม
3. แต่ละครัวเรือนกำจัดขยะเองภายในบ้าน
4. อื่นๆ(ระบุ).....

57) ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับเจ้าหน้าที่เทศบาลมาเก็บรวบรวมขยะ / ขนย้ายขยะจากครัวเรือน
ไปกำจัดควรเป็นเวลาใด

1. เวลา 04.30 – 05.30
2. เวลา 05.30 – 06.30
3. เวลา 06.30 – 07.30
4. เวลา 07.30 – 08.30
5. เวลา 17.30 – 18.30
6. เวลา 18.30 - 19.30
7. เวลา 19.30 – 20.30
8. อื่นๆ(ระบุ).....

58) การกำจัดขยะของชุมชนในเขต เทศบาลตำบลอัมพวา ควรดำเนินการด้วยวิธีใด

1. ฝังกลบ
2. เผาในเตาเผา
3. กองบนพื้นแล้วเผาไฟ
4. กองบนพื้นให้ย่อยสลายเองตามธรรมชาติ
5. ทำปุ๋ยหมัก
6. อื่นๆ(ระบุ).....

59) การจัดการขยะของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลอัมพวาควรดำเนินการโดยหน่วยงานใด

1. เทศบาลตำบลอัมพวารับผิดชอบดำเนินการเอง
2. จ้างบริษัทเอกชนรับผิดชอบดำเนินการ
3. ให้ประชาชน / ชุมชนร่วมกับเทศบาลดำเนินการ
4. ให้ประชาชน / ชุมชนดำเนินการเอง
5. อื่นๆ(ระบุ).....

60) ประชาชน / สมาชิกครัวเรือนควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของชุมชนอย่างไร (ตอบได้หลายข้อ)

1. ลดปริมาณขยะ เช่น ใช้ถุงผ้าใส่ของแทนถุงพลาสติก
2. ทิ้งขยะในภาชนะรองรับที่ชุมชน/เทศบาลจัดไว้
3. ร่วมแสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ปัญหาขยะและความต้องการ แก้ปัญหาของชุมชน
4. ร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาขยะของชุมชน
5. ร่วมแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจ การใช้ทรัพยากรของชุมชน
6. ร่วมปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมของชุมชน
7. ร่วมแสดงความคิดเห็นและวางแผนประเมินผลการดำเนินงานตามแผน/กิจกรรมของชุมชน
8. ร่วมแสดงความคิดเห็นปรับปรุงระบบการบริหารงานการจัดการขยะของชุมชนให้มีประสิทธิภาพ
9. ร่วมได้รับประโยชน์จากแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม การแก้ไขปัญหาขยะของชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน

คำถามหมดแล้ว

ขอบคุณมากค่ะ

ภาคผนวก ข

--	--	--

แบบสอบถามการจัดการขยะของนักท่องเที่ยว

โครงการวิจัย เรื่อง “การจัดการขยะ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
บริเวณตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ”

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชนิดและปริมาณขยะ ของชุมชนตลาดน้ำอัมพวาและบริเวณใกล้เคียง เพื่อนำไปใช้ในการวางแผน คัดแยก และบริหารจัดการขยะ มิให้เป็นผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและคุณภาพชีวิตของชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาล ตำบลอัมพวา จ.สมุทรสงคราม
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาและเทศบาลตำบลอัมพวา
3. ข้อมูลเกี่ยวกับชนิดและปริมาณขยะที่ได้นี้จะนำไปวิเคราะห์ในภาพรวมเพื่อวางแผนคัดแยกและบริหารจัดการขยะตามโครงการวิจัยนี้เท่านั้นไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด
4. เพื่อความสมบูรณ์ครบถ้วนของการวางแผน บริหารจัดการขยะของชุมชน โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง
5. การตอบแบบสอบถาม โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ที่ตรงความเป็นจริงหรือตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด หรือตอบคำถามในช่องว่างที่กำหนดให้

ขอขอบคุณยิ่ง

นักวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ 1. 2. หญิง

2. อายุ (ระบุ) ..... ปี

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

1. มศึกษา 4. อนุปริญญาหรือ

เทียบเท่า

2. มศึกษาตอนต้น 5. ปริญญา

3. มศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า 6. ภาปริญญาตรี

7. (ระบุ).....

4. ที่พักในปัจจุบันของท่าน

1. ในเขตพื้นที่ อ.อัมพวา 3. พักในกรุงเทพฯ นคร

2. พักนอกเขตอ.อัมพวา 4. พักในจังหวัดอื่นๆ

(ระบุ)..... แต่อยู่ในเขตจังหวัดสมุทรสงคราม

5. การมาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวาครั้งนี้ มาเป็นครั้งที่เท่าใด

1. มาเป็นครั้งแรก มาเป็นครั้งที่ 3

2. มาเป็นครั้งที่สอง 4. (ระบุ).....

6. การมาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อสิ่งใด

1. มาเที่ยวชมความ ลก / ความสวยงามของตลาดน้ำอัมพวา

2. มาซื้อของกิน/ซื้อ ไร่

3. เพื่อนๆชวนมา

4. มาพักผ่อน

5. อื่นๆ(ระบุ)..... .....

7. การมาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวาครั้งนี้ ท่านซื้อสิ่งของชนิดใดบ้าง(ตอบได้หลายข้อตาม

ความเป็นจริง)

1. ผัก/ผลไม้

2. หาร และเครื่องดื่มประเภท

ต่างๆ

3. ใช้ในบ้าน

4. ไร่

ระลึก

5. งบประมาณ/ตกแต่ง

6. ของขวัญ / ของชำร่วย / ของที่

7. หวานต่างๆ

8. (ระบุ).....

9. ได้ซื้ออะไรเลย

ตอนที่ 2 ข้อมูลขณะทีพบในชุมชน

8. การมาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวาครั้งนี้ ท่านพบ/ เห็นขยะเกลื่อนกลาด ในบริเวณชุมชน ทั้งบนบกและในน้ำบ้างหรือไม่

1. พบเห็นบ้างเล็กน้อย

2. พบเห็นพอประมาณ

3. เห็นมาก

4. ไม่พบขยะเลย

5. อื่นๆ (ระบุ).....

9. โปรดระบุชนิดของขยะเปียก ตามที่พบเห็นจริง (ตอบได้หลายข้อ)

1. เศษอาหาร/เศษ เศษขนม

2. เศษพืชผัก/ผลไม้

3. เศษใบไม้/ใบตอง อาหาร

4. ซากสัตว์/เนื้อ/หนัง ภา/กึ่ง/กระดองปู/ก้างปลา/ไก่/เปลือกไข่ ฯลฯ

5. อินทรีย์วัตถุอื่นๆ มารถย่อยสลายเน่าเปื่อยง่าย

6. (ระบุ).....

7. ขยะเปียกใดๆ

10. โปรดระบุชนิดของขยะแห้งที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ รีไซเคิลหรือขายได้ตามที่พบเห็นจริง (ตอบได้หลายข้อ)

1. กล่องกระดาษ/สี กระดาษ

2. หนังสือพิมพ์/แผ่น บ/รูปภาพ/เอกสารต่างๆ/กระดาษต่างๆ

3. ขวดแก้ว/ภาชนะ ใส่อาหาร หรือเครื่องดื่มขวดแก้วสีต่างๆ

4. กล่องนม/กล่อง น้ำผลไม้ต่างๆ

5. ขวดพลาสติก/ภา ะพลาสติก/ของเล่นพลาสติก ฯลฯ

6. กระป๋องเบียร์/กระป๋องนม/กระป๋องใส่เครื่องดื่มชนิดต่างๆ

7. เศษโลหะต่างๆ เศษเหล็ก อลูมิเนียม สังกะสี ทองแดง ทองเหลือง ดีบุก
 ลวด ตะปู ฯลฯ
8. ขยะอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ
9. ยาง/แผ่นยาง
10. อื่นๆ(ระบุ)..... .....
11. ไม่พบขยะแห่งใดๆ

11. โปรดระบุชนิดของขยะแห่งที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ หรือย่อยสลายยาก
 ไม่คุ้มค่ากับการ รีไซเคิล ตามที่พบเห็นจริง (ตอบได้หลายข้อ)

1. กล่องโฟม พอยส์ รงูภัณฑ์ใส่อาหาร
2. ภาสติกใส่อาหาร/ถุงก๊อบแก๊บ/ซองบะหมี่สำเร็จรูป/พลาสติกห่อหุ้ม
 อาหารประเภทต่างๆ
3. กระดาษชำระ/กระดาษเคลือบมัน/กระดาษเปื้อนสิ่งสกปรก
4. โลหะกระป๋องเหล็ก คลือบดีบุก เช่น กระป๋องบรรจุอาหารบางชนิด (ปลา
 กระป๋อง)
5. เซรามิก /กระเบื้อง
6. ไม้เสียบอาหาร ่างๆ
7. อื่นๆ(ระบุ)..... .....
8. ไม่พบขยะแห่งป านี้เลย

12. โปรดระบุชนิดของขยะพิษหรือขยะที่มีสารพิษ หากทิ้งไม่ระวังจะเป็นอันตราย
 ต่อคน สัตว์และสิ่งแวดล้อม ตามที่พบเห็นจริง(ตอบได้หลายข้อ)

1. หลอดไฟ หลอดฟลูออเรสเซนต์ (หลอดนีออน)
2. กระป๋อง รัยฉีดผม สเปรย์ยาฆ่าแมลง สเปรย์ทำความสะอาดต่างๆ
3. แบตเตอรี่ ิดต่างๆ ที่หมดอายุแล้ว
4. ยาต่างๆ หมดอายุแล้ว
5. เครื่องสำอาง น้ำยาล้างเล็บ น้ำยาย้อมผม น้ำยากัดสีผม
6. น้ำยาขัด ไม้ ขัดเงาโลหะ แล็กเกอร์ ทินเนอร์ ชะแล็ก กาว สีทาบ้าน
7. น้ำยาทำ ามสะอาดเครื่องสุขภัณฑ์

8. สารฆ่าแมลง สารกำจัดวัชพืช ปุ๋ยเคมี
9. น้ำมันเค้น้ำมันเบรค น้ำมันหล่อลื่นต่างๆ
10. บรรจุภัณฑ์สารเคมี สารพิษต่างๆ
11. อื่นๆ(ระบุ.....)
12. ไม่พบขยะพิษเลย
13. โปรดระบุ ชนิดของขยะอื่นๆตามที่พบเห็นจริง(ตอบได้หลายข้อ)
  1. เศษผ้า เศษวัสดุก่อสร้างอื่นๆ
  3. อื่นๆ(ระบุ.....) 4. ไม่พบขยะอื่นๆ

ตอนที่ 3 ข้อมูลชนิดของขยะจากนักท่องเที่ยว

14. การมาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวาครั้งนี้ ท่านมีขยะเปียกที่ต้องทิ้งมีอะไรบ้าง (ตอบได้หลายข้อตามความเป็นจริง)
  1. อาหาร/เศษข้าว/เศษขนม จำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
  2. เศษพืชผัก/ผลไม้ จำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
  3. เศษใบไม้/ใบตอง อาหาร จำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
  4. ซากสัตว์/เนื้อ/หนัง จาก/กุ้ง/กระดองปู/ก้างปลา/ไก่/เปลือกไข่ ฯลฯ
จำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
  5. อินทรีย์วัตถุอื่นๆ มารถย่อยสลายเนาเป็อยง่าย จำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
  6. อื่นๆ (ระบุ).....
  7. ขยะเปียกใดๆ ที่ต้องทิ้ง ณ ตลาดน้ำอัมพวา
15. การมาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวาครั้งนี้ท่านมีขยะแห้งที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ รีไซเคิลหรือขายได้ที่ต้องทิ้งมีอะไรบ้าง (ตอบได้หลายข้อตามความเป็นจริง)
  1. กระดาษ/ลังกระดาษจำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
  2. สื่อพิมพ์/แผ่นพับ/รูปภาพ/เอกสารต่างๆ/กระดาษต่างๆ จำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม

3. แก้ว/ภาชนะแก้วใส่อาหาร หรือเครื่องดื่มขวดแก้วสีต่างๆ จำนวน
ประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
4. กล่องนม/กล่องน้ำผลไม้ต่างๆ จำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
5. พลาสติก/ภาชนะพลาสติก/ของเล่นพลาสติก ฯลฯ จำนวนประมาณ
(ระบุ).....กิโลกรัม
6. ครอบป้องกัน/ครอบป้องกัน/ครอบใส่เครื่องดื่มชนิดต่างๆจำนวน
ประมาณ (ระบุ).....กิโลกรัม
7. เศษโลหะต่างๆ เศษเหล็ก อลูมิเนียม สังกะสี ทองแดง ทองเหลือง ดีบุก
ลวด ตะปู ฯลฯจำนวนประมาณ (ระบุ).....กิโลกรัม
8. ขยะอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ จำนวนประมาณ
(ระบุ).....กิโลกรัม
9. ยาง/แผ่นยาง จำ ประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
10. อื่นๆ(ระบุ)..... .....
11. ไม่มีขยะที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้
- 16. การมาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวาครั้งนี้ท่านมีขยะแห่งที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้
ใหม่ได้ หรือย่อยสลายยาก ไม่คุ้มค่ากับการรีไซเคิลที่ต้องทิ้งมีอะไรบ้าง (ตอบได้
หลายข้อตามความเป็นจริง)**
1. กล่องโฟม พอยส์ รจุกัณฑ์ใส่อาหาร จำนวนประมาณ
(ระบุ).....กิโลกรัม
2. พลาสติกใส่อาหาร/ถุงก๊อบแก๊บ/ซองบะหมี่สำเร็จรูป/พลาสติกห่อหุ้ม
อาหารประเภทต่างๆ จำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
3. ภาชนะ/กระดาษเคลือบมัน/กระดาษเบื่อนึ่งสกปรก จำนวน
ประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
4. ครอบป้องกันเคลือบดีบุก เช่น ครอบบรรจุอาหารบางชนิด (ปลา
กระป๋อง)จำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
5. เซรามิก /กระเบื้อง จำนวนประมาณ (ระบุ).....กิโลกรัม
6. ไม้เสียบอาหาร ต่างๆ จำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
7. อื่นๆ(ระบุ)..... .....

8. ไม่พบขยะแห่งป[ ]ที่นี้เลย

17. การมาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวาครั้งนี้ ท่านมี**ขยะพิษหรือขยะที่มีสารพิษ** หาก**ทิ้งไม่ระวังจะเป็นอันตรายต่อคน สัตว์และสิ่งแวดล้อม** ที่ต้องทิ้งมีอะไรบ้าง(ตอบได้หลายข้อตามความเป็นจริง)

1. หลอดไฟ หลอดฟลูออเรสเซนต์ (หลอดนีออน) จำนวนประมาณ (ระบุ).....กิโลกรัม
2. ป๋องสเปร์ยฉีดผม สเปร์ยยาฆ่าแมลง สเปร์ยทำความสะอาดต่างๆ จำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
3. แบตเตอรี่ชนิดต[ ]ที่หมดอายุแล้วจำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
4. ยาต่างๆที่หมดอ[ ]แล้วจำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
5. เครื่องสำอาง น้ำยาล้างเล็บ น้ำยาย้อมผม น้ำยากัดสีผม จำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
6. ำขัดเงาไม้ ขัดเงาโลหะ แล็กเกอร์ ทินเนอร์ ชะแล็ก กาว สีทาบ้าน จำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
7. ำทำความสะอาดเครื่องสุขภัณฑ์ จำนวนประมาณ (ระบุ).....กิโลกรัม
8. ฆ่าแมลง สารกำจัดวัชพืช ปุ๋ยเคมี จำนวนประมาณ (ระบุ).....กิโลกรัม
9. ้นเครื่อง น้ำมันเบรค น้ำมันหล่อลื่นต่างๆ จำนวนประมาณ (ระบุ).....กิโลกรัม
10. ุภัณฑ์สารเคมี สารพิษต่างๆ จำนวนประมาณ (ระบุ).....กิโลกรัม
11. อื่นๆ(ระบุ[ ].....

12. ไม่พบข[ ]พิษเลย

18. การมาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวาครั้งนี้ ท่านมี**ขยะอื่น**ที่**ต้องทิ้งมีอะไรบ้าง** (ตอบได้หลายข้อตามความเป็นจริง)

1. เศษผ้า จำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม
2. เศษวัสดุ[ ]สร้างอื่นๆ จำนวนประมาณ(ระบุ).....กิโลกรัม

3. อื่นๆ(จะ .....
4. ไม่พบข ใดๆเลย
19. การมาเที่ยวชมตลาดน้ำอัมพวาครั้งนี้ เมื่อท่านมีขยะที่จะต้องทิ้ง เช่น ขยะจากอาหาร กล่องหรือขวด เครื่องดื่ม ของกิน ของใช้หรือขยะอื่นๆ ท่านมีวิธีการทิ้งขยะเหล่านั้นอย่างไร
1. เก็บไว้ที่ แล้วนำกลับไปทิ้งที่บ้าน
  2. เก็บไว้ที่ ก่อนและนำไปทิ้งเมื่อพบถังขยะของเทศบาล
  3. ทิ้งในถัง ของร้านค้าที่พบ
  4. ทิ้งลงพื้น บริเวณชุมชนนั้นๆ
  5. ทิ้งลงคู/ /แหล่งน้ำที่อยู่ใกล้ๆ
  6. อื่นๆ(จะ .....

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะในชุมชน

20. สภาพปัจจุบันที่พบ ณ บริเวณชุมชนตลาดน้ำอัมพวา นี้ ท่านมีความพึงพอใจต่อสภาพการบริหารจัดการขยะอย่างไร
1. ไม่พอใจ มาก 2. ไม่ค่อยพอใจ
  3. เฉยๆ ก่อนข้างพอใจ
  5. พอใจมา
21. ท่านคิดว่าการบริหารจัดการขยะบริเวณชุมชนตลาดน้ำอัมพวา นี้ควรดำเนินการอย่างไร
1. ให้เทศบาล กำลั้มพวารับผิดชอบดำเนินการเอง
  2. จ้างบริษัท กชนรับผิดชอบดำเนินการ
  3. ให้ประช /ชุมชนร่วมกับเทศบาลดำเนินการ
  4. ให้ประชาชน/ชุมชนดำเนินการเอง
  5. อื่นๆ(จะ .....

22. ท่านคิดว่านักท่งเที่ยวจะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชนตลาดน้ำอัมพวา
ได้หรือไม่

1. มีส่วนร่วม 2. มีส่วนร่วมไม่ได้
3. ไม่แน่ใจ
4. อื่นๆ(ระบุ .....)

23. นักท่งเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชนตลาดน้ำอัมพวาได้
อย่างไรบ้าง

(ตอบได้หลายข้อ)

1. ลดปริมาณขยะ เช่น ใช้ถุงผ้าใส่ของแทนถุงพลาสติก
2. ชยะในภาชนะรองรับที่ชุมชน/เทศบาลจัดไว้
3. ร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผนวิเคราะห์ปัญหาขยะและความ
ต้องการ แก้ปัญหาของชุมชน
4. แสดงความคิดเห็นในการกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเพื่อ
แก้ปัญหาขยะ
ของชุมชน
5. แสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจ การใช้ทรัพยากรของชุมชน
6. แสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
ของชุมชน
7. ร่วมแสดงความคิดเห็นและวางแผนประเมินผลการดำเนินงานตาม
แผน/กิจกรรมของชุมชน
8. แสดงความคิดเห็นปรับปรุงระบบการบริหารงานการจัดการขยะ
ของชุมชนให้มี
ประสิทธิภาพ
9. ได้รับประโยชน์จากแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม การแก้ไขปัญหา
ขยะของชุมชน อย่างเท่าเทียมกัน

24. ท่านคิดว่าตลาดน้ำอัมพวา ควรมีมาตรการจูงใจให้ชุมชนและนักท่งเที่ยว ลด
ปริมาณขยะและทิ้งขยะในภาชนะรองรับอย่างไร (ระบุสั้นๆ พอ
เข้าใจ).....

1. ยกย่องชมเชยผลงานและผลงานในอดีตที่ผ่านมาด้วย
2. ่องชมเชยเหมือนคนที่มีชื่อเสียงในสังคม

3. องชมเซยที่ทาให้ความคาคหวังของชุมชนสะอาดปราศจากขยะ
4. ังวัลเป็นสิงของ
5. โทษถ้าไม่ปฏิบัติ
6. (ระบุ) .....

25. ท่านตอบแบบสอบถามนี้ วันและเวลาใด

1. วันจันทร์ ลา.....น.
2. วันอังกา วลา.....น.
3. วันพุธ .....น.
4. วันพฤหัสบดี ี่ เวลา.....น.
5. วันศุกร์ ่า.....น.
6. วันเสาร์ เวลา.....น.
7. วันอาทิตย์ วลา.....น.

คำถามหมดแล้ว
ขอบคุณคะ

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์

การจัดการขยะของเทศบาลตำบลอัมพวา

โครงการวิจัย เรื่อง “การจัดการขยะ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบริเวณ
ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม”

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลตำบลอัมพวา เพื่อนำไปใช้ในการวางแผน คัดแยก และบริหารจัดการขยะ มิให้เป็นผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว และคุณภาพชีวิตของชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และเทศบาลตำบลอัมพวา
3. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะนี้ จะนำไปใช้วิเคราะห์ในภาพรวม เพื่อวางแผนบริหารจัดการขยะ ตามโครงการวิจัยนี้เท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด
4. สัมภาษณ์ วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2553
5. ผู้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ (นาย/นาง/นางสาว).....สกุล.....
ตำแหน่งปัจจุบัน.....
แผนก / ฝ่าย.....
กอง.....เทศบาลตำบลอัมพวา
2. อายุ.....ปี
3. ท่านจบการศึกษาสูงสุดระดับใด
1. อนุปริญญา
  2. ปริญญาตรี
  3. ปริญญาโท
  4. ปริญญาเอก
  5. อื่นๆ (ระบุ).....
4. ท่านดำรงตำแหน่งนี้มาเป็นเวลา (ระบุ).....ปี
5. ภูมิลำเนาเดิมของท่านอยู่จังหวัดใด (ระบุ).....
6. ปัจจุบันท่านพัก / อาศัยอยู่ที่ใด (ระบุ).....
.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเทศบาลตำบลอัมพวา

7. เทศบาลตำบลอัมพวา ตั้งอยู่เลขที่.....ถนน.....
ตำบล.....อำเภอ อัมพวา จังหวัด สมุทรสงคราม
รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรสาร.....
8. พื้นที่ความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลอัมพวาในปัจจุบันมีทั้งหมด (ระบุ).....
ตารางกิโลเมตร
9. จำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร (ระบุ).....คน

- ⑩ จำนวนครัวเรือนตามทะเบียนราษฎร (ระบุ).....คน
- ⑪ จำนวนหมู่บ้าน / ชุมชน (ระบุ).....ชุมชน/หมู่บ้าน
- ⑫ จำนวนประชากรแฝง รวมนักท่องเที่ยว (ระบุ).....คน / ปี (คาดประมาณ)

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านการเก็บรวบรวมขยะของเทศบาลตำบลอัมพวา

- ⑬ เทศบาลมีกลุ่มงาน / ฝ่ายงาน ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการขยะ/การรักษาความสะอาดหรือไม่

1. ไม่มี ถ้าไม่มีเทศบาลดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการขยะ/การรักษาความสะอาด โดยวิธีใด(ระบุ).....
2. มี

- ⑭ เทศบาลมีหน่วยงานใดรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการขยะและการรักษาความสะอาด (ระบุชื่อหน่วยงาน).....
- .....

- ⑮ เทศบาลมีบุคลากรที่ทำงานด้านการจัดการขยะและการรักษาความสะอาด จำแนกตามประเภทของบุคลากร ต่อไปนี้จำนวนเท่าใด

1. ข้าราชการ (จำนวน).....คน
2. ลูกจ้างประจำ(จำนวน).....คน
3. ลูกจ้างชั่วคราว(จำนวน).....คน
4. อื่นๆ(ระบุ).....คน

- ⑯ เทศบาลใช้งบประมาณเพื่อจัดการขยะ / รักษาความสะอาดในแต่ละปี จำนวนเท่าใด

1. ปี พ.ศ. 2545 จำนวน.....บาท
2. ปี พ.ศ. 2546 จำนวน.....บาท
3. ปี พ.ศ. 2547 จำนวน.....บาท
4. ปี พ.ศ. 2548 จำนวน.....บาท

5. ปี พ.ศ. 2549 จำนวน.....บาท
6. ปี พ.ศ. 2550 จำนวน.....บาท
7. ปี พ.ศ. 2551 จำนวน.....บาท
8. ปี พ.ศ. 2552 จำนวน.....บาท
9. ปี พ.ศ. 2553 จำนวน.....บาท

17. เทศบาลมีรถยนต์หรือยานพาหนะเก็บขนขยะที่ใช้งานอยู่ในปัจจุบัน จำนวนกี่คัน
(ระบุ).....คัน จำแนกได้ดังนี้

1. ใช้งานได้ดี จำนวน.....คัน
2. ชำรุด (ใช้งานไม่ได้) จำนวน .....คัน
3. ใช้งานได้แต่ต้องซ่อมแซมบ่อย จำนวน.....คัน
4. เรือเก็บขยะ จำนวน.....ลำ
5. รถสามล้อเก็บขนขยะ จำนวน.....คัน
6. ไม่มีรถยนต์เก็บขนขยะ

รายละเอียด รถยนต์เก็บขนขยะที่ใช้งานอยู่ในปัจจุบัน

คำอธิบาย หากท่านมีการเก็บขนขยะมูลฝอย กรุงเทพมหานคร จำนวนรถเก็บขนขยะมูลฝอยที่หน่วยงานท่านมีอยู่ทั้งหมด พร้อมทั้งระบุสภาพว่า ใช้งานได้ดี หรือไม่ได้ใช้งานเลย (เนื่องจากชำรุดและไม่คุ้มกับการซ่อมแซม ต้องจอดทิ้งไว้เฉยๆ) หรือ ยังสามารถใช้งานได้ แต่มีการซ่อมแซมบ่อย พร้อมทั้งจำนวนพนักงานทำยรถ

รายละเอียดรถยนต์เก็บขนมูลฝอยที่ใช้งานอยู่ในปัจจุบัน

ลำดับที่	ประเภทรถ (รถแบบเปิดข้างเทท้าย,รถแบบอัดท้าย,รถแบบคอนเทนเนอร์,รถบรรทุกเทท้าย,รถปิคอัพ หรือชนิดอื่น)	ความจุ (เลือกระบุหน่วย)		อายุการใช้งาน (ปี)	สภาพการใช้ งาน(ดี/ต้องซ่อมแซม/มบ่อย/ชำรุด)	จำนวนพนักงานทำย รถ(คน) ไม่รวมคนขับ	ระยะทางในการเก็บขนต่อเที่ยว (ไม่รวมระยะทางไปที่ทิ้งขยะ)(กม.)	อัตราการใช้ งาน (เที่ยวต่อวัน)
		ลบ.ม.	ลบ. หลา					

หมายเหตุ : 1 ลบ.หลา = 0.76 ลบ.ม.

18. เทศบาลมีวิธีแบ่งความรับผิดชอบในการเก็บขนขยะของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องอย่างไร

1. แบ่งถนนรับผิดชอบ
2. แบ่งซอยรับผิดชอบ
3. แบ่งชุมชนหมู่บ้าน รับผิดชอบ

4. หน่วยงาน ขนขยะรับผิดชอบพื้นที่ทั้งหมด

5. อื่นๆ (ระบุ).....

19. รถขนขยะ 1 คัน มีพนักงานเก็บขนขยะจำนวนกี่คน (ระบุ).....คน

20. รถขนขยะ 1 คัน มีวัสดุ/อุปกรณ์ อะไรบ้างที่ใช้เก็บขนขยะ (ระบุ)

1. ไม้คาน.....

2. ไม้กวาดแข็ง.....

3. ถุงมือ.....

4. เสื่อ.....

5. อื่นๆ (ระบุ).....

21. เทศบาลใช้รถยนต์ขนขยะ/เรือขนขยะอย่างไร

1. เก็บขนขยะ วัน วันละกี่รอบ (ระบุ).....

2. เก็บขนขยะ วัน วันละกี่รอบ (ระบุ).....

3. อื่นๆ (ระบุ).....

22. เทศบาลให้บริการเก็บขนขยะ คิดเป็นน้ำหนักรวมวันละเท่าใด (ระบุ).....ตัน

จำแนกเป็น

1. ขยะเปียก (ระบุ).....ตัน

2. ขยะแห้งที่ กลับมารีไซเคิลได้ (ระบุ).....ตัน

3. ขยะแห้งที่ สามารถนำกลับมารีไซเคิลได้ (ระบุ).....ตัน

4. ขยะพิษ / ร้าย (ระบุ)..... ตัน

5. ขยะอื่น ๆ (ระบุ).....ตัน

ตอนที่ 4 ข้อมูลด้านการจัดการขยะของเทศบาล

23. เทศบาลมีสถานที่กำจัดขยะ เป็นของตนเองหรือไม่

1. มี

2. ไม่มี / ทำอะไร (ระบุ).....

24. สถานที่กำจัดขยะของเทศบาล ตั้งอยู่เลขที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

เริ่มใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ.ใด.....

สามารถรองรับการกำจัดขยะได้ถึง ปี พ.ศ.....

อยู่ห่างจาก เทศบาลตำบลอัมพวา ระยะทาง (ระบุ).....กิโลเมตร

มีศักยภาพในการกำจัดขยะได้วันละ (ระบุ).....ตัน

25. สภาพการเป็นเจ้าของที่ดิน ของสถานที่กำจัดขยะ

1. เทศบาลจัดซื้อเอง เมื่อ ปี พ.ศ. ....

2. ที่ดินของส^วราชการอื่น(ระบุ).....

3. ที่ดินเช่าช^วเอกชน

4. ที่ดินเอกชน^วให้ใช้กำจัดขยะ

5. อื่น ๆ (ระบุ).....

26. ก่อนนำขยะไปกำจัดเทศบาลมีการคัดแยกขยะก่อนหรือไม่

1. ไม่มี

2. มี

27. วิธีการคัดแยกขยะทำอย่างไร ใช้สถานที่แห่งใด และดำเนินการโดยใคร

1. วิธีการคัด ขยะ (ระบุ).....
2. สถานที่คัด ขยะ (ระบุ).....
3. ผู้ดำเนินการ คัดแยกขยะ (ระบุ).....

28. ขยะที่คัดแยกแล้ว สามารถนำกลับมารีไซเคิลได้ เทศบาลดำเนินการอย่างไร

(ระบุ).....
 .....

29. ปริมาณขยะที่คัดแยกและรีไซเคิลได้ ในแต่ละวันมีปริมาณเท่าใด

(ระบุ)..... กิโลกรัม/วัน

30. ปริมาณขยะที่คัดแยกและต้องกำจัดในแต่ละวันมีปริมาณเท่าใด

(ระบุ)..... กิโลกรัม/วัน

31. ขยะที่ต้องกำจัด / ทำลาย ในแต่ละวัน เทศบาลใช้วิธีกำจัดอย่างไร (ตอบได้หลายข้อตามความเป็นจริง)

1. กองบนพื้น (Open Dumping)
2. กองบนพื้น เผา (Open Burning)
3. ฝังในหลุม
4. ไถกลบทุก
5. ไถกลบเป็น ังควาว
6. ไถกลบอยู่ กหลักสุขาภิบาล
7. ทำปุ๋ยหมัก ภาค (ระบุ)..... ต้น/วัน

8. เผาในเตา (Incineration)
9. อื่นๆ (ระบุ .....
32. ขยะอันตราย/ขยะพิษ มีปริมาณวันละเท่าใด (ระบุ).....ตัน
33. เทศบาลมีวิธีการกำจัดขยะอันตราย/ขยะพิษอย่างไร
1. ผึ่งกลบ
  2. เผาในเตา
  3. อื่นๆ (ระบุ .....
34. ขยะที่นำมากำจัดในสถานที่กำจัดขยะของเทศบาล มีปริมาณวันละเท่าใด
(ระบุ).....ตัน
- จำแนกเป็น
1. ขยะภายใน เทศบาลตำบลอัมพวา (ระบุ จำนวน).....ตัน
  2. ขยะจากนอก เขตเทศบาล (ระบุ จำนวน).....ตัน
35. ในแต่ละวันเทศบาลมีขยะตกค้างที่ไม่ได้เก็บขนหรือขนไม่ทันปริมาณเท่าใด
(ระบุ).....ตันและมีขยะตกค้างที่ **รอกำจัด** มีปริมาณเท่าใด
(ระบุ).....ตัน
36. เทศบาลมีปัญหาการจัดการขยะ อย่างไรบ้าง (ตอบได้หลายข้อตามจริง)
1. ปัญหา ขนขยะ (ระบุปัญหา) .....
  2. ปัญหา แยกขยะ (ระบุปัญหา) .....
  3. ปัญหา จัด/ทำลายขยะ (ระบุปัญหา) .....
  4. ปัญหาอื่น (ระบุ).....

37. เทศบาลเก็บค่าธรรมเนียมจากประชาชนในการให้บริการเก็บขยะหรือไม่อัตราเท่าใด

1. เก็บ อัตรา .....บาท / เดือน

2. ไม่เก็บ

38. กรณีที่เทศบาลอื่น หรือหน่วยงานอื่นๆ มาร่วมกำจัดขยะด้วย ท่านเก็บเงินค่ากำจัดขยะหรือไม่ / อัตราเท่าใด

1. เก็บ อัตรา .....บาท / เดือน

2. ไม่เก็บ

39. บุคลากรที่ทำงานด้านการจัดการขยะและการรักษาความสะอาด มีขวัญและกำลังใจในการทำงานเพียงใด (ภาพรวม)

1. ต่ำ

2. ปานกลาง

3. สูง

40. ประสิทธิภาพ (Efficiency) การดำเนินงานจัดการขยะของ เทศบาลตำบลอัมพวา เป็นอย่างไร

1. การประหยัดต้นทุน 1. ประหยัด 2. ไม่ประหยัด

2. การประหยัดทรัพยากร 1. ประหยัด 2. ไม่ประหยัด

3. การประหยัดเวลา 1. ประหยัด 2. ไม่ประหยัด

4. การเสร็จทันเวลา 1. ทันเวลา 2. นเวลา

5. ผลงานมีคุณภาพ(Input Process Output)

1. มีคุณภาพ 2. ต้องปรับปรุง

41. ประสิทธิภาพ (Effectiveness) การดำเนินงานจัดการขยะของเทศบาลตำบลอัมพวาเป็นอย่างไร

1. ระดับบุคคล มีความถูกต้อง

เหมาะสมดีงาม

ตรงความคาดหวังของหมู่คณะ / ทีมงาน / ฝ่าย

1. เป็นที่พอใจ 2. ยังต้องปรับปรุง

2. ระดับองค์กร

— ผลผลิตตรงตามเป้าหมาย

— บรรลุเป้าหมาย ทั้งเชิงปริมาณ / คุณภาพ (ไม่มีตกค้าง)

— มีประสิทธิภาพ

— มีความพึงพอใจ

— มีการพัฒนาศักยภาพให้ก้าวหน้า

1. บรรลุเป้าหมาย 2. ยังต้องปรับปรุง

ขอขอบคุณยิ่ง